# PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo - Cena 70 lir

Leto XXV. Št. 153 (7347)

TRST, petek, 4. julija 1969


*ŠE NOBENE RAZJASNITVE V SOCIALISTIČNI STRANKI*

## Struje se niso mogle sporazumeti Danes bodo glasovali o treh dokumentih

### *Trije dokumenti so: Nennijev, De Martinov in dokument levice*

RIM, 3. — Centralni komite socialistične stranke je nadaljevali davi zasedanje, na katerem so govorili med drugim Mariotti, Tanassi in Mancini, nakar je bila seja prekinjena in odložena na jutri zjutraj. Ob 16.30 pa je Nenni sklical odbor načelnikov posameznih struj, zvečer pa so te struje imele svoje sestanke.

Po sestanku načelnikov struj z Nennijem so javili, da bodo na jutrišnji seji centralnega komiteja glasovali o treh dokumentih, in sicer o Nennijevem, o De Martinovem in o dokumentu, ki ga bo predložila levica.

Po sestanku načelnikov struj je demartinovec Manca izjavil časnikarjem, da ni bil dosežen noben sporazum. Pripomnil je, da so sprejeli na znanje nesoglasje, ter da bodo na centralnem komiteju glasovali o posameznih dokumentih. Vsakdo si bo z glasovanjem prevzel odgovornost za svoje politično stališče.

Bonacina, ki se je udeležil skupno z Lombardijem sestanka, je izjavil, da so sklenili glasovati o dokumentih, ki bodo predloženi centralnemu komiteju. Gre za tri dokumente: dokument levice, nove večine in Nennija. Bonacina je dodal, da po mnenju levice Nennijev dokument odraža samo misli struj «Autonomia Socialista» in «Rinnovamento», in da Nenni ni več nad strujami, temveč pripada strujama Rinnovamento in Autonomia.

Ferri je na vprašanje časnikarjev, ali je umaknil svoj dokument, odgovoril, da je ta umik bil logičen, ker se je on pridružil Nennijevemu dokumentu. Na vprašanje, zakaj ni De Martino umaknil svojega dokumenta, je Ferri odgovoril, da je De Martino poudaril, da so njegove izjave napačno tolmačili, kajti on je rekel, da bo umaknil svoj dokument, če centralni komite ne bo glasoval o nobenem drugem dokumentu in če bi šli na kongres s paritetnim vodstvom.

De Martina so časnikarji vprašali, kakšen pomen naj se da sklepom na današnjem sestanku. De Martino je odgovoril, da pomen bo lahko znan po jutrišnjem glasovanju o posameznih dokumentih. Vprašali so ga tudi, ali bo vodstvo, ki naj bi ga izvolil centralni komie, večinsko ali proporcionalno. De Martino pa je odgovoril, da o tem niso govorili.

Viglianesi je izrazil mnenje, da bodo sestavili vodstvo, v katerem bo Nenni tajnik. Na vprašanje, ali je res, da so se Tanassijevci obvezali, da ne bodo povzročili razkola, je Viglianesi odgovoril, da to ni bilo rečeno, toda dobil je vtis, da je napetost popustila.

Tanassi pa je izjavil, da se nadaljuje proučevanje sedanjega stanja in ni mnenja, da bi mogli sestaviti paritetno vodstvo.

Bertolli je na vprašanje, kakšno je stališče demartinovcev, odgovoril, da so sklenili glasovati o svojem dokumentu.

V pričakovanju jutrišnjega glasovanja nadaljujejo posamezne struje ločena posvetovanja. Iz izjav voditeljev posameznih struj po današnjem skupnem sestanku ni moč razbrati, kakšen bo nadaljnji razvoj po jutrišnjem glasovanju o treh dokumentih, zlasti če se upoštevajo današnji govori na seji centralnega komiteja

Mariotti je izjavil, da si nihče ne more lastiti pravice, da sam tolmači listino o združitvi. Dalje je izjavil, da ne more povzročiti razkola «lažen problem odnosov med komunisti in socialisti, kakor ga postavljajo nekateri». Trdil je, da je zadnji kongres komunističnih strank potrdil, da ni še in da še dolgo časa ne bo pogojev za skupno stališče med socialisti in komunisti. Po njegovem je edini način, da se prepreči razkol, gledati na konkretne stvari, ki edine lahko utrdijo stranko, ustvarijo trdno večino, ki jo bodo lahko podprli v enotni stranki tradicionalni volivci PSI in PSDI. Nadaljeval je, da je naloga socialistov «popraviti v demokratičnem smislu sedanji gospodarski in socialni sistem z reformami. To je edini način, da se pripravi prehod k socialistični demokraciji, ki je temeljni smoter naše politične akcije. Samo enotnost stranke nam dopušča, da se spopadamo z vročo jesenjo za obnovo kolektivnih delovnih pogodb in za upravne volitve».

Mariotti je tudi dejal, da bi bilo treba izvesti univerzitetno reformo, uresničiti statut delavcev, ustanoviti dežele in izvesti davčno reformo. Če bi se razcepili, bi to pomenilo alibi za krščansko demokracijo, da bi se spet združila, ker bi bili odloženi razlogi velikih nesoglasij, ki so se pokazala na demokristjanskem kongresu. Razcep bi lahko pomenil odpreti pot politični oblasti desnice. Zato je treba predvsem iz političnih razlogov preprečiti razcep ter sklicati v najkrajšem času kongres.

Tanassi pa je dejal, da bi nova večina premaknila sedanje ravnotežje, ne da bi ustvarila boljšega. V takem primeru je dejal Tanassi «bi bila naša pravica-dolžnost razbiti enotnost stranke, ki bi sprožila tak proces, ki bi razbil ustavni okvir dežele in zrušil demokratično stvarnost; vse to bi poleg tega imelo posledico, da ne bi ustvarili tiste komunistične alternative, kateri odločno nasprotujemo, temveč bi pripeljalo do desničarskega avtoritarnega režima».

Nato je Tanassi trdil, da je stranka pred jasno politično izbiro ter da ne gre za posebno odločitev programskega ali političnega značaja, temveč gre za splošno politično izbiro. Zato je treba ugotoviti, ali so možnosti večine «na podlagi resne politične linije». Dejal je dalje, da bi nova večina pomenila zrušitev sedanje politične linije stranke, kar njegova struja ne more sprejeti. Na koncu je Tanassi dejal, da je pravi problem vprašanje odnosov socialistov z mednarodnim komunističnim gibanjem, bodisi spričo sedanje stvarnosti, kakor v zgodovinski perspektivi. Glede tega je Tanassi dejal, da niso mogoči kompromisi.

V imenu Giolittija je govoril Federico Coen. Izjavil je, da ostane struja «Impegno Socialista» pri svojem stališču ter vztraja pri dokumentu, ki so ga predložili De Martino, Mancini, Giolitti in Viglianesi. Ta dokument je treba še vedno podpirati.

Mancini je med drugim izjavil, da se strinja z Nennijem glede načel o socialistični združitvi, toda ne more sprejeti, da bi zakonito tolmačenje listine o združitvi prihajalo samo z ene strani. Izjavil je dalje, da ne more sprejeti kristaliziranje starih pozicij PSI ali PSDI in da je treba odpraviti paralizo, ki je doslej vladala v socialistični stranki.

Omenil je, da se na kongresu Krščanske demokracije PSI sploh ni omenil. De Mita je dejal, da sta samo dve ljudski stranki, in sicer KD in KPI, «reči pa je treba, da so tri, in sicer tudi PSI, v kateri so največje možnosti za spremembo italijanskega stanja».

Mancini je dejal, da je treba tudi v notranjosti stranke omogočiti udeležbo baze pri odločitvah. Nato je dejal, da sprejema poziv Nennija za enotnost stranke in da je za rešitev, v okviru katere naj Nenni prevzame tajništvo v pričakovanju kongresa, ki pa se ne sme odlagati v nedogled. Najti je treba začasno rešitev do kongresa.

## Novi spopadi ob Sueškem prekopu

KAIRO, 3. — Vso preteklo noč je trajal na obširnem področju Sueškega prekopa topniški dvoboj med Egipčani in Izraelci. Kakor so javili v Kairu, je egiptovsko topništvo proti jutru spravilo v molk izraelsko topništvo. V Tel Avivu pa je vojaški predstavnik izjavil, da se je streljanje nadaljevalo tudi danes vse jutro do 14. ure in da je bil en izraelski vojak laže ranjen.

Libanonski predsednik Helou je sinoči izjavil, da če bo mogoč sporazum s Palestinci, je Libanon pripravljen pomagati jim, toda s pogojem da se izključi njihova navzočnost na libanonskem ozemlju, ker ta škoduje libanonski varnosti.

Helou je izjavil, da Libanon podpira akcijo Palestincev, da bi si znova pridobil odvzeto zemljo, dodal pa je, da Palestinci ne smejo imeti oporišč na libanonskem ozemlju.

Izjavil je nato, da ne verjame v mirno rešitev in da morajo Arabci zaradi tega podvojiti napore za borbo proti sionizmu in si prizadevati, da pridobijo na svojo stran svetovno javnost.

Na koncu je govoril o izraelskih ukrepih za požidovanje Jeruzalema in drugega arabskega ozemlja ter je poudaril rasistični in teokrastki značaj Izraela.

TISKOVNA KONFERENCA V BEOGRADU

## *Udeležbo na konferenci nevezanih je doslej prijavilo 49 držav*

### Jugoslavija bo zahtevala izročitev Penarića - V pripravi obisk Tepavca v Zahodni Nemčiji - Kombinirani manevri na področju južnega in srednjega Jadrana

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 3. — Zastopnik državnega tajništva za zunanje zadeve Dragoljub Vujica je na današnji redni tiskovni konferenci obvestil novinarje, da je doslej prijavilo udeležbo na bodočem posvetovalnem sestanku nevezanih držav 49 držav, vštevši Jugoslavijo. Še vedno niso odgovorile na vabilo Alžirija, Liberija, Saudova Arabija in Togo.

Na vprašanje v zvezi z zahtevo o izročitvi zločinca Anteja Penarića je zastopnik državnega tajništva dejal, da bo jugoslovanska vlada te dni poslala zahodnonemški vladi zahtevo po izročitvi in da pričakuje, da bodo zahodnonemške oblasti ugodile tej zahtevi ter sprejele odločne ukrepe, da se v bodoče prepreči zločinsko delovanje podobnih ljudi.

V zvezi z vestmi, da bo državni tajnik za zunanje zadeve Mirko Tepavac v kratkem obiskal Zahodno Nemčijo, je priznal, da se po diplomatski poti določajo podrobnosti tega obiska ter da bo javnost o tem pravočasno obveščena.

Glede vesti o napovedanem obisku predsednika ZDA v Romuniji je zastopnik državnega tajništva dejal: «Znano je naše načelno stališče, da stiki in razgovori državnikov raznih držav lahko samo prispevajo k razumevanju in sodelovanju med narodi in miru na svetu. V tem smislu mi ocenjujemo tudi ta obisk.»

Nedavno objavljena brošura v Bolgariji o sovjetsko - bolgarskem prijateljstvu, v kateri se med drugim napada Jugoslavija, je po besedah Vujice po svojih motivih in vsebini podobna mnogim podobnim spisom in člankom, ki so bili prej objavljeni v Bolgariji. Tako pisanje, je poudaril zastopnik državnega tajništva, lahko samo škoduje odnosom med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Dragoljub Vujica se ni hotel spuščati v pobijanje netočnosti in žalitev, objavljenih v albanskem listu «Zeri i Populit» ob procesu organizatorjev lanskih sovražnih demonstracij v Tetovu. «Lahko samo rečem, je poudaril Vujica, da se tako pisanje lahko vzame samo kot poskus vmešavanja v naše notranje zadeve in dobro bi bilo, če bi se avtor članka zamislil malo bolj nad nekaterimi od znanih dejstev, ki so bila potrjena tudi med tem procesom.»

V Beogradu so se danes začeli politični razgovori med delegacijo skupščine Francije, ki jo vodi podpredsednik René Lacomb, in delegacijo zvezne skupščine pod vodstvom podpredsednika Miloša Minića. V razgovoru sta obe delegaciji poudarili pomen tradicionalnih prijateljskih odnosov med Francijo in Jugoslavijo, ki se še nadalje zelo ugodno razvijajo na političnem, gospodarskem in kulturnem področju. Med današnjimi razgovori so člani delegacije zvezne skupščine Jugoslavije seznanili svoje francoske kolege z ustavnim in družbeno-političnim sistemom Jugoslavije, posebno z organizacijo in delom zvezne skupščine, z nekaterimi aktualnimi vprašanji gospodarske politike, z osnovnimi načeli jugoslovanske zunanje politike ter z bodočim posvetovalnim sestankom nevezanih držav. Pri tem je bilo poudarjeno, da je prijateljstvo francoskega in jugoslovanskih narodov eden od dejavnikov miru in stabilnosti v Evropi. Člani francoskega parlamenta so pokazali posebno zanimanje za rezultate in nadaljnji razvoj jugoslovanskega samoupravnega sistema in izrekli priznanja naporom jugoslovanskih narodov v povojni gradnji in pri tem posebno poudarili pomen in vlogo predsednika Tita.

V zdravicah, ki sta jih izmenjala Minić in Lacomb na kosilu, je bilo posebno poudarjeno, da tradicionalno prijateljstvo med Jugoslavijo in Francijo temelji na skupni borbi ter izkušnjah, ki sta jih imeli obe deželi v preteklosti. Podpredsednik Lacomb je poudaril med drugim, da Francija nima težav v odnosih z drugimi državami na svetu. Franciji je do neodvisnosti, in je dodal, da Francija v tem pogledu ne bo menjala politike, ki jo je vodil predsednik de Gaulle. Zastopniki francoskega parlamenta odidejo jutri na pot po Jugoslaviji.

Na področju Južnega in Srednjega Jadrana so bile te dni vaje združenih enot mornarice, kopne vojske, letalstva, in teritorialnih enot. Namen vaj je bil preveriti sposobnost združenih enot Jugoslovanske armade, letalstva in mornarice v preprečevanju morebitnega močnega napada na to področje. Vaje so pokazale odlično povezanost in koordinacijo vseh enot in njihove zelo učinkovite obrambne sposobnosti. Pri tem so bile posebno zapažena izvrstna obrambna učinkovitost raketnih čolnov. Poveljnik vaj admiral Bogdan Pecotić je po končanih vajah izjavil, da jugoslovanska mornarica predstavlja danes moderno opremljeno in organizirano silo, ki je skupno z ostalimi rodovi Jugoslovanske ljudske armade sposobna upreti se vsakemu morebitnemu sovražnemu napadu z morja. Naši motorni čolni, je izjavil Pecotić, so sposobni potopiti tudi največje ladje brez lastnih izgub. Razpolagamo s silo, ki jo napadalec mora upoštevati. Vaje so po besedah admirala Pecotića odkrile nepreceniljive možnosti enot teritorialne obrambe.

B. B.

MED SPLOŠNO PROTESTNO STAVKO

## Hudi spopadi v Turinu med stavkajočimi in policijo

### Spopadi so se začeli zjutraj ter so trajali ves dan in pozno v noč

TURIN, 3. — Danes je bila v Turinu 24-urna splošna stavka, ki so jo razglasile sindikalne organizacije iz protesta proti zvišanju najemnin, proti izgonom ter v podkrepitev zahtev za takojšnje konkretne ukrepe v korist ljudskih stanovanj in proti dviganju življenjskih stroškov, ki so ga povzročili tudi zadnji sklepi o zvišanju cene električne energije.

V predpoldanskih urah je več tisoč stavkajočih demonstriralo pred veleblagovnicami Standa. Skušali so prepričati nameščence in uradnike, ki so prišli na delo, naj stavkajo. Prišla je policija, ki je stavkajoče razgnala.

V popoldanskih urah pa so nastali v bližini tovarne Fiat-Mirafiori hudi incidenti. Stavkajoči, ki se jih je zbralo več tisoč, so nameravali iti v sprevodu proti središču mesta, toda nastopila je policija, ki jih je pozvala, naj se razidejo in jih nato začela razganjati. Sledili so močni spopadi, več ljudi na eni in drugi strani je bilo potolčenih in ranjenih. Demonstranti so policaje obmetavali s kamenjem. Policajem so pomagali tudi karabinjerji. V odgovor so policaji metali solzilne bombe. Več izložbenih oken je bilo razbitih in več avtomobilov poškodovanih. Demonstranti, ki so se razpršili na manjše skupine, so se še dalje spopadali s policaji. Manjša skupina demonstrantov je metala kamenje tudi v tovornjak, na katerem je bilo več novih avtomobilov fiat. Stanje se je umirilo šele dve uri pozneje, ko so močni oddelki policije zasedli glavna križišča.

Policija je nastopila tudi pred fakulteto za arhitekturo, kjer se je zbralo večje število študentov, ki so skušali iti v sprevodu v središče mesta.

Policija je pridržala osem oseb. Več ranjenih je tudi med agenti in karabinjerji. Med ranjenimi je tudi kvestor, ki ga je zadel kamen v nogo.

Zvečer so bili novi spopadi med demonstranti in policaji na Korzu Traiano in v bližnjih ulicah, kjer se je zbralo več tisoč demonstrantov. Ti so skušali postaviti barikade, toda policaji so jih napadli s solzilnimi bombami. Demonstranti so se za hip razbežali, toda so kmalu prešli v strnjenih skupinah v napad. Policaje so obmetavali s kamenjem. Uporabljali so tudi palice. Na več krajih so demonstranti postavili barikade. Vse področje Korza Traiano je bilo zavito v gost dim solzilnega plina. Nekateri stanovalci so zapustili svoja stanovanja in se zatekli k sorodnikom v drugih delih mesta.

Ob 23. uri ni bil mir še vzpostavljen. Računajo, da je bilo do tedaj večje število ranjenih na obeh straneh. Okoli sto demonstrantov so odpeljali na policijo, od teh so okoli dvajset aretirali.

Proti večeru je policija zahtevala ojačenja, ker so demonstranti postavili v srednjem delu Korza Traiano več barikad. Ves korzo, kjer so bili najhujši spopadi, se zdi pravo bojišče. Ulica je polna kamenja, železnih palic in drugih predmetov. Na ulici so zanetili tudi več požarov, ki so jih začeli gasilci gasiti.

RIM, 3. — Na današnji seji senata so začeli razpravo o določbah gospodarskega programiranja. Načrt zakona, ki ga je lanskega septembra predložila Leonejeva vlada, je povzela sedanja vlada. Zakon ureja postopek za izvajanje petletnega načrta. Razprava bo trajala več dni.

Komunist Chiaromonte je kritiziral gospodarsko linijo zakladnega ministra Colomba. Izjavil je, da je usoda Rumorjeve vlade že nekaj tednov zapečatenu in da je politika leve sredine v ostri krizi. Zatem je dejal, da je demokratično programiranje najprimernejši teren za razpravo med katoliškimi in levičarskimi silami.

Po njegovem so socialisti in napredne skupine Krščanske demokracijo do sedaj popuščali v zvezi s programiranjem. Posledica je, da še dalje ukazujejo veliki gospodarski in finančni mogotci. Dejal je, da je potrebna prava politika programiranja, ki naj uveljavi razne reforme. Potrebna je protimonopolistična akcija. Na koncu je dejal, da zakon o izvajanju načrta ustvarja važne probleme, ki se tičejo delovanja demokratičnih ustanov ter odnosa med večino in opozicijo.

Demokristjan Spagnolli je zagovarjal vladni načrt zakona. V začetku seje so preložili na 15. julij rok komisiji za delo, da zaključi proučevanje statuta delavcev. Jutri se bo nadaljevala razprava o načrtu za programiranje.

Zunanjepolitična komisija v senatu bo povabila zunanjega ministra na eno prihodnjih sej, da poroča o odnosih med Italijo in atlantskim zavezništvom. To so sklenili na podlagi zahteve komunističnih in psiupovskih senatorjev, naj bi uvedli preiskavo o delovanju NATO. Komisija pa je sklenila, da bodo najprej poslušali zunanjega ministra in bodo šele pozneje odločali, ali naj začnejo raziskavo o atlantskem zavezništvu in to v primeru, da poročilo zunanjega ministra ne bo zadovoljivo za komisijo.

V senatni komisiji za obrambo pa bodo 16. julija razpravljali o obrambni politiki. Minister za obrambo je izjavil, da je na razpolago komisiji.

Komisija za šolstvo v senatu je zvečer nadaljevala proučevanje vladnega načrta zakona o univerzitetni reformi. Proučevanje se bo nadaljevalo na prihodnjih sejah.

Komisija za proračun v poslanski zbornici je danes zopet nadaljevala proučevanje predloga komunista Ingraa o financah dežel z navadnim statutom. Sklenili so, da bodo o tem predlogu nujno razpravljali. V ta namen so sklenili, da se odloži razprava o razporoki

SESTANEK Z DELEGACIJO «FORCE OUVRIÈRE»

## Delmas začel posvetovanja s sindikalnimi predstavniki

### Danes je na vrsti srečanje s CGT - CK golistične stranke potrdil zvestobo de Gaullu - Brandt v Parizu

PARIZ, 3. — V Parizu je bil danes prvi od vrste sestankov, na katerih se bo ministrski predsednik Chaban Delmas razgovoril s predstavniki največjih francoskih sindikatov in poslušal njihove zahteve. Vladni predsednik je kot prvo sprejel delegacijo socialističnega sindikata «Force ouvriere», ki jo je vodil generalni tajnik Bergeron. Jutri bo na vrsti sestanek s predstavništvom komunističnega CGT, ki ga bo vodil predsednik Frachon. Sestanka s kadrovskim sindikatom CGC in s katoliškim CFTC bosta na sporedu prihodnji teden.

Po sestanku je Bergeron povedal, da je srečanje poteklo «v dobrem vzdušju». Ministrski predsednik — je nadaljeval tajnik «Force ouvriere» — je zelo zaskrbljen zaradi gospodarskega in monetarnega položaja, ki se sicer na prvi pogled zdi ugoden, je pa v resnici zelo težak. Delmas pa je izključil — je še povedal Bergeron — da bi se mislil poslužiti načrta za stabilnost, kakršen je veljal v Franciji med leti 1963 do 1965.

Delmas je sindikalnemu voditelju tudi zagotovil, da ne misli devalvirati franka, pač pa da bo sprožil primerne ukrepe za ohranitev kupne moči plač. Bergeron je na zaključku še izrazil svoj optimizem v zvezi s pričujočim položajem ter upanje, da bodo problemi rešeni. Napovedal je tudi, da se bo v kratkem spet srečal z vladnim predsednikom.

Prvič po predsedniških volitvah se je danes sestal v Parizu centralni komite golistične stranke UDR. Zadnjič se je CK sestal 3. maja, se pravi šest dni po referendumu in pet po de Gaullovem odstopu.

Današnje zasedanje se je začelo z branjem poslanice bivšega predsednika republike, v kateri zagotavlja de Gaulle svojo navezanost na stranko in svoje «zaupanje v bodočnost». Generalni tajnik stranke Poujade je poudaril pomen golistične zmage na predsedniških volitvah ter vodilno vlogo golistov «tako jutri, kot že včeraj». Poujade je podčrtal, da mora golistična misel še naprej biti «moderna oblika politične misli v naši državi». General de Gaulle — je nadaljeval golistični sekretar — nas bo, tako upam, tudi v bodočnosti navdihoval na naši dolgi poti, ter navdihoval tudi predsednika republike in ministrskega predsednika.

Na zasedanju je govoril tudi vladni predsednik Chaban Delmas, ki je poudaril predvsem potrebo po nadaljevanju po «pravi poti golizma» ter po spoštovanju principov golizma. Ob tej priliki ni Delmas sploh omenil «odpiranja», pač pa je dejal, da je v UDR prostora za vse težnje, a s pogojem, da gre za «intelektualne težnje», ne pa za «težnje k razpršitvi».

Zasedanje CK se je zaključilo z odobritvijo resolucije, v kateri potrjujejo golisti svojo zvestobo de Gaullu, svoje zaupanje v novega predsednika republike in svojo popolno podporo vladnemu predsedniku.

Predsednik senata Alain Poher, poraženi kandidat na predsedniških volitvah, je danes naslovil na svoje volivce poziv, v katerem potrjuje namen, da nadaljuje boj, ki ga je začel junija. «15. junija — je med drugim rečeno v pozivu — smo skupaj ustvarili nov položaj. Številnih problemov ne bo več mogoče postavljati jutri na isti način, kot so jih postavljali včeraj. Ta nezaključeni boj bo treba znova začeti».

Po mnenju Poherja je treba ponovno vzpostaviti potrebno ravnotežje med gospodarsko in politično oblastjo, ker je to prvi pogoj za «učinkovitost in napredek». V pozivu izraža predsednik senata željo, da bi se končno rodila «odločno reformistična sila, ki jo država pričakuje».

Danes zvečer je medtem dospel v Pariz zahodnonemški zunanji minister Willy Brandt, ki se bo zadržal v francoski prestolnici do jutri popoldne. Med obiskom se bo sestal s predsednikom Pompidoujem, z ministrskim predsednikom Delmasom in svojim kolegom Schumannom.

## KRVAVI SPOPADI V SANTO DOMINGU

SANTO DOMINGO, 3. — Po včerajšnjem oddihu v Haitiju, kjer ga je sprejela «navdušena» množica (in kjer je sicer policija strežila predsedniško palačo celo s topovi), je naletel danes Nixonov odposlanec Nelson Rockefeller ponovno na «vroč» sprejem. Santo Domingo, nova etapa obiska newyorškega guvernerja po Latinski Ameriki, se je danes spremenil v pravo bojišče, kjer so ves dan odmevali streli. Javni lokali so zaprti, cestne prazne, nobenega avtomobilskega prometa. Edini, ki so šli danes zdoma, so vojaki in policijski agenti na eni strani, na drugi pa množica demonstrantov. Ti so se razdelili v majhne skupinice — nekakšne komandose — ter izvajali napade predvsem proti sedežem ameriških družb v dominikanski prestolnici.

Položaj je v mestu izredno nejasen. Zdi se, da je prišlo doslej med spopadi s policijo do dveh smrtnih žrtev, pet oseb pa je bilo hudo ranjenih. Prva žrtev je podčastnik letalstva, okoliščine njegove smrti pa niso pojasnjene. Druga žrtev je menda demonstrant, ki je bil ubit, ko je policija nastopila proti množici, ki je postavljala barikado na mostu, po katerem bi moral peljati Rockefellerjev sprevod. Že pred prihodom Nixonovega odposlanca pa je kakih tristo kovinarjev zasedlo mestno stolnico ter pred njo razobesilo letake z napisom «Rockefeller go home!»

Istočasno s spopadi med demonstranti in policijo je bil v predsedniški palači v Santo Domingu sprejem, ki ga je predsednik Balaguer pripravil za newyorškega guvernerja. Po sprejemu sta imela Balaguer in Rockefeller dvourni razgovor.

Položaj je napet tudi v Urugvaju, kjer se je včeraj začela 32-urna stavka bančnih uradnikov in 400 tisoč delavcev, pristašev sindikata «Generalna delavska konvencija». Zdi se, da se bodo stavki pridružili tudi delavci iz drugih področij, med temi tudi državni uslužbenci.

Zelo nejasen je tudi položaj v Argentini, od koder prihajajo zaradi stroge cenzure nad informacijskimi sredstvi le redke vesti. Potrjeno je, da so po uvedbi obsednega stanja aretirali preko tristo oseb, v glavnem sindikalistov, pripadnikov leve struje argentinskih sindikatov. Danes je medtem umrla 4-letna deklica, ki je bila ranjena pretekli torek v Tucumanu med spopadom med delavci in policijo.

**(Na sliki: po uvedbi obsednega stanja so v Buenos Airesu zaprli sedež levega sindikata, ki ga strežijo agenti v bojni opremi).**

PO NAPOVEDI NIXONOVEGA PRIHODA V ROMUNIJO

## Ceausescu v Moskvo ali Brežnjev v Bukarešto?

### Romunski veleposlanik na Dunaju o obisku predsednika ZDA

DUNAJ, 3. — Tako v Moskvi kot v Bukarešti se je danes razširila vest, da je bil napovedani obisk sovjetskih voditeljev v Bukarešti odpovedan, predvsem kot reakcija na napoved prihoda ameriškega predsednika Nixona na uradni obisk v romunsko prestolnico.

Te govorice niso bile uradno potrjene, kot tudi ni bila potrjena včerajšnja vest, da bosta šla Ceausescu in Maurer prihodnji teden v SZ, kjer naj bi podpisala sovjetsko - romunsko pogodbo o prijateljstvu in sodelovanju.

Prav te vesti so bile v ospredju tiskovne konference, ki jo je imel danes na Dunaju romunski veleposlanik v Avstriji Gheorghe Pele. Tiskovna konferenca je bila sklicana že pred kakim tednom, vendar je po sporočilu o Nixonovem obisku v Romuniji in po neuradnih vesteh o morebitnem sovjetskem obisku v Bukarešti ali romunskem v Moskvi dobila poseben pomen.

Romunski veleposlanik je predvsem poudaril da ni absolutno nobene zveze med prihodnjim obiskom ameriškega predsednika v Romuniji ter med obiskom romunskih voditeljev v SZ ali sovjetskih v Bukarešti.

Med romunsko-ameriškimi razgovori — je nadaljeval veleposlanik — bodo proučena vprašanja dvostranskih odnosov ter bo prišlo do izmenjave mnenj o mednarodnem položaju. Obisk — je trdil Pele — bo prispeval k pomiritvi in k mednarodnemu sodelovanju.

Bolj zanimivi so bili odgovori, ki jih je romunski veleposlanik dali na vprašanja, ki so mu jih zastavili številni časnikarji.

Glede morebitnega obiska Ceaucesca v sovjetski prestolnici je veleposlanik dejal, da ni bilo še določeno, če naj potuje Ceausescu v Moskvo ali Brežnjev v Bukarešto, še letos bo podpisan sporazum o prijateljstvu in sodelovanju, vendar ni bil še določen ne datum ne kraj podpisa.

Na vprašanje, če so iz Bukarešte prehodno obvestili Kremelj o Nixonovem obisku, je Pele dejal, da nobena pogodba ali sporazum ne določata dolžnosti, da bi Bukarešta obveščala Moskvo ali narobe. Dodal je, da so odnosi med Romunijo in SZ odlični, končno pa je dejal: «če se povabi neki državni poglavar, je za to pristojna vlada, ki povabilo sprože, to pa na podlagi načela nacionalne suverenosti. To je resnica.»

Vprašali so ga nato, kakšne so bile v Moskvi reakcije na sporočilo o Nixonovem obisku. Veleposlanik je odgovoril, da mu ni iz branja sovjetskega tiska znano, da bi prišlo do kakršnihkoli uradnih reakcij.

Na vprašanje, katere države so bile povabljene na kongres KPR, ki se začne 4. avgusta, je Pele dejal, da so bile povabljene vse komunistične in delavske partije ter še nekatere napredne stranke, ki so solidarne s protiimperialističnim bojem.

Zadnje vprašanje je bilo v zvezi z državami, ki so jih povabili na romunski narodni praznik ob obletnici osvoboditve. Veleposlanik je odgovoril, da bo o tem odločala romunska vlada.

Spor med grško vlado in sodstvom

## Aretirani v Atenah trije odvetniki in en sodnik

ATENE, 3. — Spor med režimom polkovnikov in sodstvom se v Grčiji čedalje bolj zaostruje. Danes je policija aretirala tri odvetnike in enega sodnika, ki so bili na različne načine zapleteni v znani spor med vlado in državnim svetom, ko je ta razveljavil vladni ukrep o odstavitvi enaindvajsetih sodnikov.

Dva od aretirancev, odvetnika Manghakis in Zoukas, sta pred državnim svetom zastopala odstavljene sodnike, tretji od aretirancev pa je sodnik Floros z Rodosa, ki so ga bili z razveljavljenim ukrepom odstavili. Četrti aretiranec je odvetnik Yannopulos. Vse štiri bodo menda za eno leto deportirali, češ da «ogrožajo javno varnost».

SEUL, 3. — V Seulu so danes izvršili smrtno obsodbo proti severnokorejskemu časnikarju Soo-Keun Leeju, ki so ga obtožili vohunstva v škodo Južne Koreje. Lee, ki je bil star 45 let, je bil podpredsednik severnokorejske tiskovne agencije.

## Prihodnji petek seja vodstva CGIL

RIM, 3. — V petek, 11. julija se bo sestalo vodstvo CGIL, ki bo razpravljalo o sindikalnem stanju s posebnim ozirom na obnovo pogodb. Uvodno poročilo bo podal tajnik Lama. Zadevno poročilo pravi, da bo ta sestanek posebne važnosti zaradi bližnje zapadlosti številnih delovnih pogodb, ki zadevajo približno pet milijonov delavcev.

## Polemika med ZDA in Sajgonom na pogajanjih za Vietnam

**Ameriški vojaki so ponovno kršili kamboško ozemlje**

PARIZ, 3. — Medsebojne obtožbe, polemike in ponavljanje starih tez so bila tudi danes v ospredju v konferenčni dvorani na Avenuji Kléber, kjer so se že štiriindvajsetič sestale štiri delegacije, ki se pogajajo za mir v Vietnamu. Polemike pa niso bile samo med nasprotniki, ampak celo med zavezniki: šef sajgonske delegacije Pham Dang Lam je namreč zelo ostro kritiziral ameriškega državnega tajnika Williama Rogersa zaradi izjav, ki jih je dal na včerajšnji tiskovni konferenci v Washingtonu. Južnovietnamski delegat je zanikal Rogersovo trditev, po kateri naj bi bili severni Vietnamci zmanjšali vojaško dejavnost. Res je nasprotno — je dejal. Po njegovem je Hanoj še zaostril vojno ter na ta način dokazal, da «se hoče s silo polastiti oblasti v Južnem Vietnamu».

Nova polemika med ZDA in Sajgonom je bila pravzaprav edina novost današnje seje. Drugi delegati so se samo ponavljali: predstavnik Hanoja Ha Van Lau, ki je tudi danes nadomeščal Xuan Thuya (ta se mudi v Moskvi), je dejal, da so ameriški pogoji za umik čet nesprejemljivi ter obtožil ZDA, da pomnožujejo provokacije s kršitvijo zračnega prostora in teritorialnih voda Severnega Vietnama. Zunanja ministrica začasne revolucionarne vlade Nguyen Thi Binh je ponovila zahtevo po volitvah v Južnem Vietnamu, ki naj bi jih sklical nov mirovni kabinet. V imenu ZDA pa je skušal Cabot Lodge napihovati napovedani umik 25 tisoč ameriških vojakov iz Južnega Vietnama, ki da dokazuje «dobro voljo» Nixonove administracije.

Če se položaj na mirovnih pogajanjih zaostruje, pa na južnovietnamskih bojiščih postopoma polega. To dokazuje tudi dejstvo, da so imeli v preteklem tednu Američani najmanjše število žrtev v zadnjih dveh mesecih. Po ameriških poročilih je bilo v zadnjih sedmih dneh ubitih 241 vojakov, ranjenih pa je bilo 1.674. V istem času so imeli Sajgonci 436 mrtvih in 804 ranjenih.

Vredno beležnja pa je, da so Američani danes z letalstvom in topništvom napadli položaje osvobodilnih sil, ki so se po obleganju Ben Heta umaknile na kamboško ozemlje. Vest o napadu proti kamboškemu ozemlju je dalo ameriško vojaško poveljstvo, presenetljivo pa je zaradi tega, ker so prav včeraj sporočili, da bosta ZDA in Kambodža obnovila diplomatske stike. Kot pa je znano, so se ti odnosi prekinili leta 1965 prav zaradi kršitve kamboškega ozemlja s strani ameriških vojakov.

Ameriški glasnik je izjavil, da sta bila dva lahka helikopterja včeraj sestreljena kakih 75 kilometrov od Sajgona. En ameriški vojak je bil pri tem ubit, dva pa ranjena.

Radio Hanoj je sporočil, da bodo severni Vietnamci osvobodili jutri, ob priliki ameriškega državnega praznika, tri ameriške ujetnike. Drugi ujetniki bodo smeli ob tej priliki prejemati pakete od doma.

## Izrael izjavlja da ne bo zapustil Jeruzalema

NEW YORK, 3. — Varnostni svet je sinoči nadaljeval razpravo o jordanskem protestu v zvezi z Jeruzalemom. Maroški predstavnik je ugotovil, da se Izrael ni oziral na opozorila varnostnega sveta, ter je dodal, da je treba odločno nastopiti, ker bo drugače Izrael nadaljeval svojo akcijo, da izbriše arabski značaj mesta.

Finski predstavnik je izjavil, da bo samo sporazumna akcija velikih držav lahko rešila vprašanje. Madžarski predstavnik je izjavil, da je čas, da se Izrael zave, da je njegova sedanja politika samomorilska. Predstavnika Formoze in Malezije sta izjavila, da mora varnostni svet zahtevati od Izraela, naj takoj preneha vsako akcijo za priključitev arabskega dela Jeruzalema.

Libanonski predstavnik je opozoril Izrael, da pot miru ne gre niti skozi vojaško zavojevanje niti skozi diktat. Predlagal je, da U Tantovi predstavniki odidejo v Jeruzalem, da ugotovijo, ali so bili tamkajšnji Arabci žrtev kršitve človeških pravic. Iranski predstavnik je zahteval uvedbo sankcij proti Izraelu, če se ne bo v 15 dneh prilagodil resoluciji varnostnega sveta. Paragvajski predstavnik je izjavil, da je za mednarodni statut Jeruzalema in da bi bil vsak enostranski ukrep zaman.

Izraelski predstavnik pa je ponovil izraelske zahteve po Jeruzalemu kot izraelski «večni prestolnici». Dodal je, da «ne bo nihče preprečil Izraelcem, da živijo, delajo in ustvarjajo v Jeruzalemu» Razprava se je nadaljevala v večernih urah.

V Tel Avivu je predstavnik izraelskega zunanjega ministrstva izjavil, da Izrael ne bo zapustil Jeruzalema, «ki bo ostal združeno mesto odprto vsem veram». Dejal je, da bi Izrael bil pripravljen dovoliti v okviru mirovne pogodbe ekstrateritorialne pravice nežidovskim svetim krajem.

## Poskus samosežiga v Saarbrücknu

SAARBRÜCKEN, 3. — Mlad študent je danes poskusil napraviti samomor z ognjem v središču Saarbrückna, kjer že dva dni trajajo neredi zaradi zvišanja cen avtobusnih in tramvajskih prevozov. študent se je baje zažgal v znamenje protesta proti brutalnosti policije. Mimoidoči avtomobilist je ugasnil plamene, ki so se dvigali iz študentove obleke ter mladeniča odpeljal v bolnišnico. O fantovem stanju ni doslej vesti.

Med demonstracijami v mestu je bilo doslej aretiranih petnajst oseb. Demonstranti so zažgali kakih petdeset avtobusov ter zasedli avtobusno postajo.

KOMENTAR PRED PRIPRAVLJALNIM SESTANKOM

## POLITIKA NEUVRŠČANJA

BEOGRAD, 2. — Čimbolj se približuje dan začetka posvetovalnega sestanka neuvrščenih v Beogradu — 8. julij — tem več komentarjev je slišati po svetu o tem sestanku. Po najnovejših poročilih je vlada Malavija sporočila, da se bo udeležila sestanka. Medtem sta pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Ante Drndić in opolnomočeni minister Mirko Lukavac obiskala četrto državo v Latinski Ameriki — Čile. Pred tem sta bila v Braziliji in Argentini, kjer sta se pogovarjala z ministroma za zunanje zadeve o beograjskem sestanku.

«Neuvrščene države si resno prizadevajo ustvariti boljši svet in se borijo proti neenakosti, nerazumevanju, fanatizmu, ekspanzionizmu, uporabi sile in vmešavanju v notranje zadeve drugih držav. Zelo dobro vedo, da njihove življenjske koristi in koristi vsega človeštva zahtevajo potrpežljivo in nenehno prizadevanje konstruktivnih sil v svetu, ki si želijo razumevanja in dobre volje med vsemi, piše glasilo tunizijske socialistične stranke Destur «L'aciton».

Indijsko časopisje piše, da so za pogovore med indijskim premierom Indiro Gandhi in šefom indonezijske države generalom Suhartom značilna «popolnoma enaka stališča v bodoči vlogi neuvrščenih kakor tudi o vlogi neuvrščenih v sedanjih spremenjenih mednarodnih okoliščinah».

V obširnih poročilih iz Džakarte indijski dopisniki posebej poudarjajo skupna gledišča obeh držav o ekonomskem razvoju in moči azijskih držav kot glavnem pogoju za trdnost v tem delu sveta in njuno odločno zavračanje kakršnekoli vojaške zveze. Kot novost v okviru varnosti držav ob Indijskem oceanu ocenjuje tisk besede Indire Gandhi, da so države v tem delu Azije same sposobne po potrebi ukrepati «v organizaciji Združenih narodov ali v kaki podobni organizaciji».

«Predstavnike držav, ki se bodo kmalu zbrali v Beogradu, čaka pomembna naloga — določiti širše in trajnejše osnove za sodelovanje med neuvrščenimi državami in za njihov nadaljnji konstruktivni prispevek k razvoju mednarodnih odnosov». Tako je izjavil šef afganistanske delegacije na posvetovalnem sestanku dr. Ravan Farhadi.

V posebni izjavi za Tanjug je dr. Farhadi poudaril, da veliko zanimanje neuvrščenih držav za sodelovanje na beograjskem posvetovalnem sestanku priča o pomenu in aktualnosti neuvrščene politike, pa tudi o tem, da je med temi državami treba navezati tesnejše stike.

«Zlasti moramo vztrajati pri tem, da se bo najširši krog neuvrščenih držav strinjal glede tistih vprašanj, pri katerih so si njihovi interesi in stališča očitno najbolj blizu. Predvsem imam v mislih nadaljnja konstruktivna prizadevanja in pobude za utrditev miru in varnosti v svetu, za krepitev gospodarskega sodelovanja in hitrejšega razvoja neuvrščenih držav, da bi prenehale resne mednarodne krize, kot na primer na Srednjem vzhodu, v Vietnamu in drugod,» je menil dr. Farhadi.

«Brez dvoma je pomenila izraelska agresija leta 1967 hud udarec tudi za afriške narode in vse neuvrščene države. Če ne bodo odločno česa ukrenili, da bi odstranili negativne posledice takega razvoja, bi to pomenilo spodbudo za politiko agresije, nov udarec načelu, ki je vodilo neuvrščenim državam — da je treba nerešena vprašanja med državami reševati po miroljubni poti,» je dejal afganistanski predstavnik.

«Da bi uresničili cilje konference, to je krepitev sodelovanja in konstruktivnega deleža neuvrščenih držav, je zlasti pomembno, da si vse države prizadevajo za čim širšo in popolnejšo enotnost,» je na koncu dejal dr. Farhadi. «Menim, da morda države-udeleženke ne bi smele navajati takšnih problemov in mnenj, ki ne bi pripomogli k osnovnemu cilju tega zborovanja — k trajnejšemu in tesnejšemu sodelovanju neuvrščenih v svetu.»

Bolgarska agencija BTA je sporočila, da je plenum CK KPB odobril dejavnost svojega odposlanstva na moskovski konferenci KP. Posebno je bolgarski CK poudaril «velik pomen» govora, ki ga je v Moskvi imel Brežnjev.

Tito in cesar Haile Selasie, sedanja pobornika konference

# DAN BORCA - 4. JULIJ

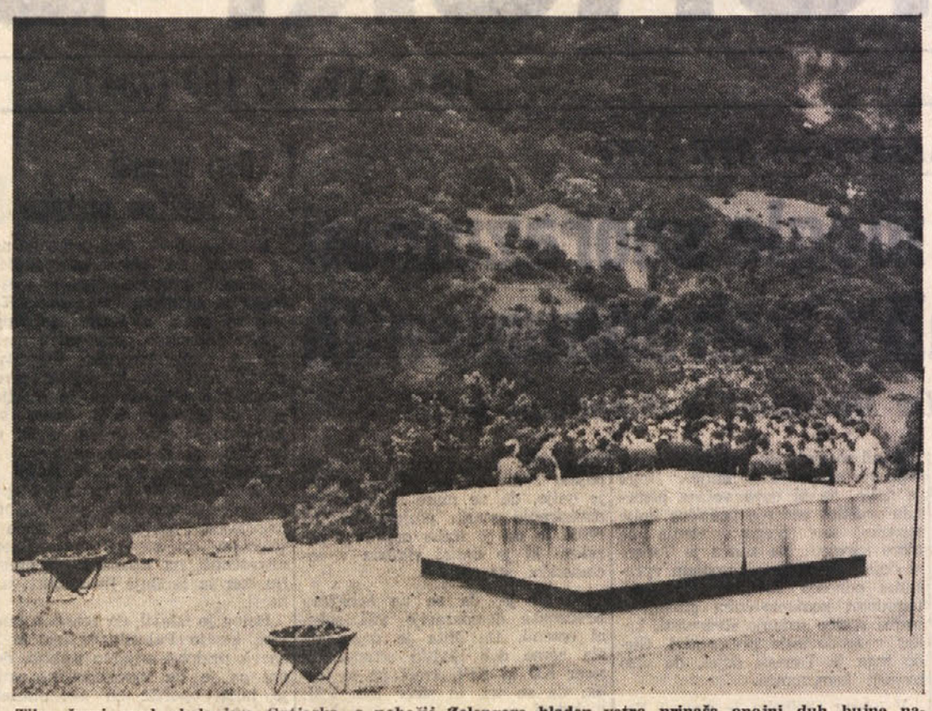

Tiho šumi med skalovjem Sutjeska, s pobočij Zelengore hladen vetrc prinaša opojni duh bujne narave. V Tjentištu ležijo pokopani tisoči, ki so prirasli k srcu narodov Jugoslavije

PO SPLOŠNEM PROTESTU JAVNOSTI

## Izpuščen na svobodo aretirani urednik «ABC»

***Obtožen je bil «spolzkosti», v resnici pa je njegova revija objavila neke listine NATO***

MILAN, 3. — Predsednik prve sekcije kazenskega sodišča v Milanu je sprejel prošnjo odvetnika 37-letnega glavnega urednika znanega italijanskega ilustriranega tednika «ABC», Romana Cantoreja, ki je bil podvržen aresta v torek zvečer pod obtožbo «spolzkosti v tisku». Cantore je bil po opravljenih formalnostih izpuščen iz milanskega zapora «San Vittore» in bo moral počakati na sodno razpravo, ki pa se bo pričela v kratkem, saj je bilo sklenjeno, da bo proces po nujnem postopku.

Dr. Martino, predsednik sodišča, je sprejel braniličevo prošnjo po priznanju začasne svobode Cantoreju, kljub nasprotnemu mnenju državnega pravdnika, ki je odredil arest in v teh dneh tudi začel z zaslišavanjem novinarja.

Resnici na ljubo je del italijanskega tiska sprejel arest Cantoreja z začudenjem, saj je Italijo kar poplavilo nešteto več ali manj spolzkih revij, ki so naprodaj v vsakem kiosku. Marsikatera teh revij je v primerjavi z ABC, ki je nekoč res bil v tem pogledu «predmja straža», nedvomno bolj «pornografska». Cule so se zato kritike bolj političnega značaja. ABC je namreč v številki, zaradi katere je bil Cantore aretiran, objavil tudi daljši članek o NATO, v katerem se med drugim objavljajo slike in izvlečki nekaterih tajnih dokumentov višjih vojaških poveljstev atlantskega pakta. Vsebina dokumentov je le bežno omenjena, gre pa vsekakor za dokaze, da je namen višjih poveljstev NATO prepustiti Evropo atomskemu napadu v primeru izbruha tretje svetovne vojne. ABC kritizira ta višja poveljstva in grozi, da bo — če ne bo prišlo do demantija — objavil točnejše izvlečke teh dokumentov in fotokopije posameznih.

Proti nezasišanemu arestu urednika znane revije je protestirala novinarska zbornica v Rimu in združenje lombardskih novinarjev. Oboji so označili arest urednika «ABC» kot nezakonit in ustrahovalen, saj je Cantore poleg vsega bil povsem nekaznovan in bi ga torej lahko samo prijavili sodni oblasti, ne pa zaprli kot kakršnegakoli kriminalca. Omembe vredno je dejstvo, da so vsi tiskovni krogi nasprotni arestu urednika «ABC», ki bi lahko postal nevaren precedens. Splošno znano je, da je pojem «običajne morale» zelo širok in elastičen in bi — če bi obveljala pravica sodne in policijske oblasti aretirati časnikarje zaradi splozkosti v tisku — lahko uvedli v Italiji nepojmljiv način političnega pritiska pod tem izgovorom.

## Nixonov odposlanec pri papežu Pavlu VI.

VATIKAN, 3. — Opoldne je papež Pavel VI. sprejel posebnega Nixonovega odposlanca Petra Flanagana. Govori se, da je nepričakovani obisk ameriškega funkcionarja pri papežu v zvezi z včerajšnjim razgovorom Pavla VI. z nierijskim zunanjim ministrom. Pričakovati je namreč, da je cerkvena stolica skušala posredovati pri ZDA za mirno rešitev vojne med Nigerijo in Biafro.

Vsekakor pa se zdi, da sta bila na dnevnem redu tudi Vietnam in Srednji vzhod. O razgovoru ni bilo nobenih tiskovnih sporočil, kar še potrjuje domneve, ki krožijo v diplomatskih krogih rimske prestolnice.

## Dograjen obrat v mestu Togliatti

MOSKVA, 3. — V mestu Togliatti na Volgi je stekel prvi obrat nove velike tovarne «VAZ», ki bo po fiatovi licenci gradila spremenjene modele znanega avtomobila «125».

Prvi popolnoma avtomatiziran oddelek, o katerem se sovjetski tisk zelo pohvalno izraža, je oddelek za vlivanje in popravila.

Ves obrat bo stekel aprila prihodnjega leta, ko bo prvi avtomobil izdelan — tako predvidevajo sovjetske oblasti — na dan 100-letnice Leninovega rojstva.

## Spychalski obišče ČSSR

Tiskovna agencija ČTK sporoča, da je prispel v Češkoslovaško na štiridnevni prijateljski obisk poljski predsednik državnega sveta Marjan Spychalski. Na mejnem prehodu Lysa Poljana ga je sprejel predsednik ČSSR Ludvik Svoboda.

## Napovedan sestanek Kiesinger-Pompidou

BONN, 3. — Zahodnonemški kancler Kiesinger se bo avgusta ali septembra sestal z novoizvoljenim predsednikom francoske republike Pompidoujem. Do srečanja, ki bo v sklopu francosko - nemškega sporazuma o prijateljstvu, bo prišlo po Kiesingerjevem obisku v ZDA in pred volitvami za obnovitev bundestaga, ki bo 28. septembra.

POROČILO NA SREČANJU NOBELOVIH NAGRAJENCEV

# *Szent-Gyeorgyi odkril snov ki povzroča rakasta obolenja?*

**Teorija madžarskega znanstvenika, da je vzrok rakastih obolenj encim, ki stimulira presnavljanje glukoze iz krvi v mlečno kislino**

**Odkritje bo skrajno važno, če bo teorija dokazana**

BONN, 3. — Madžarski Nobelov nagrajenec za medicino, prof. Albert Szent-Gyoergyi je izdelal novo teorijo o nastanku najstrašnejše zahrbtne bolezni dvajsetega stoletja. Prišel je namreč do zaključkov, da povzroča rakasta obolenja človeških celic nenadno «biokemično neravnovesje», zaradi katerega začenja celica v človeškem telesu srkati glukozij iz krvi in ga spreminjati v mlečno kislino.

Svojo teorijo je prof. Szent-Gyoergyi orisal na letnem srečanju nobelovih nagrajencev v nemškem mestecu Lindau. Tiho in dostojanstveno, z znanstvenimi utemeljitvami, ki so sad dolgoletnega preučevanja rakastih obolenj in fizioloških značilnosti sprememb, ki nastajajo v rakastih celicah, je prof. Szent-Gyoergyi vnašal mnogo novega v dosedanje znanstveno poznanje rakastih tvorb. Njegova izvajanja je publika v dvorani spremljala tiho in z zanimanjem, le od časa do časa so iz dvorane zagrmeli burni aplavzi. Nič pri tem spektakularnega, če upoštevamo značaj te publike, ki jo sestavljajo najboljši svetovni zdravniki, Nobelovi nagrajenci iz vsega sveta.

Teorij o nastanku rakastih tvorb je bilo vedno mnogo. Skoraj vse so slonele na znanstvenih podlagah in na doslej poznanih procesih, ki se odvijajo v človeškem mikrokozmosu, v celicah. Velika večina teh teorij je slonela prav na spoznanju, da pride do nenadne, zahrbtne rakaste obolelosti človeka zaradi nastalega «biokemičnega neravnovesja» v celici. Celica, najmanjši del človeškega telesa, je čeprav majhna, izredno zapletena enota, v kateri se prepletajo fizični in kemijski procesi, zapletene spremembe organskih kislin in reakcij. Ko nastane v celici biokemijsko neravnovesje, nerazumljivo neskladje v kemijskih procesih, ki se v njej odvijajo, postane ta «rakasta», kemijske reakcije pa, ki jih je sprožila širi okoli sebe in kuži še ostale celice in tako dalje ves organizem.

Vprašanje, ki je vzbujalo največje težave znanstvenikom je bilo prav ugotovitev elementa, ki povzroča to neravnovesje in način, kako do tega neravnovesja pride. Če bi znanstvenikom to uspelo dognati bi zdravljenje rakastih obolenj bilo mogoče, saj bi znanstvenik razpolagal s kemijskimi elementi in procesi, katerim bi lahko zoperstavil tako terapijo, ki bi te kemijske procese ustavila ali celo nevtralizirala.

Gyoergyijeva teorija odklanja teze nekaterih nemških znanstvenikov, da ustvarja to neravnovesje nenadna pretirana proizvodnja nukleinskih kislin in sprejema raje predpostavko, da gre za neravnovesja v tistih reakcijah, ki nudijo telesu življenjske sokove.

V okviru teh raziskav ima važen delež Nobelov nagrajenec Warburg, ki je ugotovil, da je značilnost rakaste celice ta, da se ne hrani s kisikom, ki bi ga nato presnavljala, kot to delajo navadne celice, temveč ubira najenostavnejšo — a zato smrtno — pot neposrednega odvajanja glukozija (sladkorne tvorbe) iz krvi. Glukozij rakasta celica spreminja v mlečno kislino, trdi po svoji novi teoriji madžarski znanstvenik, in to s pomočjo nekega enzima, stimulativnega elementa, ki spodbuja ta pretirani proces odvajanja glukozija in ustvarjanja mlečne kisline. Ta enzim je — po mnenju madžarskega nobelovca — gliosalassij. Enzim je dobro znan in je njegova značilnost prav ta, da stimulira presnavljanje glukozija v mlečno kislino.

Na videz izgleda odkritje prof. Szent-Gyoergyija nepomembno. Morda zgolj spoznavno. Toda resnica je sorazmerno bolj navdušujoča, čeprav si bolniki ne smejo delati pretiranih iluzij. Odkritje enzima, ki povzroča zaradi svoje prisotnosti v prevelikih količinah, rakasta obolenja, bi pomenilo odkriti prvi člen (ali enega izmed prvih členov) verižne reakcije, ki se navadno konča s smrtjo bolnika. Naloga znanstvenika bi bila, če se bo Gyoergyijeva teorija, kot vse kaže, znanstveno obnesla, najti sredstvo kemijskega značaja, ki bi enzim nevtraliziralo. Vsekakor, trdijo Nobelovi nagrajenci in z njimi sam madžarski znanstvenik nobelov nagrajenec Szent-Gyoergyi, bo za preverjanje te teorije potrebna doba najmanj treh let.

V nadaljevanju del zasedanja Nobelovih nagrajencev je ameriški znanstvenik iz Chicaga, prof. Charles Huggins, povedal, da preučuje neko novo zdravilo proti raku. Poizkusi z laboratorijskimi živalicami so se obnesli, vprašanje je, če bo nova snov pomagala ljudem. Vsekakor pa je tudi za to potreben daljši rok in si bolniki ne smejo delati utvar.

## Nobelovi nagrajenci proti Chr. Barnardu

BONN, 3. — Na srečanju Nobelovih nagrajencev iz medicine, kjer je madžarski znanstvenik oznanil novo teorijo o rakastih obolenjih je bil govor tudi o vprašanju načina dela prof. Christiana Barnarda, znanega «pionirja» presajanja src.

Večina se je strinjala, da je treba nagrado Barnardu odsvetovati komisiji za podeljevanje nobelovih nagrad, Barnard, trdijo znanstveniki, ni rešil osnovnega vprašanja rejekcije (zavračanja tujih organov iz človeškega telesa po presaditvi), ki je pri vsem tem najvažnejše. Ostalo pa je le izpopolnjena «obrtniška» sposobnost kirurga. Vsekakor pa so zdravniki, Nobelovi nagrajenci, ostro kritizirali navade Christiana Barnarda, njegove poze in dejstvo, da potuje po svetu kot kaka filmska zvezda ali trgovec, ki dela reklamo svojemu blagu. To pa, trdi večina Nobelovih nagrajencev, ni v ravni znanstvenika in tistega, ki hoče koristiti človeštvu in ne sebi.

Prof. Andre Cournard, francoski nobelovec, je na primer izjavil, da sovraži «kirurge, ki delajo poskuse s smrtno bolnimi pacienti, prav tako kot sovražim ljudi, ki si delajo podobno reklamo, kot trgovci.»

Američan Richards, ki je prejel Nobelovo nagrado prav zaradi svojega dela in raziskav na področju srčnih bolezni, pa je kategorično odbil Barnardove zasluge, češ da je v teoriji bil način presajanja srca splošno znan. Barnard pa ga je le vnesel, z dobršno mero pustolovskega duha, v prakso.

## Kos ledu padel z neba

PARIZ, 3. — V poletni vročini se kos ledu v kozarcu vode kar prileže. Ni pa tako, če kos ledu pade z jasnega neba. Zgodilo se je v francoskih visokih Alpah, Plaine des Chabottes, na polju nekega kmetovalca, ki je zaslišal tresk nedaleč od sebe. Stopil je k mestu, kjer je nekaj padlo in videl kos ledu, ki je tehtal najmanj dva stota.

Ne da bi skrbel za polomljeno ograjo je kmet stekel v vas in sporočil zadevo policiji ter županu. Sedaj skušajo ugotoviti, če je led nastal zaradi atmosferskih motenj v velikih višinah ali pa je preprosto padel s kakega letala.

INTERVJU GLASILU KPI «L'UNITÀ»

# *Ingrao dorotejcem: «Ne igrajte se z ognjem!»*

Komaj zaključeni kongres krščanske demokracije in kriza v socialistični stranki so osrednja tema političnih komentarjev in dela tudi drugih italijanskih strank. Vodstva posameznih strank ocenjujejo ta ali oni pojav v teh strankah, ki sta hkrati zabredli v težko krizo, v katero sta odvisno potisnili tudi vladno levosredinsko koalicijo, in skušajo tudi ugibati bodoči razvoj in politične posledice izbir, ki bodo dozorele v teh dneh. V tem okviru je brez dvoma velike važnosti ocena sedanjega položaja, ki ga daje druga najmočnejša stranka italijanskega političnega spektruma in najmočnejša opozicijska sila, komunistična partija. Osrednje vodstvo KPI še ni ocenilo demokrščanskega kongresa, pričakovati pa je, da bo to storilo po zaključku seje CK PSI, ko bo jasno, kakšne izbire stoje pred italijanskim političnim življenjem. Vsekakor pa je poluradno mnenje stranke izrekel, kar seveda ni slučajno, član politbiroja KPI Pietro Ingrao, v svojem intervjuju strankinemu glasilu «Unità».

Osrednja ocena demokrščanskega kongresa je za Ingrao negativna, kar zadeva politično sposobnost vodilne «dorotejske» skupine in njenih neposrednih zaveznikov, da bi stvarno analizirale italijansko politično stvarnost in izdelale stvaren program političnega napredka Italije v bližnjih letih. O dorotejcih (vodilni skupini, ki si je nadela ime po nočni seji v samostanu Sv. Dore, ko je bilo zavrnjeno Fanfanijevo vodstvo v KD) meni Ingrao, da so se izkazali «po svoji nazadnjaški liniji, zaprte buržujske konservativnosti. Po tolikih letih smo spet slišali predloge, naj se Italija povrne k volilnim zakonom, ki so proti ustavnim določilom o proporcionalnosti, kot npr. uninominalni kolegij ali neposredna izvolitev županov, sredstvo spolitiziranja življenja v državi, okrniti sistem krajevnih avtonomij in podpreti metode sodobnega klientelizma po ameriškem vzorcu. Poleg tega pa smo slišali še običajne fraze o nujnosti, da se okrepi izvršna oblast (vlada), o nevarnosti 'kaosa', proti pretirani pristojnosti izvoljenih organov.»

Ingrao je nato izrekel svoje mnenje, da «preučuje vodilna demokrščanska skupina, ki ne ve odgovora velikim zahtevam po obnovi možnosti poslužiti se reakcionarnih mehanizmov».

Ta možnost je za dorotejsko vodilno skupino posledica strahu in sovraštva do množičnih bojev in vsega novega, ki izhaja iz političnega dejavnosti ACLI, CISL in drugih.

Ingrao je nato jasno opozoril demokristjane, da «kdor tako govori seje hudo uro!» In še: «Ponavljam stavek, ki ga je rekel nekdo na demokrščanskem kongresu: igrate se z ognjem!»

Na vprašanje, ako ocenjuje politično moč demokrščanske levice, je bil Ingrao nekoliko skeptičen, ko je dejal, da je ena tretjina kongresa bila proti vodstvu, kar pa naj bi bilo razumljivo zaradi grobosti politične linije vodilne skupine. Ne čudi ga zato, tako kot je začudil italijansko časopisje, nastop bivšega vladnega predsednika Alda Mora, ki je prešel k levici. «Menim, da je Moro nastopil tako, ker se zaveda globoko tveganega in pustolovskega značaja dorotejske linije.» Po Ingraovem mnenju je najzanimivejši in najvažnejši del Morovega govora tam, kjer «priznava, da bi odstop ljudskih gibanj povzročil veliko izgubo energij, in torej do stvarne nevarnosti avtoritarnega nazadovanja».

To naj bi bil, po Ingrau, politični vzrok Morovega nastopa, čemur je voditelj KPI dodal še mnenje, da so «edino-le ti možje, ki so predstavili neko svojo politično linijo, s katero se hočemo primerjati».

Negativno je Ingrao ocenil nastop Fanfanijeve struje, čeprav je zavrnil prevladujoče mnenje, da je Fanfani bil tiho in manj odločen kot Moro zaradi svojih «predsedniških» ambicij. Ingrao je obtožil fanfanijevce prej praznega «sociologizma», kar naj bi jih privedlo do zgrešenih pogledov na politično stvarnost. V tem smislu naj bi Fanfani in njegova skupina podcenjevali vlogo strank in njihovih družbenih osnov, katere naj bi ocenjevali samo s kriterijem «upornosti». V tem smislu tudi čuden odnos do politike, ki se zaključuje v tem, «da si delajo utvare, da je možno zavezništvo z dorotejci in hkrati pogajanja z delavsko levico v tem ali onem primeru.»

Ingrao se je nato lotil ključnega vprašanja tako demokrščanske, kakor socialistične krize, t.j. vedno bolj perečega vprašanja odnosa teh dveh strank do KPI.

«Dorotejski voditelji so strastno kričali, da se z nami nočejo pogajati za oblast. Vse to je smešno: že večkrat smo ponovili — je dejal Ingrao — da se bomo spopadli z dorotejskim vodstvom, ker hočemo prevrniti njihovo politiko. Jasno smo poudarili, da smo proti levosredinski politiki in nočemo končati tako, kot je končal Pietro Nenni. Čemu se torej tako ženejo?

Jasno je, da zato, ker dozoreva med demokrščansko bazo, med vodilnimi kadri nova ocena naše vloge. Ni slučaj, da so ti voditelji (dorotejski) posvetili tolikšen del svojih govorov KPI in spornemu vprašanju ustavnega pakta.»

Ingrao je nato priznal, da sama baza KPI ni razumela vsega pomena tega «vprašanja odnosov s komunisti, ki pretresa tako KD kot PSI».

Ni razumela, torej, tudi «lastne odgovornosti».

Kaj naj pomeni ta namig, Ingrao ni pojasnil, je pa verjetno, da se bo sam od sebe v najbližji bodočnosti.

Ingrao je nato izrekel svoje mnenje o razlikah med KPI in KD in pri tem podčrtal predvsem «verticistični» značaj demokrščanske politike, ki se — po njegovem — ne oslanja na organizirano bazo. Nasprotno se marsikdaj dogaja, trdi Ingrao, da nastopajo nekateri voditelji v osrednjih forumih skrajno napredno, doma pa izvajajo staro konservativno politiko.

## IZ TRŽAŠKE KRONIKE

VANDALSKA DOLGOLASCA PRIJAVLJENA SODIŠČU

# *Med kletvicami in krohotom sta razbila Marijin kipec*

**V pijanosti sta kipec vzela z oltarčka v veži poslopja v Ul. Martiri della Libertà, kjer sta popivala pri prijatelju**

Tržaška kvestura je včeraj uradno predala sodnim oblastem primer, ki je prejšnje dni povzročil ogorčenje med prebivalci poslopja s hišno številko 15 v Ul. Martiri della Libertà. Tatvina, poškodovanje javne lastnine, žaljitev vere, zasramovanje verskih podob, preklinjanje in motenje nočnega miru pa so obtožbe, zaradi katerih se bosta morala pred sodniki zagovarjati dva dolgolasca, 24-letni Bruno Borri iz Ul. Galilei ter 24-letni Rocco Candela iz Ul. Martiri della Libertà.

Mladeniča, ki sta trenutno v pripornem stanju, sta si vse omenjene obtožbe naprtila v torek ponoči, ko sta nekoliko vinjena zapustila stanovanje nekega prijatelja v že omenjenem poslopju. Dolgo časa sta v veži pritličja vpila in razgrajala; nato sta stopila na cesto ter pod nekim avtomobilom, za katerega so policijski agenti pozneje ugotovili, da je last nekega njunega priložnostnega prijatelja, prižgala majhen ogenj. Ves ta direndaj pa je marsikoga v okolici prebudil. Neka ženska je celo obvestila o divjaškem ravnanju mladeničev leteči oddelek kvesture.

Še preden je na kraj nočnega razgrajanja dospela policija, pa sta mladeniča izginila. Agenti so ju nekaj časa iskali po mestnih ulicah, toda že čez nekaj minut so ju izsledili na Trgu Scorcola. Tu se jim je nudil nenavaden prizor. Eden od mladeničev je v rokah držal kamniti kipec Matere božje ter z njim silovito udarjal ob rob malega vodometa, ki stoji na sredi trga, njegov tovariš pa je sleherni udarec krhkega kipca ob kovinski rob vodometa spremljal z glasnim odobravanjem. Pri tem je podivjan od nvdušenja metal v zrak neke notne liste.

Agenti so skušali nenavaden obred prekiniti, a dolgolasca se še zmenila nista za njihovo prisotnost. Pravzaprav ju je to še vzpodbodlo, da sta svoje početje podkrepila z vsemogočimi kletvinami.

Najognjevitejši, tisti, ki je uničeval kipec, je celo dejal, naj se policija zanima za hujše primere in naj ne izgublja časa zaradi brezpomembnega kipca.

Po nasilno prekinjenem vandalstvu se je policiji vendarle posrečilo izvleči iz ust trmastih dolgolascev kako sta prišla do kipca in čemu sta počenjala svoje vandalstvo. Kip sta namreč odnesla z malega oltarčka iz veže, kjer sta se najdlje zadrževala in od koder je prišla na policijo prva prijava.

Pozneje so agenti zaslišali tudi priložnostnega prijatelja obeh divjakov, ki je hladno izjavil, da sta bila mladeniča res malo prej pri njem, in da jima je ponudil pijače. Z nasmehom na ustnicah in nič kaj prizadet pa je sprejel vest, da sta mu prijatelja hotela zažgati avtomobil. Glede razbijanja kipca pa je mladenič dejal, da ni isto dejanje prej ali slej on sam izvršil, če ga ne bi prehitela prijatelja.

➲ **Vladni komisar prefekt dr. Cappellini** je včeraj dopoldne sprejel novega goriškega prefekta dr. Santina Sgango. Dopoldne je dr. Cappellini sprejel tudi inž. Homsa Rendolo, novega deželnega skrbnika za javna dela, katerega je spremljal dosedanji skrbnik inž. Marchetti.

### DELIKATNO VPRAŠANJE NEVTRALNOSTI

# Zakaj Švica ni članica OZN

**Kakšni so argumenti, ki so jih nedavno načeli v švicarskem parlamentu v prid pristopa k svetovni organizaciji, a kakšni so oni proti temu - Diskusija se razvija ob največji opreznosti**

Številni tujci se v Palači narodov v Ženevi (evropski sedež OZN) često pogovarjajo o švicarskem članstvu v Združenih narodih. Te dni jih je na ta pogovor znova privedla diskusija v švicarskem parlamentu o odnosih te dežele s svetovno organizacijo. Točneje o tem, ali naj Švica pristopi k Združenim narodom ali ne.

Švica je član domala vseh ustanov in organizacij OZN, ni pa formalno njena članica. Švicarski predstavniki ne sodelujejo v delu generalne skupščine in ne izražajo stališč te dežele v diskusijah o najvažnejših mednarodnih problemih.

Kako je prišlo do takega nepojmljivega položaja, da so morali o njem razpravljati celo v parlamentu?

Diskusija o pristopu Švice v Organizacijo združenih narodov se pravzaprav vodi že davno, vendar doslej še ni prišla do končnega zaključka. Zadnjič je to vprašanje bilo pred parlamentom leta 1967, je pa takrat izbruh arabsko-izraelske vojne postavil vprašanje o primernosti pristopa v svetovno organizacijo v tako delikatnem trenutku. Neki sklep pa je bil vendarle sprejet, in sicer, da vlada pripravi poročilo «o perspektivah in možnostih, ki se nudijo Švici, da bi pristopila v Združene narode in obenem ohranila svoj nevtralni status.»

Naštejmo nekaj najvažnejših argumentov, ki jih navajajo v korist pristopa v Združene narode.

Predvsem se zunanjepolitični cilji Švice (ohranitev miru, zagotovitev človečanskih pravic, okrepitev mednarodnega sodelovanja) skladajo s cilji Združenih narodov;

drugič — vtem ko se težnje mednarodnih odnosov gibljejo v smeri multilateralnosti, Švica ne sodeluje pri sprejemanju pomembnih načelnih sklepov v generalni skupščini;

tretjič — Švica bi kljub vsemu lahko zadržala določene pridržke do nekaterih perečih in delikatnih svetovnih vprašanj in popolno nevtralnost glede vojnih vprašanj. Močnejše angažiranje v mednarodnem merilu bi pa po drugi strani okrepilo politično zavest državljanov in jih spodbudilo k razpravam o mednarodnih političnih problemih. Takšna širša razmišljanja pa se skladajo s cilji in nameni mlade generacije.

Nedvomno so tu tudi argumenti proti, oglejmo si jih, kakšni so.

Najprej je, razumljivo, treba je omeniti dejstvo, da bi sleherno opredeljevanje Švice in še zlasti glasovanje za neke sklepe ali proti njim, kolikor bi se ti tikali najaktualnejših svetovnih vprašanj, pomenilo spremembo njene nevtralne politike ter motenje njenih odnosov z raznimi deželami. Švica — pravijo nasprotniki spremembe sedanjega «polčlanstva» — ne bo mogla večno vegetirati kot v kakem klubu abstinentov;

Švica — je rečeno dalje — pravzaprav že sodeluje z Združenimi narodi, saj je celo gostitelj te organizacije, kolikor se tu nahaja njen evropski sedež, pa tudi že izraža svojo solidarnost z vsemi važnejšimi sklepi svetovne organizacije, zato ne obstaja nobena potreba po kaki spremembi statusa, ki se je bil pokazal kot sprejemljiv v teku vseh 25 let, ko Švica formalno ni bila član OZN.

Na koncu se kot eden najmočnejših argumentov «proti» poudarja okoliščina, da dežela zajema različne skupnosti, ki ne gledajo vedno z istimi očmi na različne mednarodne probleme. Sprejetje nekega dokončnega splošnega stališča bi pa pogosto privedlo do tega, da bi se odnosi med temi skupnostmi pogostokrat zaostrili.

Anketa, ki jo je pred meseci organiziral neki nemški časopis — njeni podatki, seveda, ne morejo biti povsem zanesljivi, ker odraža gledišče pretežno samo tega jezikovnega področja — je pokazala, da je proti pristopu Švice v Organizacijo združenih narodov 47 odstotkov ljudi, za pristop 33, neopredeljenih pa je 20 odstotkov ljudi.

V vsakem primeru bo treba še precej časa, da bi se to vprašanje ustrezno proučilo. Zakaj, če tudi bi se najvišje predstavniško telo, t.j. parlament, odločilo za to, da odpošlje svojo delegacijo na sedež OZN v New Yorku, bi prej še bilo treba spremeniti ustavo. Za sleherno spremembo ustave pa je nujen referendum vseh državljanov, kar pomeni, da bi čas, potreben za sprejetje nekega dokončnega sklepa, bilo treba računati vsaj na nekaj mesecev. Vsekakor je v tem primeru predmet razprave eno najobčutljivejših oziroma sploh najobčutljivejše vprašanje Švice — njena nevtralnost. In prav zaradi tega ga tudi načenjajo s tolikšno opreznostjo.

## Zbirka Vere in Aleša Beblerja

Predsednik občinske skupščine Siška Danila Zbrizaj je v muzeju v Goričanih odprl razstavo zbirke Vere in Aleša Beblerja o ljudski umetnosti Indonezije, ki jo je priredil slovenski etnografski muzej. Med številnimi obiskovalci so bili na otvoritvi predsednik ljudske skupščine Sergej Kraigher, podpredsednik republiškega IS dr. Franc Hočevar, indonezijski ambasador Abdulah Kamil ter republiški sekretar za prosveto in kulturo Slavko Bohanec. Prisotna sta bila tudi zbiralca Vera in Aleš Bebler.

---

Že deveto leto kroži l. 1961 izstreljeni navigacijski satelit, opremljen s prvim jedrskim generatorjem za vesoljske raziskave. Instrumenti v njem še vedno pošiljajo jasne podatke, med drugimi tudi o obliki Zemlje. Krmarijo ga na daljavo iz Hopkinsonovega fizikalnega laboratorija.

**Preteklo leto je v Beogradu bilo izgrajenih 9952 stanovanj, vtem ko je 16470 stanovanj še v izgradnji. Od osvoboditve do konca l. 1968 je v jugoslovanski prestolnici bilo izgrajenih okrog 100.000 stanovanj, torej, kolikor jih je vseh skupaj imela pred vojno. Na sliki: predel Novega Beograda.**

### Ob razstavi v prirodoslovnem muzeju Slovenije

# Razvoj naravoslovja na Slovenskem

Prirodoslovni muzej Slovenije je pripravil za III. kongres biologov Jugoslavije razstavo «Naravoslovje na Slovenskem» z namenom, da bi opozorili na delež, ki so ga imeli slovenski in na Slovenskem delujoči naravoslovci pri ustvarjanju naše kulture, in na delež, ki so ga oni prispevali v svetovno zakladnico znanja in kulture.

Razstava nam podaja samo pregled najpomembnejših naravoslovcev, naravoslovcev v najširšem pomenu — od matematikov, fizikov, geografov, botanikov, zoologov, fiziologov, naravoslovnih pedagogov, naravoslovcev, ki so delovali pri nas in na tujem v času, ko se je naravoslovje že izmotalo iz srednjeveških spon, ko se s Karlom Linnejem začenja moderno naravoslovje, nekako pred 200 leti, pa skoraj do današnjih dni, od Žige Popoviča pa do Ivana Regna.

Res organizacijske povezave med navedenimi naravoslovci dostikrat ni bilo, ker slovensko ozemlje tedaj ni bila politična oziroma upravna enota. Vse te naše učenjake pa povezuje zavest o slovenski narodni pripadnosti: pri Štefanu in Regnu in vseh drugih, ki so nepretrgoma delovali v tujini nič manj, kakor pri Erjavcu, ki je ustvarjal doma. Tudi v času najhujšega zatiranja, jezikovnega in narodnostnega unitarizma, ko so morali objaviti naši ljudje svoje dosežke v tujem jeziku, ko so morali celo spremenjati svoja imena, prodira iz njihovih del narodna zavest.

Razstava zajema zraven velikanske večine naših tudi nekaj naravoslovcev, vsega štiri, ki so delovali na našem ozemlju. Življenjska usoda je privedla v naše kraje Scopolija, Hacqueta, Wulfena in Schmidta, ki so se pri nas izkazali kot naravoslovci. Ta četverica je zaslovela v mednarodnem svetu ravno z deli s slovenskega ozemlja. Vsi štirje so razumeli in govorili slovensko ter uporabljali v svojih delih slovenska topografska imena in deloma celo slovenska imena prirodnin. Dva od teh — Hacquet in Ferdinand Schmidt — sta se celo duhovno asimilirala in se razglašala za domačina naših krajev ter se s ponosom prištevala k malemu slovenskemu narodu, saj Hacquet piše nekje takole: «Če bi upoštevali našo sposobnost, bi se izkazalo, da je v naši majhni deželi več ustvarjalnih genijev kakor v marsikateri večji».

In še na nekaj nas opozarja razstava, ko pregledujemo rojstne kraje teh naših naravoslovcev, da je Ljubljana le nekajkrat omenjena, sicer pa beremo: Arclin, Mozirje, Martinj vrh. Nova Oselica, Idrija, Ponikve, Cerkno, Moravče, Kranj, Gospa Sveta, Sv. Peter pri Celovcu: iz naših vasi in zaselkov, povečini iz zdravih kmečkih tal so pognali in si s svojo duhovno silo priborili visoka ,celo najvišja mesta na tedanjem Avstrijskem.

Kako velik naravoslovec, pravi naravoslovni in jezikovni (obvladal je 12 jezikov) genij je bil Žiga Popovič, nam pove dejstvo, da je bil prvi profesor nemškega knjižnega jezika na dunajski univerzi, bil je reformator nemškega knjižnega jezika, toda bil je tudi slovenski filolog, izdal je nemško-slovenski slovar. Kopitar ga imenuje največjega učenjaka tedanje Avstrije, vrlega filologa naravoslovca. In Jurij Vega iz Zagorice pri Moravčah, vodilni matematik tedanje Avstrije, njegov veliki logaritmovnik je še skoraj edini računski pripomoček za natančno izračunavanje, če ne upoštevamo sodobnih računalnikov. In Franz Močnik iz Cerknega, odličen matematik in pedagog — z njegovim imenom je povezan napredek matematičnega pouka v 2. polovici 19. stoletja. Kako ga še danes cenijo tujci: v 200-letnem pregledu (1760—1960) avstrijskega šolstva ga imenuje avstrijski prosvetni minister pedagoškega genija matematične stroke. Močnikovo ime bo ostalo v zgodovini matematičnega pouka pri vseh narodih, v katerih jezike so bile prevedene njegove knjige. In dalje Idričan Henrik Frever, prvi kustos našega, to je tedanjega deželnega muzeja, veliki raziskovalec našega ozemlja, rastlinstva in živalstva, jam, gora, odličen kartograf, zaslužen ne samo za naš muzej; da sta tako zrasla tržaški in celovški, je tudi Freyerjeva zasluga. In dalje Jožef Štefan — predstojnik fizikalnega dunajskega inštituta, redni profesor na dunajski univerzi, član avstrijske akademije znanosti. In dalje Hladnik, Velbič, Vrtovec, Ressel, Kozled, Lipold, oba Zois, Kocen, Puhar Regen — ob vsakem od njih bi lahko zapisali, da je soustvarjalec naše in tudi svetovne kulturne stavbe: ta kot botanik, oni kot kemik, tehnik, geolog, fotograf, fiziolog. Da bi se nam utisnili v spomin njih obrazi, da bi prišla njihova dela v našo kulturno zavest, je tudi bil smisel te razstave.

Še vedno so žive Grošljeve besede, s katerimi je zaključil svoje razmišljanje o prirodoznanstvenih prizadevanjih med Slovenci.

«Humanistični ideali preporodne dobe so nam svetili skozi mrakove in jasnine in tudi danes še niso izgubile lepote in bleska. Sedaj pa je prišel čas, da humanističnim idealom, ki so nam bili v narodni stiski v toliko pobudo in uteho, pridružimo ideale prirodoznanstva. Ne kot njihovo nasprotje, temveč kot njihovo izpopolnitev, ne kot cepitev duhov, temveč kot sintezo srca in duha, ki naj vodita nas in domovino v lepšo prihodnost...»

**A. P.**

**Žiga Popovič (1705 - 1774)**

## Nezadovoljni ameriški študenti

V ZDA so zaključili šolsko leto. Na raznih vseučiliščih so priredili tradicionalne svečanosti in porazdelili diplome onim, ki so študij dokončali. Toda vzdušje na teh svečanostih ni kdove kako tradicionalno. Študentje namreč tudi podobne priložnosti izkoristijo, da bi izrazili svoje nezadovoljstvo z obstoječo ameriško družbo.

Ko je senator Edward Brooke med svojim pozdravnim govorom ob priložnosti razdelitve diplom na Wellesley koledžu začel navajati podatke o naporih ameriške vlade, da bi zmanjšala število revnih v deželi, pri čemer je omenil, da se je njihovo število zmanjšalo od 22 na 13.3 odstotka, je za njim stopila na oder 21-letna študentka Hilary Rodham, ki je, obsodivši senatorjev «prazni govor», vzkliknila: «Kaj pomeni teh 13,3 odstotka, mi govorimo o ljudeh in ne o številkah!» Njene kolegice, oblečene v svečana črna oblačila, in pa njihovi starši ter prijatelji so ta njen nastop pozdravili z navdušenim odobravanjem.

V šoli Mount Holyoke sta dve tretjini od 421 na svečanosti predaje diplom prisotnih študentov nosili okrog roke zavezan bel trak v znak protesta proti vojni v Vietnamu. Staršem je bilo prečitano pismo, ki ga je podpisalo 146 študentov, v katerem je rečeno, da je v ameriški družbi kot posledica vojne, rasizma in revščine zavladalo nasilje.

Tudi na vseučilišču Hunter so številni študenti prišli na zaključno svečanost z belimi trakovi okrog roke, vzklikajoč: «Pustite vojake domov!»

Na vseučilišču v Richmondu je bilo dokaj burno. Ko je eden od govornikov napadel ameriško politiko v Vietnamu in začel hvaliti študentsko dejavnost, je okrog 75 staršev zapustilo svečanost.

Letošnja svečanost na vseučilišču Columbia je bila mirnejša od lanske, ko je vseučilišče bilo zaprto zaradi študentske stavke. Vendar je tudi letos prišlo do incidentov. Med pozdravnim govorom je okrog 40 študentov stopilo pred govornika in začelo skandirati: «Delaj, uči se, napreduj in ubijaj!» Del prisotnih študentov je ploskal, drugi pa so protestirali. Šele ko je policiji uspelo demonstrante odstraniti, je govornik lahko nadaljeval z govorom.

V Oaklandu (Kalifornija), na vseučilišču Mills, zaključna svečanost sploh ni bila motena, je pa izjava dvajsetletne študentke, ki je imela poslovilni govor, vse prisotne dobesedno zaprepastila. «Zame je najhumanejša stvar na svetu,» je dejala, «sploh ne imeti otrok.» Nekateri so ji navdušeno ploskali, združenje za načrtovanje družine pa ji je takoj potem ponudilo zaposlitev.

## Novi knjigi Slovenske matice

Pred dnevi je Slovenska matica izdala dvoje zanimivih knjig: «Spomine na moja tržaška leta» dr. Lava Čermelja in dramo Primoža Kozaka «Sodobna trilogija». Redna zbirka bo izšla jeseni.

Od pomembnejših publikacij, ki jih založba pripravlja še za to leto, sta v tiskarni dva rokopisa, in sicer «Zgodovina slovenskega slovstva» VI. del (obdobje 1918 1941) izpod peresa dr. Lina Legiše in prvi zvezek «Slovenskih ljudskih pesmi» v uredništvu dr. Valensa Voduška, Borisa Merharja, dr. Zmage Kumrove in dr. Milka Matičetova. Slovenska matica si tudi prizadeva, da bi še letos izšla antologija slovenske povojne dramatike, ki bo gotovo zbudila precejšen odmev pri bralcih in pri kritiki.

## Spodbujevalec za srce

**Washingtonski zdravniki so vstavili neki psički atomski «pacemaker», t.j. aparat, ki spodbuja srce in skrbi za enakomeren utrip. Pripomoček tehta okrog 100 gramov in je toliksen kot vžigalična škatlica. Strokovnjaki pravijo, da bo deloval 10 let. Žarki, ki jih oddaja, niso močnejši od tistih, ki prihajajo od ročne ure s svetlikajočo se številčnico.**

### 16. JULIJA LETOS POSLEDNJI BOJ V DJERDAPU

# *Ukrotili bodo Donavo ob prisotnosti mnogih učenjakov in strokovnjakov*

16. julija letos se bodo v Jugoslaviji lotili enega najbolj drznih in težavnih podvigov — končnega zaprtja oziroma pregraditve Donave na gradbišču orjaškega jeza hidroelektrarne «Djerdap». Glede na silne dimenzije celotnega podviga, kot tudi glede na tehnična sredstva in vsestranske kvalitete ter sposobnosti graditeljev, ki so že doslej prišle v poštev, v bodoče pa bodo brškone še bolj, bi bilo več kot na mestu — zlasti še, ker se to dogaja, lahko bi rekli nam skoraj pred nosom, ne upoštevaje tega, da bo verjetno bodoča nidroelektrarna za nas tudi gospodarsko važna — da o njej kaj več spregovorimo Človek, ki bi nam o tem vedel največ povedati je gotovo direktor gradbišča hidroenergetskega in plovnega sistema «Djerdap», kot se uradno imenuje. Torej, kaj pravi o tem direktor Arso Paunković, ki je sicer po poklicu diplomirani ekonomist.

Pripravljalna dela, da bi se zasul še preostali del donavskega korita — pojasnjuje — so že v polnem teku, grade se pristopne naprave, mostovi, pripravljajo se ljudje, dovaža oprema, mehanizacija itd. Ves podvig je, kot kaka vojaška akcija, že davno načrtovan in do najmanjših podrobnosti izdelan, da bi vse potekalo brez zastojev, saj bi namreč že najmanjša napaka ali pomanjkljivost resnično ogrozila tako samo gradbišče kot tudi ljudi in opremo.

Končno zaprtje Donave, ogromne, divje in doslej še neobvladane reke, je treba opraviti, upoštevajoč potrebo oziroma pogoj, da se plovba po tej izredno važni evropski vodni poti ne sme ustaviti niti za trenutek, kar še bolj, razumljivo, otežkoča in zapleta delo in naloge graditeljev. Spričo tega, a tudi iz drugih razlogov, je zasutje še preostalega dela donavskega korita v središču pozornosti strokovnjakov vsega sveta, tembolj, ker je način, kako bo to opravljeno, še nezabeležen v strokovni literaturi.

Donavsko korito je na mestu, kjer bo jez izgrajen, široko 1300 metrov. V preteklih treh letih je bilo zoženo na vsega 276 metrov, vtem ko se na ostalem delu njegovega skoraj trideset metrov globokega korita — potem ko so ga pregradili in izsušili — zelo naglo zaključujejo dela za izgradnjo jeza, strojarne, prehodov za ladje itd. Skozi ozki prehod, ki je doslej edini omogočal plovbo, silovito drve ogromne gmote vode s hitrostjo, ki je ne poznajo na nobenem drugem podobnem gradbišču na svetu na katerekoli drugi plovni reki. Strokovnjaki opozarjajo, da ne obstajajo nobene izkušnje, kako obvladati to strahovito moč ogromnega vodovja.

Dosedanji rekord so zabeležili pri izgradnji hidroelektrarne Balahovo pri Saratovu na Volgi. Vendar se to ne more primerjati z Donavo na mestu, kjer bo stal jez bodoče HE «Djerdap». Pri Balahovu je dvig vodne ravni znašal samo pol metra, hitrost vode 2 metra v sekundi, globina 8 metrov, a količina vode, ki je pretekla skozi preostali del korita, ki ga je bilo treba zajeziti, 2500 kubičnih metrov v sekundi. Od 16. julija bo ta rekord gradbeništva in vodnih gradenj nekajkrat presežen, ko bo pregrajenih še preostalih 276 metrov Donave. Tedaj se bo reka dvignila za 6 metrov, hitrost vode bo znašala šest metrov v sekundi, globina 20 metrov in količina pretekle vode 5000 kubičnih metrov v sekundi.

Torej tej strahotni moči se bodo sredi julija postavili po robu oziroma se z njo spoprijeli jugoslovanski in romunski graditelji. Večletna raziskovanja in proučevanja v posebnih laboratorijih ter na maketah v inštitutu «Jaroslav Černi» pri Beogradu in pa v Bukarešti so dokazala, da je treba zasutje in pregraditev še preostalega dela donavskega korita opraviti v roku največ dvajsetih dni, in to s pomočjo betonskih blokov in z bloki kamna, težkimi do 30 ton. Od romunske strani bodo s posebej izgrajenega mostu v reko nepretrgoma metali take bloke, od jugoslovanske strani pa se bodo graditelji spoprijeli z vodnimi gmotami z zabijanjem v rečno dno po več desetin metrov dolgih jeklenih palic in s postopnim zasipanjem prostora za njimi.

Razumljivo je, da bo reka odnesla mnogo teh blokov in materiala in je zato nemogoče natančno izračunati, koliko jih bo treba zapovrstjo nametati v vodo, da bi jih bilo vedno nekaj več od tistih, ki jih bo reka odnesla.

In prav ta «tekma» z vodo, z močjo in hitrostjo reke, kdo bo močnejši in hitrejši, ali orjaška Donava ali ljudje in stroji, prav to opečatuje ves podvig s posebno dramatičnostjo, tveganjem in negotovostjo, čeprav se bo, upajmo, vse končalo tako, kot je bilo predvideno in kot je želeti.

Vsekakor bodo najbolj dramatične in usodne zadnje ure pregrajevanja, ko bo donavsko vodovje stisnjeno med preostali meter ali dva širine, pritiskalo na izgrajeni «zid» s fantastično močjo in hitrostjo, pred katerima bodo celo strokovnjaki ostali kot uročeni.

Pred popolnim zasutjem in pregraditvijo Donave bosta dokončana tudi oba ladijska prehoda, po katerih bodo ladje s pomočjo posebnih bazenov premagovale višinsko razliko med bodočim Djerdapskim jezerom in gornjim ter spodnjim tokom Donave. Vtem ko bodo graditelji Donavo napolnjevali s kamenjem, betonom in jeklom, bodo donavske ladje za vedno zapustile svojo dosedanjo pot in se premestile v betonske prekope ter prehodne bazene.

Ko pa bo v začetku avgusta Donava popolnoma pregrajena, se bo začelo ustvarjati tudi bodoče Djerdapsko jezero, katerega mirne in globoke vode bodo segale vse do Slankamena med Beogradom in Novim Sadom, okrog 250 kilometrov daleč od jeza hidrocentrale.

Pregraditev Donave na gradbišču med jugoslovanskim mestom Sip in romunskim Gura Vaii, v Djerdapu ali železnih vratih, kot pravimo mi, zbuja veliko pozornost med strokovnjaki, pa tudi med drugimi ljudmi, tako da je že bilo najavljeno veliko število ljudi, izvedencev, učenjakov, časnikarjev, ki bodo semkaj prihiteli, da bi prisostvovali zaključnim fazam dramatične zaključne bitke z eno od največjih evropskih in svetovnih rek.

---

Pred dnevi so se v Kotoru zbrali znanstveniki nevrofiziologi iz Francije, Češkoslovaške, Madžarske, Poljske, ZDA, ZRN in Jugoslavije. S svojimi raziskavami skušajo prodreti v čudežno simbiozo milijonov živčnih celic v možganih, tej najbolj precizni in zapleteni obliki materije živega organizma. V desetih dneh, kolikor bo trajalo zborovanje, bodo imeli več predavanj o dosedanjih dosežkih nevrofiziologije.

# Sedemnadstropnica izgrajena v treh dneh

***Novogradnja v Hamburgu, ki je ob dograditvi obenem bila tudi že opremljena in je v njej bilo vse: od predpražnika do ustreznih inštalacij, dvigala in drugega***

Hamburški meščani so med drugim pred nedavnim imeli tudi priložnost opazovati, kako je na mestu, kjer ni bilo prej ničesar, v treh dneh zrasla sedemnadstropna poslovna zgradba. Sredi mesta, nedaleč od glavnega kolodvora , je na 400 kv. m v petek zjutraj še zijala praznina, v ponedeljek ob istem času pa je tu že stala 25 m visoka hiša. Pa ne samo to, hiša je bila tudi znotraj povsem opremljena, v njej je bilo vse, od dvigala in predpražnika do električnih naprav in toaletnega papirja. Izgradnja stavbe s 7869 kubičnimi metri prostornine, torej, ni trajala dlje, kot je to potrebno za dvig oziroma postavitev cirkuškega šotora. Čas, porabljen za to je bil zares rekorden: v 65 urah, 41 minutah in 23 sekundah je 60 akordnih delavcev sestavilo 346 montažnih delov, težkih 2500 ton.

Z bliskovito izgradnjo (ki je stala okrog 250 miljonov lir) je hamburški gradbeniški podjetnik, dr. Guenther Thiele, hotel dokazati, da je moč brez večjih prometnih motenj sredi mesta ustvariti gradbišče in dokončati poslopje v času, ki ga človek porabi za krajše potovanje.

V neki tovarni so bili ulili elemente, težke do osem ton. Velik žerjav pa jih je na gradbišču varno postavljal natančno tja, kamor so sodili.

V preteklih letih so veliki montažni elementi obvladovali okrog 10 odst. nemškega gradbeniškega tržišča. Danes se muenchenski kritik, Peter M. Bode, pritožuje, ker da bodo «betonske plošče, iz katerih zija vedno enak turobni prizor» v kratkem privedle do običajne monotonije.

Res pa je tudi to, da vse dokler bo v Zahodni Nemčiji prevladovala gradnja z opeko, bo tudi v prometu prihajalo do velikih motenj in zastojev, kakor tudi do neznosnega trušča. Nasprotno temu, pa visokonadstropne montažne gradnje nudijo še dve prednosti: prihranek na času in denarju.

Grajena s tradicionalnimi sredstvi in na tradicionalen način, bi omenjena zgradba, kot pravijo strokovnjaki, trajala štiri mesece. Za montažno, kot že omenjeno, je bilo potrebnih samo pet dni. V tovarnah betona so bili že pripravljeni ne samo zidovi, ampak tudi vse ostalo. Skupini načrtovalcev je bilo potrebno leto dni, da je pripravila načrt. Tri tedne so se ukvarjali samo z modelom v merilu 1:20.

Tridesetčlanski ekipi delavcev je bila prepovedana pijača, plača pa jim je bila povečana za 160 odst. Ob 7.45 so ob gradbišču pristali trije od desetih težkih vlačilcev in ob 9. uri je žerjav že dvignil prvi zid. Vsakih deset minut in osem sekund so dvignili nov montažni del, kot da bi se zlagala hiša iz kock. Delo so se nemudoma zavarili ter ometali s svežim betonom.

Ko so po desetih urah varilci in betonerji prešli prvi strop, so pod njimi takoj začeli delati monterji in pleskarji. Vtem ko so v drugem nadstropju postavljali zidove, je v pritličju že tekla voda.

Izgradnja je bila le enkrat pretrgana, in to zaradi nevarnosti slabega vremena. Eden od zidov, izdelan iz opeke, je bil na nekem mestu 6 cm prevelik. Inženirji so odločili, da se ta del odkleše, pri čemer je bilo izgubljenih 25 minut. Navzlic temu je bil dosežen svetovni rekord.

Žerjav je bil potem izginil, kot se je bil prikazal — ponoči. Prometni znaki, ki so označevali obvezni obhod, so bili sežgani kar blizu novega poslopja, delavci pa so se okrasili s cvetjem, kot ob kakem prazniku.

«Ta zgradba bo še po sto letih stala na svojem mestu,» je dejal arhitekt Thomas Kallmorgen, pri tem je omenil podobne sovjetske zgradbe v Taškentu, ki so pred nekaj leti edine zdržale izredno močne potresne sunke.

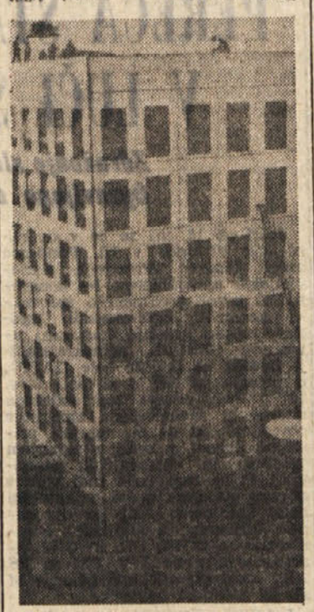

**Sedemnadstropnica v izgradnji**

## HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Ne trošite zaman svojega časa v delu, ki ne bo imelo haska. Skušajte se nekoliko razvedriti in pomiriti.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Potrpežljivi boste morali biti, kajti sicer se bo kaj zapletlo. Zaupajte v človeka, ki ga sicer ne cenite preveč.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Ponudbe bodo deževale od povsod, toda malo bo sprejemljivih. Primeren dan za sklepanje novih prijateljstev.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Odlični odnosi s sodelavci, toda ne tako s predstojniki. Današnji dan bo ostal v vaši družinski zgodovini.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Utrujeni boste in zaradi tega bo trpelo vaše delo. Večer bo kot nalašč, da uredite neke družinske zadeve.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Svoje zamisli boste morali braniti, ker jih okolje ne bo hotelo sprejeti. Nekoliko nemirno vzdušje v družini.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Vsaka lahka rešitev bi znala imeti hujše posledice. Nekoliko negotovi boste v družbi nepoznane osebe.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 20.11.) Pogumno prevzemite nalogo, ki se vam vsiljuje, ne bo vam žal. Prava ljubezen ni le prigodno srečanje.

STRELEC (od 21.11. do 20.12.) Obrnite se za pomoč na osebo, ki je vredna vsega zaupanja. Potrebni ste dobre družbe, ne samote.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Vaš program boste morali spremeniti zaradi neke neprilike. Sli boste na potovanje.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne pripisujte prevelike važnosti manjšim nesporazumom. Pazite na svoje živce.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Če se ukvarjate s trgovino bodite skrajno previdni. V čustvenih zadevah bo šlo vse kot si sami želite.

## RADIO VELE VIZIJA

### PETEK, 4. JULIJA 1969

#### TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih; 11.50 Violinist Silvestri; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pacchiorijev ansambel; 17.20 Za mlade poslušalce; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Pesniški nazori: včeraj in danes; 19.45 Beri, beri, rožmarin zeleni; 20.00 Šport; 21.35 Veseli utrinki; 22.10 Zabavna glasba.

#### TRST

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 14.00 Zbor in orkester gledališča Verdi; 14.40 Furlanski gradovi.

#### KOPER

8.30, 12.30, 14.30, 15.30, 20.15 Poročila; 8.10 Glasba za dobro jutro; 9.00 Pod senčnikom; 10.00 Partizanske skladbe; 10.30 Spominska oddaja o J. Srebrniču; 10.45 M. Kozina: Bela krajina; 11.00 Nove plošče; 11.30 Popularni pevci; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 14.00 Domače kronike; 13.30 Danes pojo...; 15.00 Narodna zabavna glasba; 16.00 in 20.00 Prenos RL; 20.00 Orkester London All Star; 20.30 Prenos RL; 23.10 Pisana glasba; 23.35 Plesna glasba.

#### NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje pesmi; 9.06 Zvočni trak; 10.05 in 11.08 Ura glasbe; 11.30 Sopranistka Rukmini Sukmavati; 12.05 Kontrapunkt; 14.45 in 15.13 Plošča za poletje; 16.00 Program za najmlajše; 17.05 Program za mladino; 19.13 Roman; 20.45 Vaša prijateljica B. Toccafondi; 21.15 Simf. koncert.

#### II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Plošča za poletje; 10.00 Radijska priredba; 10.40 Telefonski pogovori; 13.00 Hit Parade; 13.35 Brez naslova; 14.05 Juke box; 15.00 Plošče; 15.18 Violinist W. Primrose; 16.00 Popoldanski spored; 18.20 Poljudna enciklopedija; 19.00 Plošče; 20.11 A. Lupo in glasba; 21.15 VIII. Cantagiro.

#### III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 11.15 Orglar René Saorgin; 11.45 Ital. sodobna glasba; 12.20 Weber in Schubert; 13.00 Intermezzo; 14.00 Izven programa; 15.00 Perosi, Corelli in Ghedini; 17.20 Boccherinijeve in Mozartove skladbe; 18.15 Gospodarska rubrika, 18.30 Lahka glasba; 18.45 Baudelaire intimo; 20.30 Problem prehrane; 21.00 Stari inštrumenti po svetu.

#### FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 9.15 Baletna glasba; 10.10 Debussyjeva skladba; 10.20 Vzporedna glasba; 11.30 Flavtist S. Gazzelloni; 12.10 «Življenje za carja» opera.

#### SLOVENIJA

7.00, 8.00, 11.00, 14.00, 16.00, 20.30 Poročila; 7.50 Danes za vas; 9.05 Radijska igra za otroke; 9.40 Orkestralna glasba za mladino; 10.05 «Za praznično jutro»; 11.05 Pesmi naših najmlajših; 11.20 Drago Košmrlj: Nepremagljivost vseljudske obrambe; 11.40 Pesmi borbe in dela; 12.00 Turistični napotki; 12.20 Domači pevci in godci; 13.10 Lahka glasba; 14.15 M. Grampovčan: Borec revolucije včeraj, danes in jutri; 15.05 Z obronkov Tater do naših sončnih poljan; 16.05 Zabavna govorno-glasbena oddaja; 16.40 Sodobni ritmi; 18.05 Koncert opernih arij; 18.30 Radijska igra — M. Oljača: «Kozara»; 19.30 Simfonični plesi; 20.00 Lahko noč, otroci!; 20.15 Zabavna glasba; 21.00 «Slovenska popevka 1969»; 22.15 Oddaja o morju in pomorščakih; 23.15 Za ples in razvedrilo; 00.05 Literarni nokturno; 00.15 Melodije za lahko noč.

#### ITAL. TELEVIZIJA

15.00 in 17.45 Mednarodni teniški turnir in kolesarske dirke; 18.15 Program za mladino; 19.45 Šport in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 TV aktualnosti; 23.00 Dnevnik.

#### II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 VIII. Cantagiro, glasbeno tekmovanje; 22.30 Verski problemi; 23.00 Podelitev književne nagrade Strega.

#### JUG. TELEVIZIJA

15.00 Wimbledon: Teniški turnir; 19.30 Jane Eyre — nadalj. filma; 20.00 Po Sloveniji; 20.20 Dokumentarni film; 20.50 Cikcak; 21.00 TV dnevnik; 22.05 Nasprotja — film; 23.15 Poletni quiz, ob koncu poročila.

**Vreme včeraj:** Najvišja temperatura 26,5, najnižja 18,8, ob 19. uri 25 stop., zračni tlak 1019,8 stalen, veter 10 km jugovzhodnik, vlaga 51 odst., nebo 2/10 pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 23,6 stopinje.

# Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 4. julija
UROS
Sonce vzide ob 5,21 in zatone ob 20,57 — Dolžina dneva 15.36 — Luna vzide ob 23,59 in zatone ob 10.54
Jutri, SOBOTA, 5. julija
CIRIL in METOD

*ZARADI ODKLONILNEGA STALIŠČA ITALCANTIERI*

## Danes in jutri splošna stavka delavcev in uradnikov CRDA

***Sindikati so zahtevali za delavce izplačilo enkratne doklade 60 tisoč lir, predstavniki Italcantieri pa so ponudili le 30.000 lir***

Danes in jutri bo splošna stavka vseh delavcev in uradnikov obratov in ravnateljstva CRDA (ladjedelnice Sv. Marka, Tovarne strojev in delavnic za gradnjo mostov in žerjavov).

Stavka nima nobene zveze z razgovori, ki so sedaj v teku, za ureditev vprašanja premestitve delavcev Sv. Marka v Tržaški arzenal. O teh vprašanjih so se včeraj sestali na Intersindu sindikalni predstavniki in predstavniki Italcantieri, ki so v dopoldanskih uran nadaljevali razgovore.

Do proglasitve dvodnevne stavke je prišlo po popoldanskih razgovorih, na katerih so obravnavali zahtevo delavcev in uradnikov obratov CRDA po izplačilu doklade «una tantum» v višini 60.000 lir. Predstavniki Italcantieri so to zahtevo zavrnili in ponudili 30.000 lir. Ker ni bilo mogoče doseči sporazuma, so se pogajanja o tem vprašanju razbila in sindikalne organizacije so proglasile dvodnevno stavko vseh delavcev in uradnikov obratov in ravnateljstva CRDA.

Zaradi stavke so bila odložena tudi pogajanja v zvezi z ureditvijo položaja delavcev Sv. Marka, ki naj bi bili premeščeni v Tržaški arzenal.

### Predsednik republike na manevrih v Furlaniji

Predsednik republike Saragat bo prišel v torek na obisk v našo deželo. V Furlaniji bo prisostvoval vojaškim manevrom, ki bodo v bližini Maniaga. Predsednik republike bo svoj obisk zaključil v dnevu.

### Sestanek deželnih svetovalcev KD

Na sestanku skupine deželnih svetovalcev KD, katerega sta se udeležila tudi predsednik deželnega odbora Berzanti in predsednik deželnega sveta Ribezzi, so proučili delo, ki ga mora opraviti deželni svet pred poletnimi počitnicami. Deželni svet bo nadaljeval z delom ves ta mesec, prav tako se bodo v juliju sestajale stalne komisije deželnega sveta.

Zakonodajni program deželnega sveta je zelo obširen in določa, poleg nedavno sprejetih zakonodajnih ukrepov, proučitev zakonov o nadzorstvu nad javnimi deli, spremembi proračuna za letošnje leto, o športu, prispevkih za spodbujanje industrijskih dejavnosti v deželi, prispevkih za gorske kraje, o znanstevnih raziskovanjih za gradnjo jedrskega pospeševalnika v Doberdobu in o juridični ureditvi obrtništva.

Pred počitnicami se bodo demokristjanski deželni svetovalci ponovno sestali, da jim bosta načelnik skupine Del Gobbo in predsednik odbora Berzanti poročala o delu, ki ga je deželna uprava opravila v prvem delu druge zakonodajne dobe.

### Velesejemski fiat 500 so izročili dobitnici

2. julija so na tržaškem velesejmu uradno izročili avto fiat 500, ki je bil izžreban med obiskovalci te 21. tradicionalne tržaške prireditve. Načelnik tiskovnega urada velesejma Livio Cobau je izročil ključe srečni dobitnici gospe Mariji Pitteri iz Ul. Santi Martiri 6, ki je zadela glavni dobitek z listkom št. 31546, ki je bil izžreban 29. junija v prisotnosti finančnega podravnatelja dr. Luigija Marina.

Dobitnica je prejela tudi bone za 100 litrov bencina-super in 5 litrov olja TOTAL GT kot dar Total S.p.A.

### Danes partizansko srečanje na Socerbu

Danes, ob Dnevu borca, bo na Socerbu partizansko srečanje. Popoldne, in sicer ob 16. uri se bo začela proslava v Črnem kalu z nastopom pevskega zbora, godbe in govorom predsednika koprske občinske skupščine Mira Kocjana. Ob 19. uri se bo začelo partizansko srečanje na Socerbu.

Naše čitatelje opozarjamo, da bo mejni blok pri Ospu odprt danes od 15. do 19. ure za mednarodni osebni promet, blok pri Socerbu pa od 15. do 24. ure. Kdor bi se torej rad udeležil srečanja na Socerbu, bo lahko šel po krajši poti skozi omenjene bloke tudi s potnim listom.

### Tonutti bo poročal o političnem položaju

V ponedeljek, bo na sedežu tržaške KD skupščina pokrajinskih voditeljev. Deželni tajnik Tonutti bo imel poročilo o političnem položaju po nedavnem vsedržavnem kongresu Krščanske demokracije.

● V soboto, 5. julija ob 20.30, bo na trgu v Dolini javen shod komunistične partije o sedanjem političnem in gospodarskem vprašanju Trsta, ter delavskih borbah. Govoril bo Stojan Spetič, član federalnega komiteja.

● **Župan Spaccini** je včeraj sprejel novi vodstveni svet zbornice industrijskih izvedencev. Predstavniki kategorije so županu predložili nekatere probleme, ki se nanašajo na odnose z občinsko upravo.

● **Županstvo sporoča**, da je na občinski oglasni deski v občinski palači, Ul. Malcanton štev. 3, na vpogled javnosti sklep občinskega odbora s priloženima seznamoma plačevalcev davka na uporabo zemljišča za lastne gradnje ali za prodajo zemljišča v gradbene namene za 1967 - 1968.

### Nalezljive bolezni

Zdravstveni urad tržaške občine je v razdobju od 23. do 29. junija (izven občine), epidemični meningitis hrbtnega mozga 1, ošpice 26, norice 6, šen 3, oslovski kašelj 1, vnetje priušesne slinavke 1, rdečke 7, nalezljivo vnetje jeter 5, akutni sklepni revmatizem 1.

### MADŽARSKI BALET NA GRADU

*Na gradu sv. Justa bo danes otvoritev sezone poletnih prireditev v organizaciji avtonomne letoviščarske in turistične ustanove. S prvo od dveh predstav bo nastopil madžarski narodni balet, ki prihaja naravnost iz Verone, kjer je doživel mogočen uspeh na tamkajšnjih poletnih prireditvah. Gostje so najboljši madžarski državni ansambel, ki je obšel že ves svet in ga sestavljajo tri ločene skupine: balet, pevski zbor in ciganski orkester, vsaka s svojimi virtuozi-solisti.*

*Skupine bodo nastopale ločeno in skupno, kakor bo pač zahteval izvajani spored. V prvem delu nam bo ansambel predstavil: plesno suito iz Dragszela, veselo pesem, štiri madžarske ljudske pesmi in italijansko točko za zbor in tenorje, ples s steklenicami in ples pastirjev s palicami, slike iz Soprona, čardaš v c-molu za orkester in veliki finale z «Večerom v predilnici». V drugem delu pa bomo videli: «Prvo ljubezen» v plesu, «Spomin na Bihari», «Czardas v Csengerju» za ciganski orkester, «Trojni skok» in «Ples na konicah» z baletnim zborom, večerne pesmi in «Poroko» z zborom, solisti in ciganskim orkestrom ter finale vse skupine s «Svatbo v Ecserju».*

*Umetniški vodja skupine je Miklos Rabai, zborovodja Miklos Paszti, vodja baleta Zoltan Matyus, dirigent orkestra Reszo Lantos, prvi violinist Laszlo Berki.*

*Nastop bodo ponovili samo še jutri ob 21.15. Predprodaja vstopnic v Pasaži Protti 2, tel. 36-372 in po 20. uri pri grajski blagajni.*


Turistična in letoviščarska ustanova
GRAD SV. JUSTA

DANES IN JUTRI ZVEČER OB 21.15

**PLESI, PESMI in MADŽARSKA GLASBA**

Z MADŽARSKIM NARODNIM ANSAMBLOM

*BALET - ZBOR - CIGANSKI ORKESTER*

130 IZVAJALCEV — RAZKOŠJE KOREOGRAFIJE IN KOSTUMOV

Predprodaja vstopnic do 19.30 pri glavni prodajalni (Galleria Protti 2, tel. 36372) in od 20. ure dalje pri blagajni Gradu sv. Justa



ZVEZA PARTIZANOV — ANPI OPČINE

vljudno vabi na

**IV. partizanski tabor**

ki bo v nedeljo, 6. julija v prosvetnem domu

Ob 10. uri otvoritev razstave slik iz NOB.

Nadaljevanje programa bo ob 16. uri s kulturno zabavnimi točkami.

Nastopili bodo: ansambel «Veseli kosci» iz Ljubljane, godba na pihala «Kras» iz Doberdoba, pevski zbor «Vasilij Mirk» s Proseka - Kontovela.
Sledila bo plesna zabava do 24. ure.
Igrali bodo «Veseli kosci».

POSKRBLJENO BO Z DOBRO ZALOŽENIMI KIOSKI


NA VČERAJŠNJI BURNI SEJI DEŽELNEGA SVETA

## *Večina zavrnila dopolnitve k zakonu za pomoč kmetom zaradi vremenskih neprilik*

**Prisotni furlanski kmetje, ki so najprej demonstrirali na trgu, so ogorčeno nasprotovali izjavam demokristjana Virgolinija - Predlagana dopolnitev zakona govori o pomoči tudi za škodo na pridelku**

Kakor je bilo napovedano, je deželni svet na včerajšnji seji razpravljal o predlogu za dopolnitev deželnega zakona štev. 33 od 29.12.1965, (deželni sklad za podporo prizadetim kmetovalcem zaradi vremenskih nezgod), ki ga je že lanskega julija predložila skupina komunističnih svetovalcev. Omenjeni deželni zakon predvideva dodelitev deželnih prispevkov samo v primeru škode, ki jo zaradi vremenskih nezgod utrpijo infrastrukture, razne naprave, ne pa za škodo na pridelkih, trtah in nasadih.

Seji, ki je bila precej razgibana zlasti v zadnjem delu, so prisostvovali številni kmetovalci in spolovinarji iz Furlanije. Nekaj časa so bili na trgu s transparenti, nato pa so prišli v sejno dvorano. Po zaključku seje je bila delegacija kmetov iz pordenonske pokrajine, ki so pred kratkim utrpeli hudo škodo zaradi toče, na razgovoru pri deželnem odborniku za kmetijstvo. Prikazali so mu resno stanje kmetov, katerim je toča uničila tudi do 90 odst. pridelka, ter poudarili, da so nujno potrebni takojšnji ukrepi in pomoč.

Dopolnilno besedilo omenjenega zakona ni bilo sprejeto in niso o njem niti glasovali. Proti glasovanju so se izrazili svetovalci večinskih skupin, za glasovanje in odobritev pa svetovalci KPI, PSIUP, LSS, MF, PLI in MSI. Predlog da sploh ne bi prišlo do glasovanja, je dal vodja demokristjanske skupine Del Gobbo z opravičilom, da se pripravlja zadevni državni zakon, da je deželni odbornik odv. Comelli zagotovil pomoč deželе prizadetim kmetovalcem in da se pustijo odprta vrata za nadaljnjo diskusijo o tem problemu, ko bo odobren državni zakon. Do ostrih besednih spopadov, polemik in očitkov med demokristjanskimi in komunističnimi, svetovalci tako da se skoraj ni razumelo, kaj pravijo, je prišlo, ko je demokristjanski svetovalec Virgolini pel slavospeve bonomjanski organizaciji «Coltivatori diretti» in polemiziral s komunisti, ko je spregovoril svetovalec Del Gobbo in ob izidu glasovanja. Ko je predsednik Ribezzi sporočil, da je seja zaključena, so se z gornje in spodnje tribune oglasili kmetje. V italijanščini in v furlanščini so protestirali in osebno očitali posameznim furlanskim svetovalcem, da jim ni mar za žalostne razmere tistih, ki garajo na zemlji kot živina. Nekateri svetovalci so jim odgovarjali, kmetje pa so zavračali njihove trditve in opravičila. Ta dialog, če ga tako lahko imenujemo, se je nato nadaljeval še na hodniku in na trgu pred županstvom, Demokristjanska svetovalca Del Gobbo in Virgolini sta kmetom hotela prikazati, kaj je deželа do sedaj napravila za kmete, prepričati sta jih hotela, da je treba počakati na odobritev državnega zakona, da si deželа ne more prevzeti hudega bremena, da kmetje lahko dobijo posojilo, itd. Kmetje pa so jim odgovarjali: «To so lepe besede. Nekaj malega ste napravili, pa se ne pozna. Posojila? Posojila za nakup strojev, posojila za gradnje, itd.. Kdo in kako pa bomo lahko vračali? In birokracija, predpisi, poti, prošnje, jamstva. Sama izguba časa. Posojila jemljejo tisti, ki že imajo denar. Delavci nekaj dosežejo s stavkami. Oblasti se zganejo ko teče kri in se štejejo mrtvi. Ali ne bi lahko, brez škode, ki jo prinašajo stavke, in brez mrtvih, prej nudili stvari? Kaj naj napravi kmet, ki letos sploh ne bo imel pridelka? Potem se čudite, da naša mladina noče več ostati na kmetiji.» Kmetje, ki so včeraj pustili delo, da bi s svojo prisotnostjo podprli predlog glede priznanja odškodnine za škodo na pridelkih, so bili razburjeni in so se razočarani vrnili na svoje domove.

Svetovalec Coghetto (KPI), ki se je prvi udeležil diskusije na včerajšnji seji deželnega sveta, je predvsem pripomnil, da je njegova skupina predložila besedilo popravka že lanskega julija. Rekel je, da je toča pred kratkim spet opustošila razne pridelke v Furlaniji, da so nezadostni ukrepi glede prispevkov za zavarovanje proti toči, za nakup mrež proti toči in glede posojil. Omenil je tudi prispevek deželе občinskim ustanovam ECA (leta 1967 za videmsko in pordenonsko pokrajino 65 mil. lir), za podporo prizadetim kmetom po toči, toda do sedaj nihče ni še ničesar dobil. Vsekakor pa njegova skupina zavrača tak način «miloščine» tudi zaradi tega, ker ni nobenega jamstva glede pravične porazdelitve prispevkov. Zaradi vsega tega je potrebno izpopolniti deželni zakon štev. 33 z določbo, da deželа daje prispevek tudi zaradi škode, ki jo vremenske nezgode povzročajo na pridelkih. V predlogu je tudi določena višina prispevkov v raznih primerih.

Svetovalec Di Caporiaco (Furlansko gibanje) je poudaril, da je dolžnost vse družbe priskočiti na pomoč kmetom v primeru vremenskih nezgod.

Svetovalec Bettoli (PSIUP) je predvsem pripomnil, da so po dosedanjih predpisih glede prispevkov v primeru vremenskih nezgod, izključeni prav neposredni obdelovalci, spolovinarji in najemniki, ko jim toča uniči sad njihovega truda. Glede napovedanega državnega zakona je dejal, da se ne ve, kdaj bo in če sploh bo odobren. Omenil je primer delavcev, ki so ob hudih poplavah, ko tovarne niso mogle obratovati, dobivali prejemke in poudaril, da bi nekaj podobnega moralo veljati tudi za kmetovalce. Nujno potrebni so takojšnji, tudi začasni, ukrepi. Svetovalec Moschioni (KPI) je dejal, da vremenske nezgode, ki se v naši deželi ponavljajo vsako leto, še bolj zaostrujejo hudo krizo našega kmetijstva. Nato je očital deželni upravi, da ni hotela sprejeti nobenega predloga njegove skupine v korist kmetom, tako glede brezplačnih zdravil kot odškodnine v primeru vremenskih nezgod. Leta 1955 so ta predlog zavračali, češ da ne bo na razpolago dovolj sredstev, zdaj pa, da je treba čakati na državni zakon. Pri tem je navajal razne številke in pripomnil, da so v državni blagajni precejšnje vsote denarja, ki ni izkoriščen. Polemiziral je z nekaterimi demokristjanskimi svetovalci in zagovorniki bonomjanske organizacije ter prikazal nujnost takojšnje pomoči prizadetim kmetovalcem. Pristal je tudi na formalno spremembo predloženega besedila, samo da se pomaga kmetom, tembolj, ker ima deželа največjo pristojnost glede problemov, ki se tičejo kmetijstva (Moschioni ju in Bettoliju so kmetje krepko ploskali).

Svetovalec Virgolini (KD) je hvalil bonomjansko organizacijo, polemiziral s komunisti in poudarjal, da je treba počakati na državni zakon.

Svetovalec Boschi (MSI) je izjavil, da je treba pomagati prizadetim kmetom tudi zaradi tega, ker nimajo učinkovitih sindikalnih sredstev kot delavci. Odbornik odv. Comelli (KD) je govoril zelo umirjeno in ni polemiziral z nobenim.

Podrobno je navajal dosedanje deželne zakone in ukrepe v prid kmetijstva, priznal da niso zadostni in da jih je treba postopoma izpopolniti. Zagotovil je podporo prizadetim kmetovalcem zaradi toče v okviru dosedanjih predpisov in dejal, da deželna uprava zdaj čaka na določitev prizadetih področij. Nato bo nakazana vsota denarja. Vodja demokristjanske skupine Del Gobbo je predlagal, naj bi o predlogu sploh ne glasovali, da se pustijo odprta vrata za nadaljnjo diskusijo po odobritvi državnega zakona. Proti temu predlogu sta se izrekla svetovalca Bertoli (PLI) in Coghetto (KPI), toda pri glasovanju so prevladale skupine večine.

#### Lambretist v žensko

Zaradi številnih udarcev z odrgninami na desni nogi in obeh kolenih so včeraj ob 12.50 sprejeli na ortopedski oddelek splošne bolnišnice 32-letno prodajalko Mario Luiso Benco iz Ul. Bernini 6. Ženska je bolniškemu osebju, potem ko so jo z rešilnim avtom RK pripeljali v bolnišnico izjavila, da je omenjene poškodbe dobila pri prometni nesreči, katere žrtev je postala okrog poldne v Ul. R. Sanzio. Ko je prečkala cesto v višini Ul. Beato Angelico, se je vanjo zaletel z lambreto 18-letni Ettore Colli iz Ul. delle Doccie 11, ki se je peljal proti Trgu Gioberti.

*JUTRI KONGRES ZDRUŽENJA STANOVANJSKIH UPRAVIČENCEV*

## PEREČA STANOVANJSKA VPRAŠANJA V LUČI SPROSTITVE NAJEMNIN

***Združenje slavi letos 20. obletnico svojega delovanja***
***Opravljeno delo in sestava novega glavnega sveta***

Jutri ob 16. uri se bo v dvorani «Di Vittorio» v Ul. Pondares začel kongres Združenja stanovanjskih upravičencev. Na kongresu bo govor predvsem o sprostitvi stanarin, stanovanjskih izgonih, politiki gradnje stanovanj ustanove CESCAL, demokratizaciji Zavoda za ljudske hiše (IACP), o urbanistiki ter o zakonu štev. 167 v luči novega regulacijskega načrta in zavlačevanja izpolnitve obveznosti, ki so jih sprejele pristojne oblasti v zvezi z zidanjem ljudskih in ekonomičnih stanovanj. Poleg tega bodo tudi volitve novega glavnega sveta, v katerem bodo zastopane, vsaj po dosedanjih prijavah, tri sindikalne organizacije — CGIL, UIL in CISL — politične stranke KPI, PSI in PSIUP, indipendentistično gibanje MIT in nekateri neodvisni.

Letošnji kongres je velikega pomena ne samo zaradi vprašanj stanovanjske gradnje, povišanja najemnin in vedno večjega števila stanovanjskih izgonov, o čemer bodo kongresisti največ razpravljali in temu primerno sklepali, marveč tudi zaradi tega, ker bo predložen tudi moralni obračun 20-letnega delovanja združenja. To obletnico, ki pomeni za Združenje stanovanjskih upravičencev potrdilo in spričevalo, da je bilo njeno dosedanje delovanje izredno koristno in plodno, saj bi v nasprotnem primeru ne učakalo 20. obletnice, bodo kongresisti počastili tudi z nagraditvijo ustanovnih članov. Združenje praznuje to pomembno obletnico tudi z velikim delom, ki ga ima prav v zadnjih mesecih zaradi stopa v veljavo s 1. julijem zakona o sprostitvi stanarin in odpravi blokiranih najemnin.

Pred več kot dvajsetimi leti, in sicer 5. januarja leta 1949, je bil v Trstu na pobudo predstavnikov nekaterih strank in gibanj ustanovljen pripravljalni odbor, ki je poskrbel za potrebne formalnosti in za program dela Združenja stanovanjskih upravičencev, ki je bilo uradno ustanovljeno z notarskim aktom 10. aprila 1949.

Delo, ki ga je opravilo Združenje stanovanjskih upravičencev v več kot 20 letih svojega življenja, je tako veliko, da ga ni mogoče opisati v vseh podrobnostih. Na sedež združenja je prišlo v vseh teh letih iskati pomoč in zaščito pred izgonom iz stanovanja, neupravičenemu povišanju najemnine, zapostavljanju pri ocenitvi za dodelitev ljudskega stanovanja itd. na desetine tisočev ljudi. Vsem je združenje s svojimi skromnimi sredstvi — in rekli bi — predvsem s prostovoljnim delom nekaterih članov glavnega sveta, ki so vsestransko pomagali požrtvovalnim nameščencem, pomagalo, kolikor je bilo v njegovi moči. Združenje je prizadetim stanovalcem dajalo in daje vsestransko pomoč, od sestave navadnih prošenj za ljudsko stanovanje, do zaščite na preturi, ko je v teku postopek o izgonu iz stanovanja.

Do letos, ko Združenje stanovanjskih upravičencev praznuje svojo 20. obletnico obstoja in dela, lahko rečemo, da ga ni bilo občana, ki je potreboval pomoč, in zaščito v zvezi s stanovanjem, da se ne bi zglasil v njegovih uradih, kjer hranijo arhiv, ki vsebuje dvajsetletno «zgodovino» borbe za pravice do stanovanja.

V teh dvajsetih letih je združenje priredilo tudi mnogo javnih shodov, na katerih je bil govor o potrebi po gradnji ljudskih stanovanj, o borbi proti zakonskim predlogom in o odpravi blokiranih najemnin, ki je prav po zaslugi tržaškega in ostalih sorodnih organizacij v Italiji, stopil v veljavo šele letos. Znano je, da je vlada že pred mnogimi leti sprejela zahtevo bivših lastnikov, proti katerim pa so se odločno postavile vse napredne sile v Italiji in z njimi tudi združenja stanovanjskih upravičencev.

V zadnjem mesecu pa je pisarna združenja vsak delovni dan vedno polna ljudi, ki prihajajo s pritožbami proti hišnim lastnikom. Ti so jim na osnovi zakona o odpravi blokiranih najemnin tako navili stanarino, da znaša v mnogih primerih tudi do 20 odstotkov več. So družine, ki so do sedaj plačevale po 12.000 lir mesečne najemnine. Hišni lastnik pa jim jo je sedaj povišal na 36.000 lir mesečno. Poleg tega je mnogo družin, ki ne morejo plačevati novih najemnin. V tem primeru jim hišni lastniki sporočijo, da morajo do določenega dneva zapustiti stanovanje.

#### Tragično dejanje živčno bolne ženske

Ljudem, ki so včeraj zvečer, nekaj čez 20. uro stopali mimo poslopja s hišno številko 1 na Trgu Giarizzole, se je nudil pretresljiv prizor. Na pločniku je v mlaki krvi ležala s prebito lobanjo neka ženska, ki je malo prej skočila s tretjega nadstropja omenjenega poslopja.

Na kraj groznega dogodka je kmalu nato prispelo osebje Rdečega križa, toda za nesrečno žensko na žalost ni bilo več nobene pomoči. Zdravnik je le ugotovil njeno smrt, ki jo je pozneje še potrdil sodni zdravnik Tavella ter odredil prenos trupla v mrtvašnico.

Ženska, ki si je s smrtonosnim skokom vzela življenje, je 41-letna gospodinja Elvira Stivanin por. Tomaselli. Njen mož Bruno, 56-letni občinski uslužbenec, je agentom javne varnosti izjavil ,da je njegova žena že več let bolehala za hudo živčno boleznijo. Med drugim je povedal, da si je Elvira skušala vzeti življenje že včeraj popoldne, a jo je usodnega naklepa rešil njen nečak Vinicio Tomaselli, ki jo je okrog 14. ure obiskal in začutil, da je od nekod uhajal plin. Nemudoma je pritekel v kuhinjo ter zaprl plinsko pipo.

V trenutku, ko se je pripetila tragedija, je bil v stanovanju le Elvirin sin Gianfranco. Gianfranco je za trenutek stopil v dnevno sobo, da bi se nekoliko odpočil. Tedaj je opazil mater, ki je iz kuhinje odšla v spalnico. Ker je precej časa ni bilo nazaj, ga je nenadoma obšla zla slutnja. Stopil je v materino sobo ter od groze onemel. Matere ni bilo več v njej, le s ceste pod oknom je bilo slišati pritajene glasove. Stekel je k oknu ter zagledal ljudi, ki so obkrožali truplo njegove matere.

DANES NA SEJI OBČINSKEGA SVETA

## *Dela za postavitev novega mehanografskega centra*

**O tem vprašanju je razpravljal tudi občinski odbor - Nova poimenovanja nekaterih ulic**

Drevi bo redna seja tržaškega občinskega sveta. Svetovalci se bodo ponovno spoprijeli s številnimi upravnimi vprašanji, ki so že dlje časa na dnevnem redu, o katerih niso do sedaj razpravljali, ker je bila v zadnjih dveh tednih razprava o novem regulacijskem načrtu. Občinski odbor pa je za drevišnjo in prihodnje seje občinskega sveta dodal še nekaj točk k dnevnemu redu.

Na seji odbora, ki mu je predsedoval župan, je odbornik za splošne zadeve Ceschia obrazložil nekaj sklepov o ukrepih za mehanizacijo občinskih storitev. Odbornik je še posebno govoril o delih, ki so sedaj v teku, za postavitev novega mehanografskega centra, ki bo razpolagal z elektronskim elaboratorijem. Pričakujejo, da bo center začel delovati jeseni. Odbornik Ceschia je pri tem sporočil program dela v zvezi z ureditvijo posebnih kartotek in nabavo potrebnih mehanografskih naprav za matični urad. Odbornik za proračun Verza pa je predložil v odobritev sklep o najetju 80 milijonov lir posojila za kritje zadevnih stroškov za mehanizacijo. Poleg tega je bil na dnevni red občinskega sveta vpisan tudi sklep, ki ga bo obrazložil odbornik Chicco, o sestavi novega staleža osebja mehanografskega centra.

Poleg tega so bili vpisani na dnevni red občinskega sveta sklepi o poimenovanju novih mestnih ulic, in sicer Ul. Gianni Marin, Marcello Dudovich, Leopoldo Metlikovitz, Aurelio Nicolodi, Antonio Illersberg, Ul. della Vitalba, del Modiano, Silvio Negri, Mario Haipel, Edoardo Gardoni, Ferruccio Suppan, Aurelio Grovedani, Umberto Diena, Jacopone da Todi, Ul. delle Beatitudini in Stopnišče Giorgio in Carlo Polli.

Občinski odbor je nato razpravljal o predlogu odbornika Vascotta v zvezi z določitvijo novih poti, po katerih se bodo odvijali pogrebi iz mrtvašnice glavne bolnišnice.

Župan Spaccini pa je odbornikom obrazložil delovanje konzorcija «Idrovia Litoranea Veneta» in zveze «Unione di Navigazione Interna», za čimprejšnjo ureditev obrežne vodne zveze v beneški deželi in njenih odcepov. Ob zaključku seje je občinski odbor izglasoval resolucijo v podporo teh pobud.

V ETNOGRAFSKEM MUZEJU

### V Ljubljani razstava o tržaškem Krasu

**Etnografski muzej v Ljubljani bo 17. t. m. odprl razstavo o Krasu, pri čemer bo eno dvorano posvetil gradivu o najdbi značilnih lastnostih in aspektih tržaškega Krasa. Gre v bistvu za razstavo, ki je že bila lani v Trstu, Rimu in v Vidmu.**

**Ob tej hvalevredni pobudi je včeraj dopoldne obvestil tržaškega župana ravnatelj ljubljanskega Etnografskega muzeja dr. Boris Kuhar, ki je obiskal županstvo. Pobuda se vokvirja v skupno akcijo med obema conama tako kar zadeva kulturne izmenjave kot akcijo za zaščito Krasa na obeh straneh meje. To akcijo je sprožil župan Spaccini pred meseci na razgovoru s predstavniki slovenskih oblasti.**

**Dr. Kuhar se je med svojim obiskom v Trstu sestal tudi z ravnateljem tržaškega naravoslovnega muzeja prof. Mezzeno in ravnateljem «Revoltelle» prof. Monterom. Razpravljali so o bodočih programih, v okviru katerih se bo lahko razvijalo to sodelovanje zlasti kar zadeva kraško planoto.**


KASTA

KASTA priredi v soboto, 5. julija v nabrežinskem portiču nočno kopanje s pedočado. Odhod s Trga Oberdan ob 20.30.



ZADRUGA «NAŠ KRAS»
vabi na otvoritev razstave

**LJUDSKO SLIKARSTVO NA STEKLU**

ki bo danes, 4. t. m., ob 19.30 v Kraški galeriji v Velikem Repnu št. 31.


V nedeljo, 6. julija ob 13. uri, se bodo srečale pri skupnem kosilu «stare šine» nekdanjega Slovenskega akademskega društva

«B A L K A N»

v restavraciji hotela «Tabor» v Sežani pri postaji.

Pridite!

**Dolgan - Hlavaty**

**Slovenska prosvetna zveza** obvešča novoizvoljene referente in odbornike ter predsednike prosvetnih društev, da bo prva odborova seja **v torek, 8. julija ob 21. uri** v Gregorčičevi dvorani v Trstu.

### Kino

**PARK MIRAMARSKEGA GRADU: «Luči in zvoki».** Ob 21.30 «Der Kaisertraum von Miramare» v nemščini; ob 22.45 «Massimiliano e Carlotta» v italijanščini. Avtobus «M» vozi iz Barkovelj, postajališče tramvaja «6» in od Miramara pred predstavo in po njej.

* * *

**Grad Sv. Justa.** Danes, 4. in v soboto 5. julija ob 21.15 otvoritveni predstavi sezone 1969 na dvorišču «delle Milizie» v organizaciji Avtonomne letoviščarske in turistične ustanove. Nastopil bo «Veliki narodni madžarski balet», skupno 130 izvajalcev, plesalcev, članov zbora in ciganskega orkestra. Prodaja vstopnic pri centralni blagajni UTAT (Galerija Protti, tel. 36372).

* * *

**Nazionale** 16.00 «Agente 007, si vive solo due volte». Sean Connery, Technicolor.
**Grattacielo** 16.00 «Uno sporco contratto». Jim Coburn, Panavision, Color de Luxe. Prepovedano mladini pod 18. letom.
**Fenice** 16.00 «Trafficanti del piacere». Vince Edwards, Judy Geeson, Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
**Eden** 16.00 «Il circo». Charlie Chaplin.
**Excelsior** 16.00 «Susanna ... ed i suoi dolci vizi alla corte del re». Jeffrey Hunter, Pascale Petit, Jacques Herlin, Terry Torday, Italcines, Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
**Ritz** 16.00 «Ammazza tutti e torna solo». Chuck Connors, Frank Wolff, Techniscope, Technicolor.
**Filodrammatico** 16.30 «Il fantasma di Londra». E. Fuchsberger. Prepovedano mladini pod 14. letom
**Alabarda** 16.30 «Un corpo caldo per l'inferno». K. Nell, J. Valmont, Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
**Aurora** 16.30 «Krakatoa a est di Giava». Technicolor.
**Cristallo** 16.30 «Paperino show» in dokumentar «Il negriero picchiatello». Technicolor.
**Capitol** 16.00 «Teorema». Silvana Mangano, Terence Stampf. Prepovedano mladini pod 18. letom.
**Impero** 16.30 «Il ragazzo che sorride». Technicolor.
**Vittorio Veneto** 17.00 «Lo strangolatore di Boston». Tony Curtis, Henry Fonda. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
**Astra** 16.30 «Tom e Jerry per qualche formaggino in più». Technicolor.
**Ideale** 16.30 Stan Laurel in Oliwer Hardy: «Stanlio e Ollio avventura a Vallechiara», zatem slikanica. Samo danes.
**Abbazia** 16.30 «Dodici donne d'oro». Tony Kendall, Pat Harr's. Technicolor.

### Razstave

**V galeriji moderne umetnosti «Rušon»** razstavlja do 7. t.m. svoje risbe Giuliano Kirchmayr.

**Avtonomna letoviščarska in turistična ustanova v Sesljanu** priredi v sodelovanju z Nemškim kulturnim institutom v Trstu na sedežu v Sesljanu razstavo ksilografij nemškega umetnika Hapa Grieshaberja. Razstava bo odprta do 17. t.m. Razstavljenih bo okrog 60 del.

### Izleti

**Prosvetno društvo v Skednju** organizira dne 20. 7. 1969 izlet na Jezersko. Vpisovanje vsak dan, razen ob sobotah in nedeljah od 20.30 do 22. ure v društvenih prostorih.

**SPDT** priredi 13. julija izlet z avtobusom skozi Bovec do koče pod Mangartom; od tu vzpon na vrh Mangarta. Vpisovanje v Ul. Geppa 9.

**Prosvetno društvo «Vesna»** priredi 6. julija z avtobusom izlet v Slovenijo. Vpisovanje od 20.30 do 22. ure v Ljudskem domu in v domu Albert Sirk.

### Šolske vesti

**Državna srednja šola s slovenskim učnim jezikom «Fran Levstik» na Proseku** z oddeljenimi razredi v Sv. Križu javlja, da se je pričelo s 1. julijem vpisovanje v prvi razred te šole, ki bo trajalo vsak dan do vključno 25. julija letos.

### Včeraj - danes

**ROJSTVA, SMRTI IN POROKE**

V dneh 2. in 3. julija 1969 se je v Trstu rodilo 28 otrok, umrlo pa je 23 oseb.

UMRLI SO: 69-letna Maria Rosa Munda vd. Varin, 83-letna Hermina Caharija por. Nedič, 82-letna Maria Ukmar vd. Pertot, 75-letni Guido Battistella, 71-letni Karlo Ban, 59-letna Marija Volk por. Križmančič, 71-letni Urbano Urbani, 89-letni Ermanno Secco, 68-letni Giovanni Codeglia, 76-letni Giovanni Cattunar, 54-letna Silvana Comelli por. Gregorich, 61-letni Giuseppe Pietrini, 56-letna Edvige Tovo por. Caprio, 60-letna Irma Makovic por. Antoni, 79-letna Domenica Smundin vd. Medarich, 64-letna Maria Pavatich por. Zullich, 57-letna Maria Polli, 75-letna Stella Andrioli por. Benetton, 51-letni Antonio Sreggi, 70-letna Alice Marin vd. Nessi, 71-letni Luigi Klumpester, 64-letni Francesco Moratto, 82-letna Giuseppina Trebec vd. Stor.

**DNEVNA SLUŽBA LEKARN**
**(od 13. do 16. ure)**

All'Alabarda, Istrska ul. 7, Al Galeno Ul. S. Cilino 36, De Leitenburg, Trg S. Giovanni 5, Mizzan, Trg Venezia 2.

**NOCNA SLUŽBA LEKARN**
**(od 19.30 do 8.30)**

Barbo - Carniel, Trg Garibaldi 4, Giusti, Ul. Bonomea 93, Godina Al'IGEA, Ul. Ginnastica 6, G. Papa, Ul. Felluga 46.

### Mali oglasi

**URADNICO ISCE** IMPORT - EXPORT. Ponudbe na poštni predal 164, Trst.

### Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Karla Bana darujeta Marija in Ivan Ban 3000 lir za Dijaško matico.

**POPRAVEK**

**Včeraj se je v osmrtnici Hermine Caharija vrinila neljuba napaka. Pravilno bi moralo biti napisano Hermina Caharija vd. Medič in ne Nedič.**

✚

Naznanjamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dragi

**Ivan Ciuk (Čuk)**

Pogreb pokojnega bo danes, 4. t. m., ob 16.15 iz glavne bolnišnice naravnost k trebenski cerkvi.

Žalujoče sestre, bratje, svak, nečaki in drugo sorodstvo

Impresa Trasporti Funebri

*IZ POROČILA TRGOVINSKE ZBORNICE ZA LETOŠNJI MAJ*

# Pristaniški blagovni promet brez nafte le za 0,6 odst. večji kot v lanskem maju

***Blagovni promet po železnici v nazadovanju, s tovornjaki v porastu - 31. maja je bilo v tržaški pokrajini 88.598 zaposlenih in 4.452 brezposelnih oseb***

Iz mesečnega poročila trgovinske zbornice za letošnji maj povzemamo še nekaj podatkov o gospodarski dejavnosti v tem mesecu.

Pomorski promet je v maju dosegel, upoštevajoč izkrcano in vkrcano blago, 2,232.463 ton, kar je za 21,5 odst. več kot v lanskem maju (1,837.366 ton). V prvih petih mesecih letos je tako skupni promet dosegel 10,116.822 ton ali kar za 28,6 odst. več kot v enakem lanskem razdobju (1,869.249 ton). Če izvzamemo promet z nafto za naftovod, lahko ugotovimo, da je promet z vsem ostalim blagom dosegel v letošnjem maju 593.204 tone ter da je bil za 0,6 odst. višji od prometa v lanskem maju (590.145 ton). Promet v razdobju januar-maj pa je (brez nafte seveda) dosegel 2 milijona 965.160 ton ter je bil za 7,9 odst. višji od enakega prometa v lanskem enakem razdobju (2 milijona 747.908 ton).

Trgovski promet po železnici je v prihodih in odhodih dosegel 130.940 ton ter je bil za 3 odst. manjši v primerjavi z lanskim majem (135.057 ton). V razdobju januar-maj letos je železniški promet dosegel 630.264 ton ter je bil za 5,2 odst. manjši kot v enakem razdobju lani. Promet s tovornjaki pa je v dovozih in odvozih med tržaškim pristaniščem in zaledjem dosegel 168.917 ton ter je bil za 6,4 odst. večji od maja lani (158.777 ton). V prvih petih mesecih letos pa je blagovni promet s tovornjaki dosegel 890.855 ton ter je bil za 4,8 odst. večji kot v istem razdobju lani.

S tržaške železniške postaje (na osnovi prodanih listkov brez abonmajev) je v maju odpotovalo 63.333 potnikov v primerjavi z 59.988 potniki v maju lani.

Posebna anketa o poteku bančnih in kreditnih dejavnosti, ki je bila izvršena pri glavnih kreditnih zavodih v naši pokrajini, je pokazala, da se je v primerjavi s prejšnjim mesecem splošno zbiranje fondov povečalo v 20 odst. podjetij, zmanjšalo pri 35 odst. podjetij, pri ostalih bankah pa je ostalo nespremenjeno. Obseg prošenj za finansiranje se je povečal v 35 odst. podjetij, zmanjšal pa se je v 65 odst. podjetij. Posredniška dejavnost z inozemstvom za izvozne operacije je bila zadovoljiva v 75 odst. podjetij in neugodna v ostalih bankah. Kar zadeva uvozne operacije pa je bila ugodna za 60 odst. bank in neugodna za ostale. Glede ostalih oblik kreditiranja je anketa pokazala, da polek ni bil kaj prida pozitiven tako pri zemljiškem kreditiranju kot pri kreditiranju za male in srednje industrije.

Število zastavljenih predmetov (dragocenih in ne) pri tržaški zastavljalnici Tržaške hranilnice se je konec maja zmanjšalo za 1,7 odst. glede na število ter povečalo za 1,4 odst. glede na znesek. 31. maja je bilo potemtakem zastavljenih 61 tisoč 32 predmetov za 832 milijonov lir, od katerih 47.362 dragocenih za skupni znesek 632 milijonov lir. Na hranilnih knjižicah pri poštnih blagajnah je bilo naloženih 30. aprila letos 5.336,4 milijona lir, ob koncu maja pa 5.525,3 milijona lir, kar je za okrog 500 milijonov lir več kot maja lani.

V maju je bilo pet stečajev v primerjavi s šestimi v lanskem maju. Protestiranih menic je bilo 2.873 za znesek 193.941.999 lir, v maju lani pa 3.017 za 162,3 milijona lir. Nekritih protestiranih nakazil je bilo 11 za skupni znesek 7,500.000 lir, nesprejetih trat pa je bilo 2.161 za 165.041,9160 milijonov lir.

V prvih petih mesecih so menični protesti dosegli število 12.905 za 700 milijonov lir, v lanskem enakem razdobju 15.273 za 670 milijonov lir, protestiranih nakazil je bilo 129 za 55 milijonov lir (v lanskem enakem razdobju 116 za 88 milijonov lir), nesprejetih trat pa 11.629 za 932 milijonov lir (v enakem razdobju lani pa 12.987 za 1.121 milijonov lir).

V stavkovna gibanja je bilo vključenih 5.614 delavcev, od katerih 3.346 iz industrije, ki so skupno izgubili 73.602 delovni uri, od katerih 48.300 v industriji.

Število zaposlenih oseb v tržaški pokrajini je 31. maja letos bilo 88 tisoč 598 ali za 1,7 odst. več kot v maju lani (87.134). Brezposelnih pa je bilo 4.452 ali za 22,8 odst. manj kot v lanskem maju (5.768).

### Zaradi pijanosti pred sodnike

Včeraj so varnostni organi letošnjega oddelka tržaške kvesture prijavili sodnim oblastem ter izpustili na začasno svobodo 37-letnega delavca Luigija Rizzardija iz Ul. Baiamonti 21. Moški je zašel v neljubo kašo, ki ga bo privedla pred sodnike, že 28. junija. Tiste usodne noči, bilo je ob 2.40 ponoči, se je Rizzardi pošteno napil ter se opotekajoč prizibal pred neki nočni lokal v Ul. XXX Ottobre. Tu sta na pločniku stala dva moška ter se mirno pogovarjala. Pijanega Rizzardija je njuna prisotnost očitno zelo motila in brez vsakega vzroka se je znesel nad enim izmed njiju, 47-letnim natakarjem Francescom Fiasconaro iz Ulice Diaz 10. Iz ust so mu tedaj privrele najbolj nespodobne besede. Fiasconara je, kot je pozneje sam izjavil policijskim agentom, nekaj časa mirno prenašal zmerjanje, nenadoma pa mu je kri zavrela in v nevzdržnem navalu ogorčenja je vsiljivega pijanca s silnim cvrkom zbil na tla. Da so moškega lahko spravili k zavesti, je bila potrebna zdravniška pomoč. Nekdo je namreč obvestil osebje Rdečega križa, ki je kmalu nato naložilo Rizzardija v rešilni avtor ter odpeljalo v splošno bolnišnico. Po prvi pomoči pa so ga iz bolniške postelje presadili v manj udobno posteljo v prostorih mestne kvesture. Tu se je moški dokončno osvobodil vinskega duha ter začel nedolžno pripovedovati, da sploh ni nikogar žalil, da ga je pa Fiasconara brez vzroka mahnil po glavi.

Vse zatrjevanje streznjenega moškega pa ni nič zaleglo. Zagovor si mora tokrat prihraniti za sodno obravnavo, ko mu bodo uradno izrečene obtožbe pijanosti.

VČERAJ V TRŽIŠKI LADJEDELNICI

## V Italcantieri položili gredelj za drugo turbocisterno-velikanko

**Nova gradnja nosi konstrukcijsko številko 4229 in bo sestrska ladja «Caterine M.», ki je pred dnevi zapustila bazen**

V tržiški ladjedelnici Italcantieri so včeraj dopoldne ob 9. uri položili okrog 200 ton težak gredelj za novo turbocisterno z 228.500 tonami, ki jo bo ladjedelnica zgradila za družbo «Europa Societa Generala di Armamanto» iz Palerma, ki pripada skupini Attilia Montija. Nova gradnja bo nosila konstrukcijsko številko 4229.

Položitvi gredlja so prisostvovali upravni delegat pomorske družbe-naročnice inž. Umberto Rossi ter predsednik in upravni delegat Italcantieri dr. Gaetano Cortesi.

Glavne značilnosti nove enote, ki bo sestrska ladja «Catarine M.», ki je 30. junija izplula iz bazena, bodo: dolžina 329,60 m, širina 48,68 m, višina do zgornjega mostu 25,60 m, vgrez pri polnem tovoru 19,88 m, zmogljivost cistern za tovor 273.300 kub. m. Ladjo bo poganjal turbinski motor Ansaldo Meccanico Nucleare Stal-Laval z jakostjo 32.500 k. s. pri 90 obratih na minuto.

Pri poskusnih vožnjah bi morala ladja pri polnem tovoru doseči hitrost 16,1 vozla.

Ladja bo skrajno avtomatizirana tako v pogledu pogonskega motorja kot glede operacij pri natovarjanju in raztovarjanju.

Konstrukcija «4229» je druga enota, ki jo bodo zgradili v tržiški ladjedelnici. Kot znano ji bosta sledili še dve turbocisterni enake tonaže ter še ena turbocisterna in tri motorne cisterne, ki bodo vse imele več kot 250.000 ton.

### Vespist v avto pri prehitevanju

Pri prehitevanju nekega ljubljanskega avtomobila se je včeraj precej hudo ponesrečil 57-letni zobozdravnik Mario Specar s Trga Giarizzole 57

Zobozdravnik se je nekaj pred 14. uro peljal na svoji vespi z registracijo TS 36997 po Ul. Marconi navzgor. Pred njim pa se je v isto smer peljal v avtomobilu fiat 500, z evidenčno tablico LJ 84-47, Josip Globelnik iz Veselove ulice 10 v Ljubljani. Specar je nameraval ljubljanski avto prehiteti, toda ravno v tistem trenutku je Globelnik zavil na levo proti Ul. Nobile in pri tem je vespist z vso silo trčil vanj.

Pri padcu se je zobozdravnik udaril v desno ramo ter dobil verjetne kostne zlome. Z rešilnim avtom RK so ga odpeljali v splošno bolnišnico ter pospremili na ortopedski oddelek, kjer se bo moral zdraviti 10 ali 15 dni.

širite PRIMORSKI DNEVNIK

SESTANEK ODBORA TRGOVINSKE ZBORNICE

# Lani je na letališču v Ronkah pristalo in odletelo 3360 letal

**Letala so pripeljala in odpeljala 37.293 potnikov in 125.388 kg blaga - Tudi letos zagotovljeno zadovoljivo število čartrskih poletov - Inflacija licenc za potujočo trgovino**

Včeraj zvečer se je pod predsedstvom Giorgia Valmarina (v odsotnosti predsednika dr. Caidassija) sestal odbor trgovinske zbornice, ki je najprej odobril splošno poročilo o poslovanju zbornice za leto 1968. Nato so razni člani odbora poročali o svojih udeležbah na raznih zasedanjih in srečanjih Tako je zlasti dr. Novelli seznanil odbor o rednem občnem zboru članov konzorcija za Julijsko letališče, ki je bil v Lignanu 19. aprila letos. Dr. Novelli je zlasti poudaril zadovoljive rezultate, ki jih je doseglo deželno letališče tako glede linijskih kot čartrskih poletov.

V letu 1968 je na ronško letališče priletelo in odletelo 3.360 letal, kar je za 15 odst. več kot v prejšnjem letu. Izkrcanih in vkrcanih potnikov je bilo 37.233, ali kar 61 odst. več kot prejšnje leto, blagovni promet pa je dosegel 125.388 kg ali za 42 odst. več. Tudi za letošnje leto si je letališče zagotovilo zadovoljivo število čartrskih poletov turističnega značaja, od katerih 23 iz Londona, 20 iz Osla, 19 iz Stockholma itd. Na občnem zboru so potrdili obvezo, da bodo še okrepili letališke strukture ter si še naprej prizadevali za pridobitev rednih letalskih zvez s srednjo in vzhodno Evropo.

Dr. Novelli je nato poročal o skupščini konzorcija «Idrovia Litoranea veneta», ki je bila 19. maja letos. Poleg tega, da so odobrili nekatere spremembe v statutu, so tudi sprejeli prošnje za pristop nekaterih ustanov h konzorciju ter izbrali kraj za končni del vodne poti proti Benetkam kot prvi odsek v splošnem programu preureditve vodne poti, ki naj se vključi v zakonski osnutek za apliciranje določil tehničnega načrta 66-70 na področju vodnih poti. Zbornica je sklenila, da bo v septembru organizirala zasedanje o tej vodni poti, na katerem bodo obrazložili rezultate opravljenih študij za ureditev te notranje vodne poti in prikazali koristi, ki bi jih taka vodna pot imela za naše gospodarstvo.

Odbor je nato vzel na znanje sklep notranje trgovske sekcije pokrajinske gospodarske konzulte, da ne bo več izdajala mnenj glede pritožb na zavrnjene prošnje za dovoljenja za opravljanje potujoče trgovine, ker je pokrajinski nadzorni odbor sistematično upošteval vsa mnenja izrečena v letu 1968 in je sprejel vse pritožbe, kar je povzročilo pravcato inflacijo na področju dovoljenj za potujočo trgovino. Odbor je ugotovil nujnost, da se glede tega vprašanja čimprej doseže osnovni sporazum med zainteresiranimi ustanovami ter da se napravi konec kaotičnemu položaju, ki je nastal na tem sektorju.

Glavni tajnik je poročal o svoji udeležbi na zasedanju študijskega odbora za vprašanja turističnih pristanišč za turistično plovbo, ki je bil v Rimu pri združenju italijanskih zbornic 25. junija. Na tem sestanku so izglasovali resolucijo, v kateri je izražena želja, da bi vlada čimprej pripravila pravilnik za turistična pristanišča, ki bi lahko služila kot osnova za intervencije zasebnih pobud. Ker trenutno država ne more poskrbeti za ustvarjanje novih turističnih pristanov, bi zasebna pobuda bila lahko na tem področju koristna Odbor je nato določil kapitana Alessandra Zerega za člana pomorske sekcije CEP (namestnik dr Umberta Cipollina) ter sprejel še druge sklepe normalnega upravnega značaja.

### Porezal se je z ostro pločevino

Pri delu v delavnici Safem v Ul. Marconi se je včeraj zjutraj, nekaj pred 10. uro, ponesrečil 59-letni delavec Giovanni Opassich iz Ul. sv. Frančiška št. 41. V splošni bolnišnici, kamor ga je pripeljal njegov delodajalec s svojim avtom, je izjavil, da se je ponesrečil, ko je v delavnici prenašal pločevino. Ko je s spodnjim delom nekega velikega pločevinastega kosa zadel ob delovno mizo, ga je zgornji ostri konec oplazil po desni strani obraza ter mu zadal globoko rano.

Ranjenca so sprejeli na nevrokirurškem oddelku bolnišnice, kjer se bo moral zdraviti približno 8 dni.

tržaška knjigarna
vabi na
RAZDELITEV KNJIŽNIH DARIL
☆
ki bo v
SOBOTO, 5. JULIJA OB 18. URI
☆
vse tiste, ki so opravili kakršenkoli nakup ob njeni razstavi na tržaškem sejmu
☆
TRST - Ulica Sv. Frančiška 20 - Telefon 61-792

# Goriško-beneški dnevnik

*TISKOVNA KONFERENCA ODV. GIANNASTASIA*

## Prehod od koksovega plina na metan bodo izvedli v noči med 7. in 8. julijem

***159 strokovnjakov družbe Italgas hiti s pripravo gospodinjskih priključkov 65 milijonov lir stroškov za občinska podjetja - Koliko bo cenejši metan?***

Preteklo sredo popoldne je predsednik upravnega odbora občinskih podjetij v Gorici odv. Giannattasio sklical tiskovno konferenco, na kateri je, skupaj z direktorjem inž. Rigonatom in poddirektorjem dr. Chientarolijem, zbranim časnikarjem dal nekaj podrobnosti o vključitvi Gorice v mrežo metanovoda.

Kot smo že pisali, so vključili južni del mesta v oskrbo z metanom že 2. julija in bodo zaključili prilagoditev gospodinjskih priključkov za metan jutri, v soboto 5. t.m. Prihodnji teden bodo opravili enako delo tudi za severni del mesta. Pri tem delu, ki ga opravlja družba Italgas iz Turina, je zaposlenih 150 specializiranih delavcev in 9 uradnikov. Družba jim je dala na razpolago 39 motornih vozil vseh vrst, med katerimi sta po ena velika in mala delavnica za potrebna popravila, skladišče, voz s pisarno itd. V južnem predelu mesta je 3509 plinskih potrošnikov, ki jih morajo strokovnjaki obiskati, v severnem pa 4038.

V južnem delu so 2. julija zvečer s posebnimi bakljami sežgali plin iz premoga, ki je še ostal v plinovodu; vseh bakel je bilo 20 in plin je dogorel z velikim plamenom, ki ga je bilo videti na veliko razdaljo. Nekaj podobnega bodo napravili prihodnji teden tudi v severnem delu mesta. Ko bodo strokovnjaki tudi tam zaključili s svojim delom, bodo 7. julija zvečer priključili celotno plinovodno omrežje v Gorici na metan in bodo takrat ugasili stare plinske peči v občinskih podjetjih; takoj za tem bodo začeli podirati stare plinske peči in oba plinomera na veliko zadovoljstvo bližnjih stanovalcev, ki jih je motil nočni ropot.

Kot znano gre celotni strošek za preosnovo v breme občinskih podjetij, brez kakršne koli obremenitve potrošnikov. Podjetje bo v ta namen potrošilo okrog 65 milijonov lir. V te stroške spadajo 10 varstvenih zapornic na plinovodu, po raznih mestnih predelih, kjer so v ta namen izkopali cestišče in odkrili plinske cevi.

Gospodinje bo gotovo najbolj zanimala korist, ki jo bodo imele od spremembe in od prehoda s koksovega plina na metan. Predvsem je treba ugotoviti, da je v veljavi sedanja tarifa za plin nekaj nad 41 lir za kub meter od leta 1953 in bi jo morali povišati, ker je bila dobava pasivna. Ceno metanu bo moral odobriti občinski svet na predlog občinskih podjetij. Govori se, da se bo cena za gospodinjstvo vrtela okrog 70 lir za kub. meter. Ker pa ima metan 9100 kalorij, prejšnji plin pa samo 4200 in ga bodo porabili za dobro polovico manj, bo metan po kalorični vrednosti cenejši za 15 ali 16 odst. pri ceni 70 lir za kub. meter. Poleg tega pa je treba upoštevati, da bo pri večjih količinah potrošnje od 25 kub metrov navzgor, cena mnogo nižja ter se bo vrtela okrog 30 lir za kub. meter. S tem hočejo usmeriti potrošnjo plina tudi za ogrevanje kopeli in stanovanj. Zato računajo, da se bo potrošnja plina precej razširila in povečala ter nameravajo pozneje enkrat potegniti plinovod tudi v predmestja. Tako bodo lahko uporabljali metan tudi v Štandrežu, Ločniku, Podgori in po drugih predelih, kjer imajo sedaj plin v jeklenkah. S takim povečanjem potrošnje bo omogočena občinskim podjetjem izravnava računa za dobavo plina, ki je sedaj v izgubi, v šestih ali sedmih letih.

Zakaj so se odločili za prehod na metan v juliju? To je bilo potrebno, ker v poznejših mesecih strokovnjaki Italgasa ne bodo imeli časa na razpolago in bi lahko prišli proti koncu leta ali celo prihodnjo spomlad, kar bi predstavljalo za Gorico zamudo časa in znatno večje stroške.

Na posebnih podrobnih načrtih sta inž. Rigonat in dr. Chientaroli prikazala časnikarjem razdelilno mrežo metana, ki so jo pripravili kartografi Italgasa in na kateri sta označena oba mestna predela ter njuna razmejitev in 10 varnostnih zapornic na plinovodu, s katerimi lahko odrežejo posamezne predele v primeru okvar ali drugih potreb.

### Odlikovane učiteljice

Goriški župan Martina je te dni, ob prisotnosti občinskih odbornikov ter šolskih oblasti odlikoval z zlato kolajno sedem učiteljic, ki imajo po 40 ali več službenih let ter gredo v zasluženi pokoj. Med njimi sta tudi dve slovenski učiteljici Ljudmila Dovgan in Albina Sfiligoj, ki sta zadnje čase poučevali na slovenski osnovni šoli v Štandrežu.

Svečanost je bila v beli dvorani na goriškem županstvu ter se je župan v krajšem nagovoru zahvalil zaslužnim vzgojiteljicam za njihovo vzgojno delo.

### Tov. Janez Vipotnik na obisku v Gorici

Včeraj sta se na Goriškem mudila predsednik republiške konference SZDL tov. Janez Vipotnik in načelnica komisije za manjšinska in izseljeniška vprašanja pri SZDL tov. Majda Bojc. Sestala sta se z nekaterimi člani izvršnega odbora SKGZ, s katerimi sta se pogovarjala o nekaterih aktualnih mednarodnih in pa domačih vprašanjih. Obiskala sta tudi dr. Lamberta Mermoljo, bivšega dolgoletnega predsednika DSS. Ogledala sta si Dijaški dom in sedež Slovenske prosvetne zveze. Danes bosta obiskala sedež kulturnega društva «Ivan Trinko» v Čedadu.

### Odložena stavka občinskih uslužbencev v Gorici

**Splošna stavka občinskih uslužbencev v Gorici, ki je bila napovedana za danes iz protesta proti občinski upravi, ki zavlačuje ureditev organika občinskih uslužbencev, je bila začasno odložena.**

**Včeraj popoldne je bil sestanek med županom Martino in sindikalnimi predstavniki, na katerem se je zadeva premaknila z mrtve točke. Zato so se sindikalni predstavniki odločili, da bodo še nekaj dni počakali na razvoj problema.**

*KD NE KANDIDIRA VEČ ROMANIJA*

## TRŽIČ ŽE PET MESECEV BREZ OBČINSKE UPRAVE

***Občinski svet, v torek zvečer, ni bil sklepčen***
***Dolgo zavlačevanje rešitve občinske krize***

«Nekoč so imeli v Tržiču župana...» Tako bi lahko začeli povest o dogodkih v tržiški občinski upravi, kjer teče že peti mesec od začetka «vladne» krize, ki ni še našla ne ugodne ne neugodne rešitve. Občinsko upravo vodi sicer še vedno, na podlagi zakonskih določil prejšnji župan Romani, ki so mu letos februarja socialisti odvzeli zaupnico, ki je pred približno mesecem dni ponovno kandidiral za svojo, demokrščansko stranko, in trikrat tudi izvoljen sicer z relativno večino za ponovnega župana. Dejansko pa je Romani, potem ko je uvidel, da ni mogoč izhod iz krize in da lahko vlada samo mesec dni, do predložitve proračuna za tekoče leto, podal ostavko in sedaj vodi le navadne upravne posle, ne da bi mogel odločati o novih posegih občinske uprave.

Uprava je medtem paralizirana in le tu pa tam vidimo, da asfaltirajo kakšno stransko ulico ali kak pločnik. Gre za javna dela, za katere izdatek je bil odobren že pred krizo, in za izvedbo katerih se je končala dolgotrajna birokratska pot.

Zasluge in krivdo za krizo nosijo vsi. Na eni strani krščanski demokrati, ki so jo povzročili s svojim znanim protidelavskim stališčem ob priliki zasedbe ladjedelnice s strani delavstva. Krščanski demokrati so se potem uprli zahtevi socialistov po svojem županu ali vsaj po zamenjavi Romanija, kajti ta je na nedavnem kongresu svoje stranke v Tržiču potrdil ugled in moč, ki jo ima v tej organizaciji. Problem obstoja Romanija je bil tudi v borbi, ki jo on vodi znotraj svoje stranke z levičarsko skupino, ki vodi politiko KD v pokrajinskem merilu, ne more pa prodreti v Tržiču. Končno, po skoro petih mesecih trmastega vztrajanja, je KD v Tržiču (bajè je odločitev padla na nedavnem vsedržavnem kongresu v Rimu) odločila, da Romanija dene v stran. Kandidirati namerava drugega človeka.

Do gotove mere bi morala ta odločitev socialiste zadovoljiti, saj so šli v boj ne toliko proti Romanijevi osebi kot proti politiki, ki jo je Romani vodil. Njihova zahteva po socialističnem županu je skrivala namen zamenjati osebo na čelu občinske uprave, čeprav bi bil novi župan iz demokrščanskih vrst. Dejstvo pa je, da je težko najti v Tržiču naprednega demokrščanskega župana, saj je večina občinskih svetovalcev KD v Tržiču do Romanijevih političnih nazorov prijateljsko nastrojena.

Komunisti zahtevajo levičarsko upravo, čeprav dobro vedo, da številke tega ne dovoljujejo. V slučaju, da bi prišlo sedaj do levičarske koalicije med KPI, PSI in PSIUP, bi te tri stranke imele na razpolago samo 12 svetovalcev (dva socialista in en komunist so še vedno izven občinskega sveta, ker je še vedno v zraku sodna zadeva avtobusne afere), proti pa bi bilo kar 15 svetovalcev. Levičarska večina je torej nemogoče, razen če kdo upa, da se bodo trije ali štirje demokrščanski svetovalci, ki se prištevajo levičarski struji, odločili podpreti tako levičarsko večino.

Možnosti sta torej le dve: obnova leve sredine ali komisarska uprava z istočasnim razpisom novih volitev. Vemo, da so imeli socialisti in krščanski demokrati v zadnjih dneh nekaj sestankov, da je bila dana možnost za obnovo leve sredine, vemo pa tudi, da je prišlo v zvezi s tem do precejšnjih nesoglasij v obeh strankah. Na seji občinskega sveta, ki je bila v sredo zvečer, ni bilo zadostnega števila prisotnih, ker so se demokristjanski svetovalci umaknili iz dvorane.

Odločitev je torej spet prepuščena vodstvom političnih strank. Morda kdo upa, da pride v teh dneh do razkola v socialistični stranki in da bo torej moč dobiti kakšnega prostega strelca.

NA VPOGLED NA GORIŠKEM ŽUPANSTVU

## Dodatni seznam plačevalcev družinskega davka za leto 1969 in prejšnja v Gorici

V protokolnem uradu goriškega županstva je te dni na vpogled dvojni seznam «sprememb v seznamu davčnih obvezancev za družinski davek 1968, ki je plačljiv v letu 1969». Gre za uradne ugotovitve davčnega urada in davčnega odbora s povečanjem davčne osnove, za katero se še niso pogodili s prizadetimi davkoplačevalci. Ti imajo pravico pritožbe na osnovi dokazil, ki jih lahko doprinesejo proti previsoki odmeri.

Na vrnu lestvice sta dva gospodarska operaterja s po 18 milijoni davčne osnove. To sta zastopnik družbe Fiat Natale Comelli, ki so mu zvišali osnovo za 11 milijonov lir, ter Luigi Kodermac, transportni podjetnik; plačala bosta po 2 milijona 592.000 lir družinskega davka.

Sledijo: Gilberto Barnaba, trgovec, 15 milijonov (plačal bo 2 milijona 160.000 lir družinskega davka); Rocco Rocco, zdravnik radiolog, 15 mil. (2.160.000); Giovanni Bigot, trgovec, 14 mil. (2.016.000); Salvatore Bancheri, zdravnik, 13,5 mil. (1.944.000); Gastone Pivotti, zdravnik, 13 mil. (1.872.000); Renato Cazzola, zdravnik, 13,5 mil. (1.944.000); Stefano Viatori, trgovec, 13 mil. (1.872.000); industrialec Remo Caselgrandi, 12 mil. (1 mil. 728.000); zdravnik Castaniti Filippo Destro, 12 mil. (1.728.000); trgovec Luigi Krainer, 12 mil. (1. mil. 728.000); zdravnik Francesco Baldratti, 11,5 mil. (1.605.630); industrialec Bruno Marini, 10 mil. (1.263.000); indutsrialec Giovanni Mattiroli, 10 mil. (1.263.600); upokojenec Giusto Montena, 10 mil. (1.263.000); industrialec Giovanni Rizzatto, 10 mil. (1.263.600); industrialec Luigi Rizzi, 10 mil. (1 mil. 263.600); trgovec Albert Tacchini Paoli, 10 mil. (1.263.600); industrialec Mario Tacchino, 10 mil. (1.263.000); industrialec Giovanni son, 9 mil. (1.056.240); gradbeni podjetnik Pietro Protto, 9 mil. (1 mil. 56.240); gradbeni podjetnik Steno Donati, 9 mil. (1.056.240); industrialec Igino Comar, 8,5 mil. (958.800); trgovec Luigi Bardusco, 8 mil. (865.920); trgovec Alfonso Cossi, 8 mil. (865.920); posestnica Clelia Cumar vd. Mattioni, 8 mil. (865.920); gradbenik Giuliano Franzotti, 8 mil. (865.920); industrialec Benito Gandolfi, 8 mil. (865.920); trgovec Paolo Gratton, 8 mil. (865 tisoč 920); trgovski prokurist Ferruccio Vittor, 8 mil. (865.920); trgovski prokurist Ugo Vittor, 8 mil. (865.920); zdravnik Teodoro Stori, 7,5 mil. (776.700); gospodinja Veneranda Brandolin vd. Vriz, 7 mil. (692.160); zdravnik Adriano Lipizer, 7 mil. (692.160); zdravnik Alfredo Milano, 7 mil. (692.160); zdravnik Ferruccio Milocco, 7 mil. (692.160); industrijski ravnatelj Vittorio Monolo, 7 mil. (692.160); notar Bruno Staffuzza, 7 mil. (692 tisoč 160); zdravnik Adolfo Ugomari, 7 mil. (692.160); industrialec Edmondo Candela, 7 mil. (692.160); industrialec Antonio Cusulin, 7 mil. (692.160); industrialec Arturo Poletti, 7 mil. (692.160); industrialec Giovanni Poletti, 7 mil. (692.160); industrialec Enrico Vouk, 7 mil. (692.160); inž. Gelserino Graziato, 6,5 mil. (611.910); gradbenik Erneste Makuc, 6,5 mil. (611.910); industrialec Addone Zulli, 6,5 mil. (611.910); trgovec Giuseppe Bramo, 6 mil. (536.400); hotelir Bruno Capparoni, 6 mil. (536.400); industrialec Guglielmo Cotti, 6 mil. (536 tisoč 400); industrialec Giustino Kusterle, 6 mil. (536.400); industrialec Mario Poletti, 6 mil. (536.400); industrialec Carlo Ribi, 6 mil. (536 tisoč 400); gradbenik Livio Sgubin, 6 mil. (536.400); trgovec Enrico Bissaldi, 6 mil. (546.400 lir).

### Opozorilo uprave PD

Zaradi stavke poštnih uslužbencev na vlakih je včeraj prispel Primorski dnevnik v Gorico z dokajšnjo zamudo. Zaradi tega ga ni utegnila glavna pošta razposlati po vseh vaseh. V nekaterih slovenskih vaseh na Goriškem niso zaradi tega poštarji razdelili časopisa. Naročniki ga bodo dobili danes. Prosimo naše naročnike, da zastoj, za katerega ni kriva naša uprava, upoštevajo

### Aretacija avtomobilskega tatu

Policija je včeraj aretirala 36-letnega Edvarda Budala iz Štandreža Ul. Trivigiano 26, za katerega je državni tožilec izdal zaporno povelje. Kot smo že pisali, je Budal ukradel dva avtomobila, ki so ju dobili in vrnili zakonitima lastnikoma ter je svoje dejanje tudi priznal.

### *V nedeljo vsi na piknik na Vrh!*

Slovenska prosvetna zveza v Gorici vabi vse člane včlanjenih društev, da se v nedeljo polnoštevilno udeleže tradicionalnega piknika, ki ga na vrhu sv. Mihaela prireja tamkajšnje prosvetno društvo «Danica». Domači praznik je že v prejšnjih letih doživel precej uspeha, letos pa so marljivi vrhovski prosvetni delavci napravili stvari bolj na veliko, saj so povabili na svoj praznik kar orkester lahke glasbe iz Ljubljane. Gre za orkester «Union», ki je znal navdušiti našo mladino na prazniku prvega maja v Števerjanu. Prav je namreč, da tudi pri nas slišimo slovensko lahko glasbo. Z orkestrom bosta peli znani pevki Marjana Deržaj in Andreja Župančič.

Ta orkester bo igral v nedeljo od poznega popoldneva do noči. V soboto in ponedeljek pa bo igral domači orkester «The Sparks», ki se je že po prvih nastopih v Gabrijah in Sovodnjah zelo uveljavil. Na programu so nekatere druge prireditve, ki so že običajne za tak poletni praznik.

OKRAJNO SODIŠČE V GORICI

## *Ker so ga potrdili k vojakom je pobegnil v Jugoslavijo*

**Izdal je ček brez kritja - Arest in globa, ker ni imel voznega dovoljenja**

Pred okrajnim sodnikom v Gorici dr. Laudisijem se je včeraj zvrstila cela vrsta obtožencev, vendar so v nekaterih zadevah ustavili sodni postopek zaradi umaknitve tožbe ali drugih podobnih vzrokov.

Odložena je bila razprava proti 21-letnemu Carminu Corradi iz Castelfranca pri Avellinu, ki služi vojaški rok pri topniškem polku v Vidmu in je bil obtožen, da je pobegnil v Jugoslavijo, da bi se tako izognil vojaški službi. V resnici je Carmine dne 12. februarja zvečer ob 21.30 skrivaj šel čez mejo blizu Rdeče hiše, potem ko je odvrgel kovček z vojaško obleko čez zid zavoda Dante Alighieri na dvorišče, kjer ga je pozneje policija tudi našla. Njegovo bivanje v Jugoslaviji pa ni bilo dolgo, ker so ga že čez dva dni ob 17. uri jugoslovanski organi vrnili italijanski policiji na meji pri Rdeči hiši. Carmine je izjavil, da je odšel v Jugoslavijo, ker ga naborna komisija ni hotela oprostiti vojaške službe, čeprav je imel neko napako na nogi. Ker pa so na razpravi ugotovili, da neka priča ni bila pravilno obveščena za razpravo, so to predložili za nedoločen čas. Zagovarjal ga je dr. Battello.

Ker je izdal bančni ček za 356 tisoč lir na Banca Cattolica del Veneto pri podružnici v Manzanu, ne da bi imel potrebno kritje, je prišel na zatožno klop 28-letni mesar Gastone Turchetti iz Manzana, Drevored Libertà 9. Obtoženec je priznal krivdo ter dodal, da je že tri dni po zapadlosti hotel plačati dolžno vsoto, pa je bilo že prepozno, ker je ček šel v protest. Sodnik ga je obsodil na 20 tisoč lir globe in plačilo sodnih stroškov; kazen pa je pogojna. Branil ga je odv. Sfiligoj.

Ker je vozil avto brez voznega dovoljenja, se je moral zagovarjati 25-letni Walter Di Biaggio iz Gorice, Ul. Parcar; soodgovoren je bil 25-letni klepar Marko Visintin iz Gorice, Ul. Colombo 3-A, ki mu je avto posodil. Obtožnica se nanaša na dogodek dne 5. oktobra 1968 ob 23.30 pri Rdeči hiši, kjer je policija ustavila Di Biaggia z Visintinovim avtom ter oba prijavila sodišču. Sodnik je obsodil Di Biaggia na 3 mesece aresta in 20 tisoč lir globe ter na plačilo stroškov, Visintin pa bo plačal 20 tisoč lir globe. Di Biaggia je zagovarjal odv. Macoratti, Visintina pa dr. Primožič.

Sodnik dr. Laudisio; zap. notar Sardelli.

### Konzorcij goriških avtoprevoznikov

Na sedežu pokrajinske zveze obrtnikov so ustanovili Konzorcij avtoprevoznikov za Goriško. Pobudo zanj so dali nekateri avtoprevozniki, ki delajo po naročilu, katerim je pomagala tudi deželna ustanova za razvoj obrtništva in pokrajinska zveza obrtnikov.

Konzorcij ima namen reorganizirati delo včlanjenih avtoprevoznikov, da bodo nastopali bolj enotno ter jim bo pomagal tudi s posojili. Konzorcij ima oblike družbe z omejenim jamstvom ter se je včlanilo vanj že več avtoprevoznikov. Tisti, ki se želijo vpisati, naj se javijo na sedežu v Ul. Rismondo št. 3.

### Iz tržiške bolnišnice

V hotelu za uradnike v ladjedelnici v Tržiču se je včeraj ranil pri padcu 32-letni Bruno Velišček. Zdravniki so mu ugotovili rano na desni roki ter mu nudili prvo pomoč. Okreval bo v 10 dneh.

Prav tako so s prognozo 10 dni nudili prvo pomoč tudi 60-letni Emi Galovich iz Tržiča, Ulica Toti 21, ki se je ranila pri padcu na desnem podlaktu in na prsnem košu.

PREDEN GRESTE NA DOPUST, naročite se na
PRIMORSKI DNEVNIK
Pošljemo vam ga v kateri koli kraj, tudi v inozemstvo
15-DNEVNA NAROČNINA L. 600
Telefonirajte na št. 37-338 ali 95-823

### Kino

**CORSO.** 17—22: «Se incontri Sartana prega per la tua morte», G. Garko in K. Kinsky; italijanski barvni film; mladini pod 14. letom prepovedan.

**VERDI.** 17.30: «Un tranquillo posto di campagna», F. Nero in V. Redgrave; italijanski barvni film, mladini pod 18. letom prepovedan.

**MODERNISSIMO.** 17.15—22: «Quella sporca storia nel West», A. Giordana in G. Roland; italijanski kinemaskopski film.

**VITTORIA.** 17.15: «Cerimonia segreta», E. Taylor in R. Mitchum; ameriški barvni film, mladini pod 18. letom prepovedan.

**CENTRALE.** 17.30—21: «Il giorno più lungo» z 42 svetovno znanimi igralci. Ameriški film.

*Tržič*

**AZZURRO.** 18.00: «La lunga notte Tombstone», T. Milliam, barvni film.

**EXCELSIOR.** 17.30: «Nevada Smith», Mc Quin in K. Maurin, barvni film.

**PRINCIPE.** 18.00: «490 + 1 = 491», L. Lind in L. Nimark.

*Nova Gorica*

**Soča** (Nova Gorica): «Maščevalec iz Rim Rocka», ameriški barvni film — ob 18.30 in 20.30.

**Svoboda** (Šempeter): «Joanna», angleški barvni film — ob 18.30 in 20.30.

**Deskle:** «Naši možje», italijanski film — ob 17. in 20.

**Šempas:** «Vroča noč», ameriški barvni film — ob 18. in 

# šport šport šport šport šport šport

KOLESARSTVO

## «TOUR DE FRANCE»: 5. ETAPA

# Francoz Desire Letort nova rumena majica

### Etapno zmago je osvojil Portugalec Agostinho

MULHOUSE, 3. — 127 kolesarjev je danes startalo na pot, ki se je začela z vročino in soncem, nadaljevala z dežjem in nato zopet zaključila s soncem. Za odločilni dogodek je poskrbel edini Portugalec, ki se udeležuje «Toura», 26-letni Joaquin Agostinho. Mladenič je začel svoj podvig, ki mu je prinesel etapno zmago, 70 km pred ciljem. Za njim se je podalo na lov 19 zasledovalcev, med katerimi so bili vsi najboljši (razen Almara, Bracke in rumene majice Stevensa), vendar je Agostinho vzdržal vse napade iz ozadja in je tako neovirano kot prvi prevozil ciljno črto. Na Col de la Schlucht je med dežjem padlo več kolesarjev, med katerimi so se nekateri precej poškodovali, najbolj Španec Gonzales in Nizozemec Nijdam, ki sta odstopila. Posebno stanje Gonzalesa, ki so ga prepeljali v bolnišnico, je resno.

Ker je glavnina s Stevensom prispela na cilj z zaostankom 3'40" je postal nova rumena majica Francoz Letort.

**Etapna lestvica:**

1. Joaquin Agostinho (Port.), ki je prevozil 193,500 km dolgo pot v 5.03'33" s poprečno hitrostjo 38,247 km na uro
2. Rudi Altig (Nem.) 5.03'51"
3. Roger De Vlaeminck (Bel.)
4. Eddy Merckx (Bel.)
5. Reni Wagtmans (Hol.)
6. Jan Janssen (Hol.)
7. Felice Gimondi (It.)
8. Charly Grosskost (Fr.)
9. Wilfried David (Bel.)
10. Desire Letort (Fr.)
11. Van Springel (Bel.)
12. Poulidor (Fr.)
13. Panizza (It.)
14. Van Impe (Bel.)
15. Pigeon (Fr.)
16. Ocana (Šp.)
17. Harrison (VB)
18. Vianelli (It.)
19. J. Galera (Šp.) vsi v času Altiga
20. Delisle 39" zaostanka itd.

**Skupna lestvica:**

1. Desire Letort (Fr). 24.27'10"
2. Eddy Merckx (Bel.) 9" zaostanka
3. Rudi Altig (Nem.). 17"
4. Vladimiro Panizza (It.) 23"
5. Charly Grosskost (Fr.) in Jan Janssen (Hol.) 29"
7. Felice Gimondi (It.) 38"
8. Raymond Poulidor (Fr.) in Franco Vianelli (It.) 44"
10. Roger Pingeon (Fr.) in Derek Harrison (VB) 54"

NOGOMET

## Memo Trevisan trener Triestine

TRST, 3. — Memo Trevisan je novi trener Triestine. Trevisan, ki je bil v preteklosti igralec Triestine bo tako nadomestil Radia, ki je odšel k Piacenzi.

Kar se tiče prodaje in nakupa igralcev je vodstvo Triestine sporočilo, da v ekipi ne bo prišlo do večjih sprememb. Ekipa je namreč v preteklem prvenstvu nastopala zelo uspešno in zato ni vzrokov za večji nakup novih sil.

Trener Milana, Tržačan Nereo Rocco, pa je dejal, da je pripravljen pomagati Triestini s tem, da bi ji za leto dni posodil 19-letnega Marchesija, igralca, ki lahko nastopa na obeh krilih.

Italijanska nogometna zveza je danes sporočila, da se bo začelo nogometno prvenstvo C lige (v katerem nastopa tudi Triestina) 14. septembra.

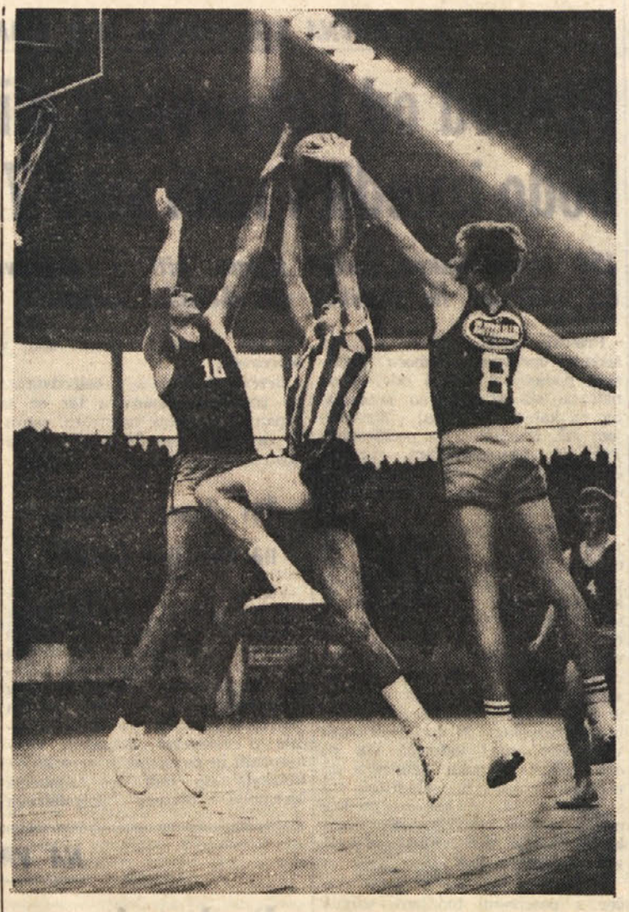

Igralci ljubljanske Olimpije (v temnih dresih) imajo tudi med našimi košarkarji precej privržencev

KOŠARKA

## Po zaključku Borove športne sezone 1968-69

# Z boljšo organizacijo premestiti običajne težave

Pred dvema mesecema sem v Brindisiju slučajno srečal Zorzija, trenerja neapeljskega Fidesa. Zorzi mi je med drugim povedal:

«Dejavnost košarkarskega amaterskega društva je kot piramida, ki ima široke baze in ki jo nato s požrtvovalnim delom gradimo do konca — uspeha.»

Borova košarka je še nizko pri osnovah take piramide. Opazni pa so znaki prebujanja, zanimanja. Bor ima že lepo število igralcev, ki pa trenirajo v običajnih težavnih razmerah našega športa. Težave so: pomanjkanje primernih prostorov; ni ekonomske podpore s strani tistih, ki imajo moralno (in ne samo moralno) dolžnost, da pomagajo; ni primernih trenerjev; ni zdravniške pomoči; fantje si morajo še vedno sami kupovati športno opremo itd.

V takih okoliščinah je tudi košarkarska sekcija morala in bo morala graditi svojo piramido.

Denarja ni. Pomoč je skromna.

«Kaj napraviti?» vprašam prof. Marija, Borovega trenerja.

Mari: «Predvsem je treba zbrati čimveč mladine. Ta je namreč bodočnost društva. Zato pa moramo izkoristiti igrišče, ki smo ga pravkar dobili. Dobro bi bilo, da bi bilo igrišče vedno odprto, tako da bi lahko fantje vsak dan igrali na njem...»

«Poleg tega bi bilo igrišče shajališče naših fantov. Ustvarila bi se družba...» pristavim.

«Da! To sem mislil. Nato pa bi naši trenerji poskrbeli, da bi fantom nudili potrebno tehnično in organizacijsko pomoč. Prirediš nekaj tekem, pa si gotov, da fantov ne izgubiš.»

Seveda z igriščem Borova košarka ne bo rešila vseh vprašanj, ki so nujno prišla na dan s povečanjem dejavnosti.

«Igrišče,» nadaljuje Mari, «je le eno sredstvo. Drugo sredstvo naj bi bilo: moderno in dinamično organizirati dejavnost košarkarskega odseka. Ko bomo pokazali, da imamo jasne zamisli in da delamo resno, tedaj bomo resnično povečali svoj naraščaj. Resnost tudi danes najbolj zaleže pri mladih.»

Vsekakor hvale vreden program. Toda za kakšne športne uspehe? Ali bolje: «Kje je meja Borove košarke?»

«Mislim, da tehnično nimamo meja,» pravi Mari. «Ljubljanska Olimpija je jasno pokazala, da Slovencu košarka ustreza. Težave bi seveda nastale z organizacijo, če bi prestopili v višje lige. Ne smemo namreč prezreti dejstva, da moštva že v našem prvenstvu dobro plačujejo igralce in trenerje. Poleg tega bi hotel povedati, da so tudi naši košarkarji dobili privlačne ponudbe...»

«Ki so jih seveda odklonili.»

«Da! In tega sem zelo vesel in ponosen na to. Fantje so tako dokazali navezanost na društvo, kajti najboljše orožje Borove košarke mora biti medsebojno prijateljstvo, navezanost na lastne barve, skratka odsek mora postati ena sama družina, ki bo zaradi teh kakovosti privlačila mlade, starejše pa športno zabavala.»

Če bo odsek v tem uspel, mislim, da bi bil to najlepši rezultat, ki ga lahko doseže manjšinsko društvo.

B. L.

Kot delegat FIBA

## Inž. Kristančič v Singapuru

Glavni tajnik organizacijskega odbora 6. svetovnega košarkarskega prvenstva v Ljubljani inž. Boris Kristančič je dobil še eno pomembno priznanje. Skupno z glavnim tajnikom mednarodne košarkarske zveze bo odpotoval v Singapur, kjer se bo čez dva meseca začelo kvalifikacijsko tekmovanje azijskega področja za svetovno košarkarsko prvensvo. Inž. Kristančič bo na tem kvalifikacijskem tekmovanju komisar - delegat mednarodne košarkarske zveze.

TENIS

## Davisov pokal samo za amaterje

LONDON, 3. — Do leta 1970 bo mednarodno teniško tekmovanje za Davisov pokal dostopno samo za amaterske igralce. Do tega sklepa so prišli delegati dežel, ki nastopajo v tem največjem teniškem tekmovanju na svetu, na svojem običajnem vsakoletnem zasedanju v Londonu.

Predlog, da bi dovolili nastopiti na tekmovanju za Davisov pokal tudi profesionalnim igralcem, je predložila Francija, podprli pa sta ga tudi Nizozemska in ZDA. Pri glasovanju je proti temu predlogu glasovalo 21 delegatov, zanj pa 19. Izid glasovanja, je bil torej tesen in do spremembe sedanjega pravilnika ne bi moglo priti tudi če bi bil izid ob enakih številkah obraten, ker je po določilih pravilnika tekmovanja za Davisov pokal potrebna za spremenitev takega pravila dvotretjinska večina.

Na zasedanju so tudi govorili o pojavu plemenskega razlikovanja v Južni Afriki in o težkih posledicah, ki bi ga lahko imelo tako zadržanje južnoafriških rasistov za mednarodni tenis. O tem vprašanju bodo zopet govorili v sredo na zasedanju mednarodne teniške zveze v Pragi, medtem. ko bodo o pripustitvi profesionalcev k tekmovanju za Davisov pokal lahko razpravljali šele prihodnje leto.

ATLETIKA

## Nov sovjetski rekord na 4X400 m (ženske)

ODESA, 2. — Sovjetska ekipa Zagere, Nikonorova, Kovalenskaja in Dundere je postavila nov svetovni ženski rekord v štafeti 4X400 metrov s časom 3'41"9.

KOLESARSKA DIRKA PO JUGOSLAVIJI

# Valenčič v Kotoru ni izpolnil upov

### Na skupni lestvici še vedno vodi Zoetemelk

Zmagovalec šeste etape kolesarske dirke po Jugoslaviji je vzhodni Nemec Peschel, ki je 151 km od Titograda do Kotorja prevozil v 4.11'57". Peschel je v Kotorju s sprintom premagal Jugoslovana Bilića in Rusa Dimitrijeva, ki sta zasedla drugo in tretje mesto.

Rumeno majico je po današnji etapi obdržal Holandec Zoetemelk, ki je na cilj prispel v drugi skupini skupno s Škerljem v času 4.12'59". Valenčič je bil v tretji skupini s časom 4.13'23".

Pričakovanje, da se bodo Jugoslovani v današnji gorski vožnji maščevali svojim konkurentom za včerajšnji neuspeh, se ni izpolnilo. Valenčič, v katerega so vsi polagali upe, pričakovali so njegovo zmago v težki gorski vožnji) je vozil zelo solidno, toda zaradi dveh defektov prav pri zadnjem vzponu ni uspel. Kolesarji so vse do Kotorja vozili v enotni skupini, šele na prvih ovinkih pred Kotorjem je pobegnila skupina šestih kolesarjev, ki je skupno prispela na cilj. Jutri bo prost dan.

**Športno društvo «Breg» sklicuje**

**4. REDNI OBČNI ZBOR**

**v soboto, dne 5. julija 1969 v zadružni dvorani v Dolini s prvim sklicanjem ob 20.30 in ob 21. uri z drugim sklicanjem, s sledečim dnevnim redom:**

1. otvoritev in nagrajevanje članov 1. nogometne ekipe
2. predsedniško poročilo
3. tajniško poročilo
4. blagajniško poročilo
5. poročilo gospodarja
6. poročilo nadzornega odbora
7. razrešnica staremu odboru
8. volitve novega odbora
9. razno.

**OBVESTILO**

**Izlet ŠD Breg na Koroško**

**ŠD Breg priredi v nedeljo, 13. julija izlet na Koroško in sicer v Žiljsko dolino in k Osojskemu jezeru. Prijave sprejemajo vaški poverjeniki društva.**

ATLETIKA

## 4 slovenski atleti v reprezentanci SFRJ

5. in 6. julija bo v Zenici mednarodno atletsko srečanje med reprezentancami Jugoslavije, Belgije in Grčije. V jugoslovanski reprezentanci bodo nastopili tudi štirje slovenski atleti in sicer Male (400 m in 4x100 m) Kocuvan (4x100 m in 4x400 m), Žuntar (5.000 m) in Milek (višina). To bo po dolgih letih najmanjše število slovenskih atletov v jugoslovanski državni reprezentanci.

VESLANJE

## Veslači treh držav 13. julija v Trstu

TRST, 2. — 13. julija bo v Trstu večja mednarodna mladinska veslaška prireditev. Udeležilo se je bo 6 ekip iz treh držav. Jugoslavijo bosta zastopali reprezentanci Slovenije in Hrvaške, Avstrijo Koroške in Dunaja, Italijo pa Veneta in Furlanije - Julijske krajine.

20. julija bo v Trstu zopet veslaška prireditev, toda tokrat bodo nastopile le najboljše posadke iz Italije.

ŠAH

DVOBOJ V SKOPJU

## Sovjetska zveza vodi z 11,5 - 8,5

BEOGRAD, 3. — V šahovskem dvoboju Jugoslavija - Sovjetska zveza v Skopju vodi po prvih dveh kolih Sovjetska zveza z 11,5 - 8,5. V nadaljevanju prekinjenih partij prvega kola je Matanović premagal Petrosjana, Suetin (kot črni) Cvetkovića, Vasjukov - Ničevski sta se sporazumela za remi.

Končni rezultati drugega kola:

| | |
|---|---|
| Ostojić - Gufeljd (ki sta igrala namesto Gligorića in Spaskega) | 0:1 |
| Petrosjan - Matanović | 1:0 |
| Ivkov - Geler | remi |
| Polugajevski - Parma | remi |
| Minić - Štejn | remi |
| Zajcev - Bukić | remi |
| Planinc - Lutikov | 0:1 |
| Holmov - Kurajica | 0:1 |
| Ničevski - Vasjukov | remi |
| Suetin - Cvetković | 1:0 |

* * *

MILAN, 2. — Italijanska nogometna zveza je danes sporočila, da si je vse prvenstvene tekme italijanske A lige ogledalo v minuli sezoni skupno 4.121.413 gledalcev, ki so plačali za vstopnino skupno 92.775.640 lir.

TENIS

WIMBLEDONSKI TURNIR

# J. Newcombe in R. Laver v finalu posameznikov

### Rasisti iz Pretorije so prepovedali nastopiti ameriškemu črncu Ashu v J. Afriki

LONDON, 3. — Avstralca John Newcombe in Rodney Laver sta postala danes finalista mednarodnega «odprtega» teniškega turnirja v Wimbledonu.

Posebno zanimiv je bil prvi polfinale, ki je dal naslednji izid:

**John Newcombe - Tony Roche** (oba Avstralija) 3:1 (3:6, 6:1, 14:12, 6:4).

Srečanje je bilo precej borbeno, posebno v tretjem nizu, ki se je končal šele po 26 igrah.

V drugem polfinalu sta oba nasprotnika igrala takole:

**Rodney Laver** (Avstralija) - **Arthur Ashe** (ZDA) 3:1, (2:6, 6:2 9:7, 6:0).

30-letni profesionalec Laver, ki je trenutno najboljši igralec na svetu, je klonil ameriškemu črncu le v prvem nizu, nato pa ga je odpravil v naslednjih treh zaporednih nizih.

Jutri bo na vrsti finale posameznic, v soboto pa bo na vrsti moški finale.

* * *

Južnoafriški teniški igralec Ray Moore je označil sklep o prepovedi nastopa ameriškemu črncu Arthurju Ashu v Južni Afriki kot «tragedijo». Ashe se je namreč prijavil za nastop na mednarodnem teniškem prvenstvu Južne Afrike, oblasti v Pretoriji pa so ga črtale iz seznama prijavljencev. Vsi udeleženci mednarodnega turnirja v Wimbledonu, na katerem se je Ashe uvrstil v polfinale, so soglasno obsodili nezaslišano diskriminacijo južnoafriških oblasti proti ameriškemu črnopoltemu teniškemu igralcu, ki je član ekipe ZDA v tekmovanju za Davisov pokal in sodi med najboljše igralce na svetu.

ROKOMET

BEOGRAD, 3. — Na 9. tradicionalnem rokometnem turnirju za «Trofejo Tašmajdana» v Beogradu je zmagala Sovjetska zveza, ki ni utrpela nobenega poraza. 2. je bila Jugoslavija (katero so Sovjeti v odločilni tekmi prepričljivo premagali z 21:14), 3. Madžarska, 4. Romunija in 5. Japonska.

* * *

V Koprivnici je v teku večji ženski mednarodni rokometni turnir, v okviru katerega je Jugoslavija v prvem dnevu premagala Poljsko s 14:7.

# V ponedeljek otvoritev urada za športne igre

V skladu s sklepom, ki so ga sprejela društva, pod katerih pokroviteljstvom se bodo odvijale letošnje slovenske športne igre v Trstu, bo začel delovati v ponedeljek urad organizacijskega odbora. Uradne ure bodo začasno vsak dan od 10. do 13. ure, ob ponedeljkih, sredah in petkih pa tudi od 19. ure do 21.30.

Urad bo v Trstu, Ul. Geppa 9-1, tel. 31-119 (šport). Društva bodo lahko dobila osebno ali telefonsko vse potrebne informacije, navodila in podatke, kot bodo lahko opravila v uradu tudi vse formalnosti, ki bodo v zvezi z nastopanjem na igrah.

Vsa društva, ki se nameravajo udeležiti iger, naj do srede, 9. julija, sporoče ime svojega predstavnika v organizacijskem odboru, do istega dne pa naj prijavijo tudi imena svojih kandidatov za nogometni sodniški tečaj (ki se bo začel v kratkem) vsa tista društva, ki imajo kandidate za ta tečaj.

**SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO — TRST z namenom da vzbudi med mladino zanimanje in ljubezen do gorskega sveta in narave sploh, razpisuje**

**NATEČAJ**

**za najbogatejšo zbirko razglednic gorà in gorskega cvetja, s točno označbo pogorja in slovenskim imenom cvetja. Veljavnost natečaja do 10. oktobra t. l. Tri najboljše zbirke bodo nagrajene.**

Skupinska slika reprezentance Krasa in Monfalcona, ki sta se udeležila preteklo nedeljo v Križu nogometnega turnirja veteranov. Organizirala ga je domača Vesna

GEORGE SAND

# Indiana

8.

V

Nenaveličan in brezskrben je blodil gospod de Ramière v slavnostni množici.

Vseeno se je otepal žalosti. Ko se je vrnil k svoji pravi družbi, ga je nekako zapekla vest, nekako sram ga je bilo novih misli, katere mu je vsiljevala neprimerna naklonjenost. Gledal je ženske, ki so se bleščale v svetlobi, poslušal tanke in obzirne pogovore, slišal hvalo njih darov; in v teh izbranih čudesih v teh skoraj kraljevskih oblačilih, v slastnem besedovanju je naletel povsod na očitek, da je ravnal svoji usodi neprimerno. Kljub tej zmedi pa je Raymon trpel zaradi stvarnejšega očitka vesti; v svojih namenih je bil namreč zelo tankočuten in ženske solze so mu parale srce — naj je bilo še tako trdo.

Večer je bil prirejen na čast mlade žene, o kateri nihče ni vedel, kako se piše, in je zaradi novosti svojega nastopa v družbi uživala prednost, da je pritegnila vso pozornost. Že kot se je preprosto napravila, bi bilo dovolj, da je živo izstopila med diamanti, perjanicami in cvetlicami, s katerimi so se okrasile druge ženske. Ves zaklad njenih draguljev je bil v redih biserov, ki si jih je vpletla v črne lase. Medla belina njene ogrlice, njene svilene obleke in golih ramen se je v neki razdalji stapljala, in vročina v sobanah je komaj zmogla nadahniti njena lica z rahlim odtenkom bengalske rože, ki bi se bila razcvetela na snegu. Bila je drobna stvarčica, vsa majhna, vsa vitka; salonska lepotica, naravnost pravljična v živi svetlobi sveč, v sončnem žarku bi pa zbledela. Pri plesu je bila tako lahka, da bi jo že dih odnesel, vendar je bila lahka brez živahnosti, brez užitka. Ko je sedela, se je nagibala, kot da je njen preveč voljni život brez moči, da bi se držal pokonci; in kadar je govorila, se je žalostno smehljala. Domišljijske povesti so bile v tisti dobi še na začetku svojih uspehov; izvedenci tega sloga so zatorej primerjali mlado ženo s kako očarljivo prikaznijo, ki bi jo priklicala magija in bi morala zbledeti in se zgubiti kakor sanja, brž ko se dan zazori na obzorju.

Medtem so se gnetli okoli nje, da bi zaplesala.

«Podvizajte se,» je rekel romantičen dandy njenemu prijatelju; «kmalu bo petelin zapel, noge vaše plesalke pa se že ne dotikajo več parketa. Stavim, da ne čutite več njene roke v svoji.»

«Poglejte vendar temnopolti in značilni obraz gospoda de Ramièrea,» je rekla ženska umetnica svojemu sosedu. «Ali ni čudovito, kako poleg njegovega krepkega glasu izstopa glasek mlade, blede in drobne osebice?»

«Mlada osebica,» je povedala ženska, ki je poznala vso družbo in je igrala na njenih sestankih vlogo almanaha, «je hči starega norca Carvajala, ki se je hotel odcepiti od josephinov in je uničen šel umret na otok Bourbon. Mislim, da je ta lepa eksotična cvetka kaj bedasto omožena; toda njena teta je vplivna na dvoru.»

Raymon se je približal lepi Indijki. Nenavadno ganotje ga je prevzelo, kadarkoli jo je pogledal; njen bledi in žalostni obraz se mu je nekoč prikazal v sanjah; prav gotovo ga je že videl, in oči so se mu upirala vanj s tisto naslado, ki jo ima človek, ko najde spet milo prikazen, za katero se je bal, da jo je zgubil za vedno. Raymonova pozornost je zmedla njo, kateri je bila posvečena; bila je nerodna in plaha, tuja v družbi, in uspeh, ki ga je doživela, jo je bolj spravil v zadrego kot razveselil. Raymon je postopal po salonu in nazadnje zvedel, da se piše gospa Delmare; stopil je prednjo in poprosil za ples.

«Ne spominjate se me,» je začel, ko sta bila sama sredi množice; «jaz pa vas nisem mogel pozabiti, gospa. Samo za hip sem vas videl, skozi oblak, toda tisti hip mi je razodel, da ste dobri, sočutni...»

Gospa Delmarejeva se je zdrznila.

«Saj res, gospod,» je živahno pritrdila, «vi ste!... Tudi jaz se vas spominjam.»

Nato je zardela ,zazdelo se ji je, da se je pregrešila proti spodobnosti. Ozrla se je naokoli kot bi hotela pogledati, ali jo je kdo slišal. S plahostjo se je le še povečala njena naravna ljubkost, in Raymonu je segel prav do srca zvok njenega slabotnega, rahlo zastrtega, mehkega glasu, kot da je nalašč ustvarjen za molitev ali za blagoslavljanje.

«Želo sem se bal,» ji je rekel, «da se mi nikoli ne bo ponudila priložnost, da bi se vam zahvalil. Nisem se smel oglasiti pri vas, vendar sem vedel, da hodite redko kdaj v družbo. Bal sem se tudi, da bi prišel v stik z gospodom Delmarejem, če bi se vam približal, zaradi najinega vzajemnega položaja pa ta stik ne bi mogel biti prijeten. Kako sem srečen, da mi je ta hip dovoljeno poravnati dolg mojega srca!»

«Milejše bi mi bilo,» je rekla, «če bi mogel biti tega deležen gospod Delmare, in če bi ga bolje poznali, bi vedeli, da je prav tako dober, kot je nagel. Odpustili bi mu, da je nehote streljal na vas, kajti njegovo srce je gotovo bolj krvavelo kot vaša rana.»

«Gospa, ne govoriva o gospodu Delmareju, iz vsega srca mu odpuščam. Pred njim sem bil kriv, uveljavil je svojo pravico; nič drugega mi ne preostane, kot da pozabim; toda vas, gospa, vas, ki ste me tako nežno in velikodušno negovali, se bom spominjal vse življenje, vašega ravnanja z menoj, vaših prečistih potez, vaše angelske miline in ročic, ki so ulivale balzam na moje rane, pa jih nisem mogel poljubiti...»

Med govorjenjem je držal Raymon gospo Delmarejevo za roko, pripravljen, da zapleše z njo četvorko. Rahlo je stiskal njeno ročico v svoji. mladi ženi pa je planila vsa kri proti srcu.

Ko jo je privedel na njeno mesto, gospe Carvajalove, tete gospe Delmarejeve, ni bilo več tam; plesišče se je praznilo. Raymon je prisedel k njej. Iz neke izkušenosti srca je bil neprisiljen; pri ženskah se vedemo neumno, ker nas posiljuje poželenje, ker naša ljubezen prehiteva. Moški, ki je nekoliko obrabil svojo razburljivost, si bolj prizadeva ugajati kot ljubiti. Toda ta preprosta in nova ženska je gospoda de Ramièrea globlje ganila kot katerakoli pred njo. Morda je imel ta bežni vtis ob spominu na noč, katero je prebil na njenem domu, prav gotovo pa je, da srce ni goljufalo njegovih ust, ko ji je tako živo govoril.

Pri drugih si je pridobil skušnjo, da imajo njegove besede vso moč prepričljivosti, in nevedna Indiana se jim je predajala, saj ni pomislila, da si vsega tega ni izmislil zanjo.

Ženske v splošnem dobro vedo, da je moški, ki duhovito govori o ljubezni, le poprečno zaljubljen. Raymon je bil izjema; spovedoval je ljubezen z vso umetnostjo in jo občutil s toploto. Le da ga ni napravila ljubezen zgovornega, ampak je zgovornost vnemala njegovo ljubezen. Kadar mu je bila ženska všeč, je postal zgovoren, da bi jo zapeljal, in pri zapeljevanju se je zaljubil vanjo. Čustvoval je kakor odvetniki in pridigarji, ki pretakajo vroče solze, brž ko se spotijo. Srečaval je dovolj pretanjene ženske, da se ni zanašal na gorečne improvizacije; toda Raymon je iz ljubezni počenjal norosti, kakor temu pravimo: ugrabil je mladenko iz dobre hiše, spravil v sramoto visokorodne žene; trikrat se je dvobojeval, kar je zbudilo splošno pozornost; na nekem *routu* je vsej dvorani pokazal prizor neurejenosti svojega srca in bledeža svojih misli.

*(Nadaljevanje sledi)*

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir, SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst, 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino ne naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Publicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst